Fostul premier japonez, Kakuei Tanaka, a fost eliberat din închisoare, după 21 de zile de detenție, pentru o cauțiune de 700 000 dolari

în caz de urmărire penală. În Turcia, o comisie parlamentară încearcă, în momentul de față, să obțină cunoașterea personalităților implicate în scandal. În Marea Britanie, un deputat laburist a cerut premierului Callaghan deschiderea unei anchete oficiale ca urmare a declarațiilor publicate de „Sunday Express", potrivit cărora un fost ministru din guvernul conservator ar fi primit suma de un milion de dolari cu prilejul achiziționării de către compania „Air Holdings" a 50 de avioane „Tristar". În Spania, potrivit cunoscutului cotidian „Ya", ar fi fost descoperite firele unei complicate „afaceri triunghiulare" pentru achiziționarea de avioane „Hercules" din partea firmei „Lockheed". Ar mai fi implicate Africa de Sud și Nigeria. Cotidianul „El Pais" menționează că S.U.A. ar putea furniza noi documente în această afacere, adăugînd că valoarea totală a „comisioanelor" încasate s-ar ridica la 1 350 000 de dolari. În Columbia, interogatoriile sînt purtate, în prezent, de către o comisie specială a forțelor armate, după ce președintele Michelsen a ordonat o anchetă severă în această privință. Din surse oficiale, s-a precizat că cel puțin 12 personalități, între care doi foști comandanți ai forțelor armate, actualul comandant și fostul director al planului, Edgar Gutierrez, sînt acuzați de a fi făcut presiuni pentru achiziționarea de către Columbia a trei aparate „Hercules C-130".

După opinia comentatorilor, elementul principal al scandalului „Lockheed" îl constituie comportamentul societăților multinaționale, care, pentru a-și promova propriile interese, recurg la practici aflate într-o gravă contradicție cu codul de morală ce ar trebui să fie instaurat în afacerile internaționale.

„Afacerea Lockheed" nu este, de altfel, primul scandal de acest gen. Sînt cunoscute activitățile companiei I.T.T. în Chile, ale firmei pentru comercializarea bananelor „United Brands" (fosta „United Fruit") în Europa și Honduras, ale companiei „Gulf Oil" în Coreea de Sud și Bolivia. După izbucnirea „scandalului Lockheed", tot mai multe companii americane au recunoscut că și-au promovat propriile interese prin mită și corupție.

Dar, dacă aceste plăți ilegale au fost făcute de regulă într-o anumită zonă a lumii, sau într-un număr restrîns de țări, „afacerea Lockheed" a căpătat proporțiile unui adevărat scandal mondial. Sînt

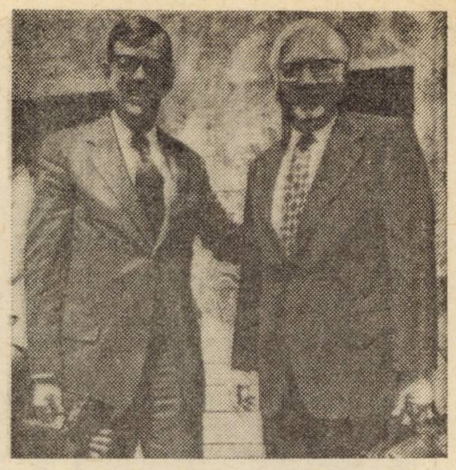

A. Carl Kotchian (dreapta), fostul vicepreședinte al companiei „Lockheed Aircraft", surprins de fotoreporteri, împreună cu avocatul său, după ce a făcut depoziții, recent, în fața juriului federal din Los Angeles

în joc nu doar încălcarea de către companie a regulamentelor privind schimburile valutare și comerțul exterior, ci și daunele aduse de practicile ei în numeroase țări, tulburările provocate prin vînzările de armamente, de „produse ale morții". Politica de înarmare, pe de o parte, cu consecințele ei dezastruoase, practicile ilegale ale companiilor transnaționale și corupția unor cercuri politice occidentale, pe de altă parte, sînt aspectele inseparabile oferite oprobriului opiniei publice mondiale de către „afacerea Lockheed".

Ion Madoșa

Mită și deficit

Cele 25 de milioane dolari distribuite ca mită în lumea întreagă nu au salvat firma „Lockheed". Situația financiară a companiei se deteriorează rapid. La începutul anului 1971, zvonuri despre falimentul ei traversează birourile din Wall Street. „Lockheed" pierde 480 milioane dolari la contractele de apărare încheiate cu Pentagonul. Dintre aceștia, 200 milioane sînt pierduți în legătură cu programul de fabricare a avionului cargou uriaș „C-5 Galaxy". Dintr-o dată, constructorul aeronautic înregistrează, pentru exercițiul financiar 1970, un deficit de 80 milioane dolari.

Președintele consiliului de administrație, Daniel J. Haughton, anunță că va căuta împrumuturi bancare pentru a finanța proiectul de construire a avionului civil de cursă lungă „Tristar L 1011". Băncile ezită. Firma informează că este pusă în situația să concedieze 6 500 de angajați.

Dar, dacă programul Tristar nu a putut să fie realizat, companiile aeriene care au comandat avionul vin să reclame rambursarea sumelor vărsate firmei „Lockheed". Ceea ce înseamnă între 70—80 milioane dolari deja cheltuiți.

Puțin cîte puțin, totuși, situația se redresează. La sfîrșitul anului 1971, vînzările industriei aeronautice americane ating 23,5 miliarde dolari. „Lockheed" reușește să împrumute 650 milioane dolari și să continue programul Tristar. Firma din Burbank (California) este provizoriu salvată.

În 1976, totul este repus din nou în chestiune. În februarie, conducerea societății este compromisă după depoziția făcută în fața senatorului Church de către vicepreședintele A. Carl Kotchian. Acesta demisionează cîteva zile mai tîrziu, ca și președintele Haughton.

Robert W. Haack, fost președinte al bursei din New York, acceptă, cu titlu provizoriu, să-i succeadă lui Haughton. Prima lui decizie este să anunțe că toate activitățile lui „Lockheed" în afara S.U.A. vor fi conduse și supervizate de către serviciile centrale ale firmei.

Dar el trebuie să facă față, de asemenea, unei situații financiare neliniștitoare. „Lockheed" datorează încă 195 milioane dolari din cei 250 milioane pe care i-a împrumutat, cu garanție din partea statului, în 1971. Rămîn 400 milioane dolari de avansuri bancare neacoperite de către guvern. Aceste împrumuturi apasă greu. Chiar în situația în care contul de exploatare al societății este beneficiar, în 1975, cu 45 milioane dolari.

Perspectivele comerciale sînt și ele puțin entuziasmante. „Lockheed" speră să vîndă 300 avioane Tristar. În august, „British Airways" a comandat 6 aparate. Ele vor fi livrate începînd din 1979. Dar uzinele de la Burbank au trebuit să-și reducă producția, anul acesta, la 9 aparate. Și, pînă acum, numai 160 aparate au fost vîndute, dintre care 30 livrate. Programul Tristar a pierdut deja, în 1974 și 1975, circa 100 milioane dolari.

Robert W. Haack a anunțat, în luna iunie a.c., acceptarea unui plan de restructurare financiară a firmei „Lockheed" de către 24 de bănci. Datoriile societății vor fi convertite în acțiuni, cu acordul Comisiei de garanții și schimb (Sec). În schimbul angajamentului său, Sec va lua cunoștință de toate comisioanele oculte, trecute și viitoare, vărsate de către „Lockheed" în străinătate.

Iată că „Lockheed" este controlată și repusă pe linia de plutire pentru un timp. Ceea ce nu anulează în nici un fel cauzele profunde ale scandalului. Căci cei care au acceptat mită din partea firmei „Lockheed" nu sînt doar victimile propriei lor slăbiciuni. Din cauza ei, aceștia au acceptat să devină reprezentanții comerțului oficios al unei enorme puteri industriale și politice : lobby-ul militaro-industrial american.

Contractele de apărare ale Pentagonului fac să trăiască societăți aflate printre cele mai puternice din lume. În fiecare an, lista primelor 100 întreprinderi care au beneficiat de aceste contracte este publicată. Ea este deosebit de revelatoare.

Primul beneficiar este „Lockheed", care a primit, în 1975, din partea Pentagonului, 2,080 miliarde dolari, pentru o cifră de afaceri de 3,222 miliarde dolari în 1974. Urmează : „Boeing" — 1,560 miliarde dolari ; „United Technologies" — 1,407 ; „McDonnell-Douglas" — 1,397 ; „Grumman" — 1,319 ; „General Dynamics" — 1,288 ; „General Electric" — 1,264 ; „Litton Industries" — 1,038 ; „Hughes Aircraft" — 1,026 ; „Rockwell International" — 732 milioane dolari etc.

Mai departe, după firmele aeronautice, urmează firmele constructoare de aparataj electronic, companiile petroliere și altele. Pe locul 16 : „General Motors". Pe locul 19 : „Exxon". Pe locul 22 : „Standard Oil". Pe locul 23 : „Honeywell". În total, mai mult de 20 miliarde dolari, adică aproape 100 miliarde franci, au fost distribuiți societăților care au beneficiat de cele mai mari 30 contracte pentru apărare.

Această sursă este indispensabilă pentru existența lor. Fiecare firmă este legată de o creștere sau diminuare a cheltuielilor bugetare ale Departamentului american al apărării.

Cît privește restul, este necesar ca ele să exporte cu orice preț, prin toate mijloacele, inclusiv prin cele mai îndoielnice.

(Din **L'Express**)

Festivalul național organizat de ziarul L'Unità, organ al Partidului Comunist Italian, a prilejuit, ca în fiecare an, ample manifestări sărbătorești și de solidaritate militantă a oamenilor muncii italieni

Sute de muncitori bengalezi transportă, în coșuri așezate pe cap, pămîntul excavat pentru construirea unui nou canal de irigații. Programul mondial de alimentație prevede crearea de locuri de muncă pentru două milioane de locuitori din Bangladesh

1000+1

Măsuri

Consiliul de Miniștri al Portugaliei și-a exprimat, într-un comunicat, intenția de a acționa cu fermitate împotriva formelor de luptă pe care le apreciază drept ilegale și de a „răspunde prin forță provocărilor și violenței". Comunicatul arată că guvernul „nu va tolera anumite forme de luptă", cum ar fi „ocuparea samavolnică a caselor și proprietăților, stocarea ilegală de mărfuri, sechestrarea de persoane, amestecul în viața politică a altei țări". Guvernul, adaugă comunicatul, „va combate energic toate formele de pseudoexercitare a dreptului de reuniune — mitinguri, manifestații, defilări în locuri publice situate la mai puțin de 100 metri de sediile organelor guvernamentale, de instalații militare, de penitenciare, de reprezentanțele diplomatice și de sediile partidelor".

Uraniu

Departamentul Justiției al S.U.A. susține că posedă documente din care reiese că Franța, Marea Britanie, Canada, Australia și R.S.A. ar fi înființat un cartel similar O.P.E.C.-ului, în scopul împărțirii pieței internaționale a uraniului. Cartelul ar fi fost fondat la Paris, în 1972, în cursul unei reuniuni organizate de societatea franceză „Uranex", pentru a discuta mijloacele de garantare a unui preț adecvat al uraniului, într-un moment în care pe piață se înregistra o superproducție și cel mai mare consumator, S.U.A., interzicea importul de uraniu. Părțile reprezentate în consorțiu asigură aproximativ 70 la sută din producția mondială de uraniu (cu excepția S.U.A. și U.R.S.S.) și s-ar fi înțeles să-și împartă între ele cererea mondială de uraniu. Pe de altă parte, ministrul canadian de externe, care a pus la îndoială existența cartelului, a subliniat că, de fapt, S.U.A. sînt cele care țin pe producătorii canadieni în afara pieței lor și practică o „tactică de monopol".

Raport

Reprezentantul permanent al Republicii Sri Lanka la Națiunile Unite, ambasadorul Shirley Amerasinghe, va prezida prima ședință a noului Birou de coordonare al țărilor nealiniate, în componența sa lărgită hotărîtă la Conferința la nivel înalt de la Colombo. Ședința va avea loc cel mai probabil la mijlocul acestei luni și va stabili metodele de lucru ale Biroului, precum și sarcinile legate de apropiata sesiune a Adunării Generale a O.N.U. La această sesiune, premierul Sirimavo Bandaranaike va prezenta, în numele participanților la cea de-a V-a Conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate, un Raport cu privire la desfășurarea lucrărilor Conferinței, precum și hotărîrile adoptate de șefii de stat.

Automobil

Agenția T.A.S.S. a anunțat că un grup de ingineri din orașul Harkov au realizat un automobil electric de curse, capabil să atingă o viteză de 200 km pe oră. Mașina este fabricată din fibre de sticlă și material plastic.

Nikolaos Sampson — care fusese numit de ofițerii ciprioți-greci președinte al Republicii Cipru, după lovitura de stat împotriva arhiepiscopului Makarios din 15 iulie 1974 — a fost condamnat de Tribunalul cipriot-grec la 20 de ani închisoare

Gange

Într-un memorandum adresat Adunării Generale a O.N.U. și dat publicității la 30 august, guvernul Bangladesh arăta că are de făcut față „unei probleme care a luat proporții de criză", deoarece India a deviat în mod unilateral apele Gangelui. Bangladesh se plîngea că negocierile bilaterale cu India au dat „rezultate neînsemnate". De la Delhi s-a comunicat că India este gata să participe la noi negocieri, fără condiții prealabile. India — s-a relevat — „este gata să examineze în spirit deschis propunerile prezentate de Dacca".

Relații

Fostul președinte al Republicii Dominicane, Juan Bosh, a declarat că guvernul țării sale trebuie să restabilească relațiile cu Republica Cuba pentru a putea acționa în apărarea prețului zahărului, principalul produs de export al ambelor țări. Referindu-se la situația politică internă, Juan Bosh s-a arătat sceptic în legătură cu posibilitatea organizării de alegeri, făcînd, astfel, aluzie la recentele declarații ale șefului poliției dominicane, potrivit căruia „dorința tuturor membrilor forțelor armate și ai poliției este ca Balaguer să fie reales pentru a treia oară consecutiv, în 1978".

„Invazie"

Într-una din nopțile trecute în Principatul Liechtenstein s-a înregistrat o „invazie", din partea unor unități ale armatei elvețiene. Un grup de soldați elvețieni, în cursul antrenamentelor de noapte, din greșeală, a înaintat cîțiva zeci de metri pe teritoriul minusculului principat (157 km², 22 000 de locuitori). Autoritățile de la Berna s-au grăbit să ceară scuze ambasadei Liechtensteinului pentru această întîmplare.

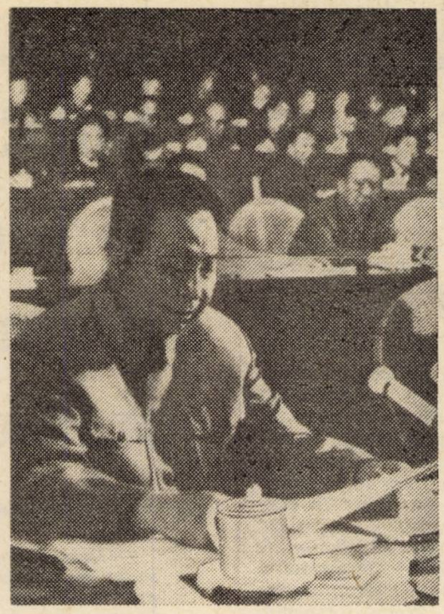

La 1 septembrie — a anunțat agenția „China Nouă" — a avut loc, la Pekin, o întîlnire a reprezentanților unităților și persoanelor fruntașe care s-au distins în activitatea de combatere a urmărilor cutremurului care a afectat, la 28 iulie, regiunea Tangșan-Fengnan. Au participat peste 3 500 de reprezentanți din primul front al luptei împotriva urmărilor cutremurului. Conferința a fost prezidată de Uan Hun-uen, vicepreședinte al C.C. al P. C. Chinez. Hua Kuo-fen, vicepreședinte al C.C. al P.C. Chinez, premier al Consiliului de Stat (în fotografie), a rostit o importantă cuvîntare. Întreaga asistență a adresat un mesaj de salut președintelui Mao Tzedun

Ajutor

Japonia și Vietnamul au convenit asupra unui ajutor japonez pentru reconstrucția Vietnamului, în valoare de aproximativ 17 milioane dolari. Ajutorul va substitui despăgubirile plătite de japonezi pentru pagubele provocate în cel de-al doilea război mondial și va fi nerambursabil.

Laborator

Primul ministru al Quebec-ului, Robert Bourassa, a inaugurat, la Montréal, primul laborator canadian de cercetări asupra leprei, singurul din întreaga lume care se va dedica cu prioritate obținerii culturii „in vitro" a bacilului leprei. Faimosul bacil al lui Hansen, descoperit în 1873 de un norvegian, era, pînă acum, imposibil de cultivat în eprubetă. De asemenea, se ignoră, încă, modalitatea de transmitere a maladiei, ca și posibilitatea de diagnosticare înaintea apariției de semne clinice grave. Cercetătorii canadieni apreciază că, odată obținut bacilul, nu va mai fi nevoie de mai mult de 25 de ani pentru ca lepra să poată fi eradicată.

Interviu

Clodomiro Almeyda, aflat în Italia înainte de a se duce la Berlin, pentru a instala secretariatul „Unității Populare" – a declarat, în interviuri acordate ziarelor „L'Unità" și „Corriere della Sera", că este în curs o apropiere între democrația creștină și partidele de stînga chiliene, regrupate în cadrul „Unității Populare", ceea ce ar putea duce la organizarea unor acțiuni comune. Contactele dintre democrația creștină și partidele de stînga – a precizat el – au sporit în ultimele săptămîni atît în Chile, cît și în străinătate.

Posibilitate

Întrebat dacă este posibil să renunțe să guverneze bazîndu-se numai pe sprijinul Partidului Socialist, Mario Soares, într-un interviu acordat ziarului „O Tempo", a răspuns : „Este posibil, dar totul depinde de modul în care se vor desfășura alegerile municipale. Nu este limpede dacă ele vor avea doar consecințe pe plan regional sau o semnificație politică mai largă".

„B-1"

Senatorul John Culver, autorul unui amendament la proiectul de lege privind alocațiile pentru apărare, a declarat că Comisia de coordonare a Senatului și Camerei Reprezentanților a hotărît „să limiteze fondurile alocate lunar construirii avionului „B-1" pînă la 1 februarie 1977". Reprezentanți ai organizațiilor obștești, sindicale, științifice și religioase din S.U.A. au înaintat o petiție Casei Albe, în care se exprimă un protest energic împotriva programului de creare a bombardierelor de tip „B-1".

Reagan

Părăsind cursa prezidențială, Ronald Reagan s-a întors la prima sa profesiune : comentator de știri la radio. El a început, la postul de radio din Hollywood, un program de zece emisiuni de comentarii politice și sociale.

Aeroport

În localitatea Ares, din sudul Franței, ar fi fost amenajat primul teren din Europa pentru aterizarea „obiectelor zburătoare neidentificate". Pregătirile fiind făcute, mai rămîne să-și facă apariția mult controversatele – în ceea ce le privește însăși existența – „farfurii zburătoare".

Cărți

Librăriile franceze se pregătesc să primească în lunile imediat următoare noi apariții editoriale : o lucrare a președintelui Franței, Valéry Giscard d'Estaing, despre economia liberală avansată și o culegere de texte literare a lui François Mitterrand, secretar general al Partidului Socialist Francez.

Moment de odihnă pentru membrii expediției americane de pe Everest

Francis G. West, de la Universitatea Los Alamos, din California, explică modul de funcționare a aparatelor instalate pentru observarea erupției vulcanului La Soufrière din Guadelupa

Cîndva, folosiți drept unic mijloc de comunicații, cîinii de rasă Huski din Alaska sînt și azi, în epoca sateliților, utilizați pentru transmiterea diferitelor mesaje

Jurnal selenar

Aterizarea în zona prevăzută, la 200 kilometri sud-est de Surgut, a compartimentului de revenire al stației automate sovietice „Luna-24" înscrie o nouă pagină în jurnalul cercetătorilor satelitului natural al Pămîntului.

În mai puțin de două săptămîni, cît a durat „expediția" „Lunii-24", centrele terestre de urmărire au intrat de 80 de ori în legătură cu „cercetătorul" automat lunar, corectîndu-i orbita la ducere și întoarcere, dîndu-i comanda de aselenizare, conducînd activitățile de forare a solului lunar și de prelevare a eșantioanelor de grunt selenar de la o adîncime de 2 metri, dînd startul rachetei „Luna-Pămînt" spre Terra.

Noul experiment tehnico-științific sovietic marchează încă un pas în descifrarea tainelor satelitului natural al Terrei, despre care s-au emis încă din cele mai vechi timpuri cele mai diverse ipoteze.

Descifrarea caracteristicilor fizice și proprietăților chimice ale solului selenar, stabilirea vîrstei Lunii au o mare importanță pentru elucidarea problemei formării Selenei și a altor corpuri cerești, avînd în vedere că nu s-au demonstrat definitiv și nici nu au putut fi respinse total unele ipoteze cu privire la „nașterea" celui mai apropiat corp ceresc de Pămînt.

O serie de ipoteze susțin că Luna este „sora" Pămîntului, altele afirmă că ar fi „fiica" acestuia. Dar, nici într-un caz, nici în altul, nu este clar de ce planeta noastră este o oază a vieții, iar vecina ei este lipsită de viață. Cum se explică faptul că cele mai puternice cutremure terestre se produc în zilele cu „lună plină" sau „lună nouă" și trepidațiile gruntului selenar se intensifică în preajma seismelor terestre și dispar imediat după încetarea acestora ? Și cîte alte taine mai păstrează satelitul nostru natural.

Apariția rachetelor cosmice a marcat o nouă etapă în studierea Selenei. Primul pas l-au făcut oamenii de știință sovietici, în ianuarie 1959, lansînd spre Lună prima rachetă, care în presa mondială a căpătat numele de „vis". Peste alte nouă luni, o altă rachetă sovietică atingea suprafața selenară. Era pentru prima oară în istoria civilizației cînd pămîntenii au aruncat un „pod" între două corpuri cerești : Pămînt-Lună, „Baikonur-Marea senătății". Pe acest traseu a fost dus pe Lună un fanion cu stema Uniunii Sovietice.

În cei aproape 19 ani ai erei cosmice, 24 de stații interplanetare sovietice cu numele „Luna" au cercetat Selena din apropierea ei, de pe orbită și pe suprafața acesteia. Fiecare și-a adus prinosul de informații în cercetarea vecinului Terrei și a contribuit la perfecționarea tehnicii necesare în zborurile interplanetare.

Trebuie să amintim, în acest „jurnal", și despre alți „lunici", care au permis cercetătorilor o înțelegere mai aprofundată a Selenei și a legăturilor Pămînt-Lună. Este vorba de succesul oamenilor de știință, constructorilor și inginerilor sovietici în fotografierea părții invizibile de pe Pămînt a Lunii. A fost începutul cercetării „vizuale" a unui corp ceresc din sistemul solar de la bordul unui vehicul cosmic. Următoarea fază a fost studierea la „fața locului".

Pionierul acestei etape este considerată stația automată sovietică „Luna-9". Acum zece ani, în februarie 1966, „Luna-9" nu a mai căzut pe Selena, ca predecesoarele ei, ci a coborît lin, transmițînd pe Pămînt imagini unice, deschizînd drumul plasării pe suprafața selenară a laboratoarelor cosmice de cercetare.

La 21 iulie 1969, Neil Armstrong, comandantul echipajului american „Apollo-11", pășea pentru prima oară pe solul lunar, urmat de colegul său Edwin Aldrin și urmăriți de Michael Collins. A fost făcut, potrivit declarației sale, „un pas mic pentru om, un pas uriaș pentru omenire" în descifrarea tainelor selenare. „Apollo-11" deschidea etapa cercetării nemijlocite de către om a „sorei" sau „fiicei" Pămîntului.

La 20 octombrie a aceluiași an, „Apollo-12", cu Charles Conrad, Richard Gordon și Alan Bean, realizează o nouă aselenizare și recoltare de eșantioane selenare.

În septembrie 1970, coboară lin un nou automat sovietic, „geologul" „Luna-16", care adună probe de sol lunar și le aduce pentru laboratoarele de pe Pămînt. În același an, este plasat pe suprafața lunară „Lunohod-1", primul laborator automat care face o deplasare de aproape 10 kilometri de la locul de impact, în „Marea Ploilor", cercetînd proprietățile fizico-chimice ale gruntului selenar, luînd imagini inedite ale zonelor pe care le străbate. Pe parcursul unui singur an — 1970 — se obțin informații prețioase despre fluxurile corpusculare și radiațiile electromagnetice, demonstrîndu-se că o serie de cercetări științifice pot fi efectuate direct de către laboratoarele automate.

După palpitanta reîntoarcere a navei spațiale americane „Apollo-13", în 1971, alte două echipaje din Statele Unite, formate din Alan Shepard, Stuart Roosa și Edgar Mitchell, la bordul lui „Apollo-14", și David Scott, James Irvin și Alfred Worden, la bordul lui „Apollo-15", coboară, cercetează și iau alte mostre lunare pentru a fi cercetate pe Pămînt. Cu expedițiile americane „Apollo-16" — John Young, Thomas Mattingly, Charles Duke — și „Apollo-17", avîndu-i la bord pe Eugen Cernan, Ronald Evans și Harrison Schmitt, se încheie una dintre etapele „omul pe Lună", cercetările cosmice diversificîndu-se și îndreptîndu-se spre Marte și Venus, iar tehnica spațială realizează laboratoarele cosmice circumterestre, ce permit o ședere îndelungată a omului în spațiul cosmic.

În mostrele de sol aduse pe Pămînt de astronauții americani și stațiile automate sovietice, din 8 zone diferite ale Selenei, au fost depistate elemente asemănătoare celor existente pe Terra — fier, titan, magneziu, uraniu și altele.

Ultimul mesager de pînă acum, „Luna-24", reprezentantul cercetătorilor automați sovietici, a adus noi și prețioase eșantioane de sol selenar pentru oamenii de știință. Rezultatele studiilor asupra noilor mostre vor fi publicate ulterior de către Academia de Științe a U.R.S.S., căreia i-au fost trimise spre cercetare. Poate vom afla dacă Luna este „fiica" sau „sora" Pămîntului.

N. Crețu

MARTE — o mostră a Pămîntului prebiologic

— Deși Viking-1 a transmis numeroase informații, rezultatele privind eventualitatea existenței vieții pe Marte sînt, aparent, contradictorii. Ce se poate deduce din această situație ?

— Pînă acum, n-am mai căutat niciodată viață pe o planetă ; deocamdată noi învățăm, deci, cum s-o facem. Experiențele biologice ale lui Viking satisfac condițiile minimale pentru detectarea cu ușurință, pe Pămînt, a microorganismelor sau cel puțin a unora dintre ele, și o fac cu regularitate. Într-o varietate de medii foarte neospitaliere, precum deșerturile sau Antarctica, ele găsesc cu ușurință microorganisme.

Mulți cercetători credeau că experiențele de chimie organică ar da rezultate pozitive, pentru că noi știm că există meteoriți bogați în molecule organice. Ei presupuneau că, dimpotrivă, în acest stadiu al misiunii, experiențele de microbiologie ar fi negative, întrucît, pe o planetă atît de rece ca Marte, dezvoltarea microorganismelor este atît de lentă, încît ar trebui o lungă perioadă de incubație pentru a observa ceva.

Or, noi am constatat exact contrariul. Experiența de chimie organică n-a arătat urme de molecule organice, iar capacitatea sa de detecție este îngreunată de prezența unei mari cantități de apă, din punct de vedere chimic legată de materiile solului marțian. Dimpotrivă, cele trei experiențe microbiologice au dat, spre uimirea tuturor, rezultate pozitive.

Astfel, lucrurile stau invers decît am presupus. Acum, rezultatele experiențelor de microbiologie arată că există ceva, pe suprafața planetei Marte, care este capabil atît să oxideze moleculele organice în gaz carbonic, cît și să dezoxideze gazul carbonic în molecule organice. Prima operațiune este aceea pe care noi o facem cînd respirăm, cea de-a doua este similară cu ceea ce fac plantele în fotosinteză.

Pe de altă parte, este posibil ca la suprafața marțiană să existe o chimie anorganică complicată, capabilă de oxidări și dezoxidări și care să fie distrusă de căldură. Încă nu știm care dintre ipoteze este cea bună. Să presupunem că este vorba numai de chimie anorganică. Eu susțin, totuși, că am aflat multe despre originea vieții, căci noi găsim că pe o planetă fără viață — pentru că acesta ar fi, atunci, cazul lui Marte — există o chimie care seamănă foarte mult cu chimia biologică. Și, desigur, aceasta furnizează cunoștințe profunde despre procesele care au condus la viața primitivă. În cel mai rău caz, Marte este un model pentru chimia prebiologică de pe Pămînt.

— Lăsînd la o parte problema vieții, care sînt informațiile principale

Carl Sagan este profesor de astronomie și de științe spațiale și director al Laboratorului de studii planetare al Universității Cornell, din statul New York. El nu este directorul proiectului Viking — acest rol revenindu-i unuia din inginerii N.A.S.A., James Martin — numele său nu apare în primele linii ale organigramei echipei misiunii marțiene. În mod oficial, el nu este decît unul din oamenii de știință, care stabilește ce fotografii trebuie să realizeze Viking și evaluează securitatea zonelor alese pentru aterizare.

Cum s-a ajuns atunci ca, într-un fel, Viking să însemne Carl Sagan? Acest lucru se datorează calităților sale științifice, faptului că a fost cel mai bun interpret al informațiilor transmise de sonda Mariner-9, că el a propus un proiect de explorare a planetei Marte, din care multe idei se regăsesc în Viking.

Într-un interviu publicat de cotidianul francez „Le Monde", Carl Sagan vorbește despre primele rezultate ale misiunii Viking.

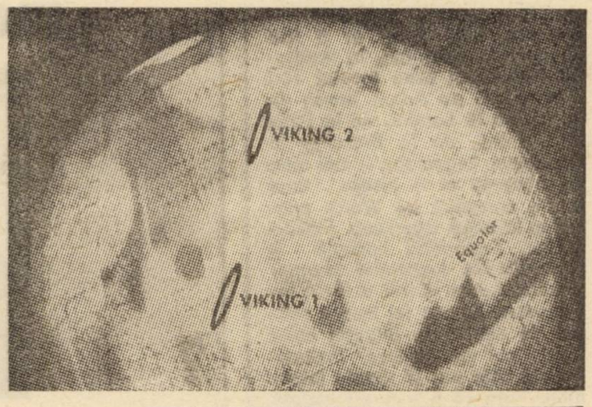

Viking-1 și Viking-2 se află, acum, împreună pe „planeta roșie"

pe care le-a furnizat misiunea Viking?

— Este o misiune foarte fructuoasă. Avem aproape trei mii de fotografii ale planetei, luate de pe orbită, toate fiind superioare celor mai bune fotografii ale lui Marte de care dispuneam anterior. Ele înfățișează o vastă desfășurare de acțiuni biologice: eroziuni fluviale, eoliene, coliziuni de meteoriți, acțiuni vulcanice, urme de avalanșe și poate eroziuni glaciale, toate amestecate într-un mod rar întîlnit pe Pămînt. Geologia acestuia e mult mai limitată decît aceea a lui Marte: geologia marțiană este exuberantă.

Apoi, noi avem primele fotografii ale lui Marte luate de pe solul marțian. Ele pun numeroase probleme importante asupra naturii geologiei de suprafață, inclusiv o foarte interesantă sugestie, potrivit căreia, pe vremuri, zona de aterizare ar fi fost acoperită de un strat gros de praf, ulterior îndepărtat.

Numeroase gaze au fost descoperite în atmosfera marțiană, în special diverși izotopi de azot și de argon. Aceste descoperiri ne informează despre trecutul planetei. Cele două gaze sînt martorii unei atmosfere altădată mai dense, care este necesară dacă vrem să înțelegem originea a ceea ce par să fi fost rîuri. Într-adevăr, rîurile nu pot curge pe Marte astăzi, întrucît presiunea atmosferică este foarte joasă și apa s-ar evapora imediat în atmosferă. Pentru a exista rîuri, este necesară o atmosferă care să joace rolul unui capac, care să împiedice o evaporare rapidă. Probabil că o atmosferă primitivă mai densă a jucat un asemenea rol. Și acum se pare că există indicații foarte directe că o asemenea atmosferă, mai densă decît cea actuală, a existat înainte.

Avem, de asemenea, pentru prima oară, informații directe asupra chimiei anorganice a suprafeței marțiene. Avem pe planetă o stație meteorologică, care ne informează în fiecare zi asupra vremii. Avem informații asupra magnetismului. Toate acestea alcătuiesc un foarte, foarte bogat ansamblu de date experimentale.

— Dacă ar trebui să decideți care va fi misiunea următoare a N.A.S.A., ce ați alege?

— Este o problemă dificilă, pentru că există o mulțime de lucruri pe care am vrea să le facem. Ar trebui să-mi spuneți dacă am sau nu la dispoziție o cantitate de bani infinită, pentru ca să pot răspunde la întrebarea dv.

— Să spunem că aveți o cantitate de bani rezonabilă.

— Există puncte de vedere foarte diferite asupra a ceea ce este rezonabilul. Vă voi răspunde la întrebare. Aș fi pentru o strategie mixtă. Mi-ar place să văd o continuare a recunoașterii sistemului solar. Așa am putea avea o primă viziune a tuturor obiectelor din sistemul solar și să vedem ceea ce este interesant. Locurile cele mai interesante din sistemul solar ar putea fi Titan, marea „lună" a Saturnului, Miranda, una din „lunile" Uranusului, dar atîta vreme cît nu vom privi aceste obiecte de aproape, nu vom ști dacă ele sînt interesante. Ar fi păcat să așteptăm sfîrșitul secolului al XXI-lea pentru a descoperi că de fapt Titan era cel care ascunde tot ce este mai interesant în sistemul solar.

De asemenea, este deosebit de important ca interesul trezit de descoperirile pe o anume planetă să nu ne facă să uităm explorarea, cel puțin preliminară, a ansamblului sistemului solar. Dar, în același timp, cred că Marte, acum, cere un studiu în profunzime. Și știm că Marte este eterogen, chiar la scară mică. Există numeroase probleme geologice și singurul mod de a le rezolva este să dispunem de un vehicul care să se deplaseze pe teren, un instrument analog Vikingului, dar așezat pe roți sau șenile, care să se poată plimba în împrejurimile punctului unde a aterizat. Dar sînt și alte misiuni importante. Cred că este foarte important să avem o sondă care să intre în atmosfera lui Jupiter, căci este foarte dificil să determini ceea ce se petrece acolo prin observații de la distanță.

Sîntem foarte interesați de posibilitatea găsirii unei chimii organice complexe. Cel mai bun mod de a afla este de a face analize pe loc. Jupiter este cea mai apropiată dintre planetele-gigant, foarte diferite de planetele „terestre", cum sînt Pămîntul, Venus sau Marte. Planetele-gigant aparțin unei cu totul alte categorii de planete și noi trebuie să le studiem.

— Într-unul din articolele dv. ați povestit întîmplarea acelui astronom, căruia un ziarist i-a cerut, la începutul secolului, o telegramă de cinci sute de cuvinte despre existența sau neexistența vieții pe Marte. Astronomul a răspuns prompt: „Nobody knows, nobody knows..." (nimeni nu știe...) repetat de cinci sute de ori. Dacă v-aș cere cinci sute de cuvinte despre viața în afara sistemului solar, ce ați răspunde?

— În esență, „nobody knows"... Dar se pare că există un număr enorm de planete și apariția vieții pare destul de ușoară, ea cere condiții destul de comune, nimic special, după cunoștințele noastre. Există numeroase stele mult mai bătrîne decît Soarele, miliarde de ani suplimentari disponibili pentru o evoluție biologică, și aș aprecia că este o probabilitate mare ca să existe un număr imens de planete locuite în jurul stelelor.

Dar aceasta este numai o deducție, nu avem nici o informație directă și nu putem avea o asemenea informație directă, în afară de cazul în care am primi semnale de la ființe inteligente care locuiesc aceste planete. Se fac numeroase cercetări, dar cu mijloace slabe. Mai mulți cercetători din Canada, Statele Unite și U.R.S.S. încearcă în prezent să detecteze asemenea semnale. Este vorba, bineînțeles, de semnale radioelectrice care călătoresc cu viteza luminii și, în cazul în care conțin o cantitate importantă de informații, pot, fără ambiguitate, să fie identificate ca inteligente.

Această căutare a semnalelor inteligente nu se află decît la începuturile ei și nu există speranțe de succes apropiat. Dar cred că este singura modalitate de a verifica deducția pe care v-am înfățișat-o.

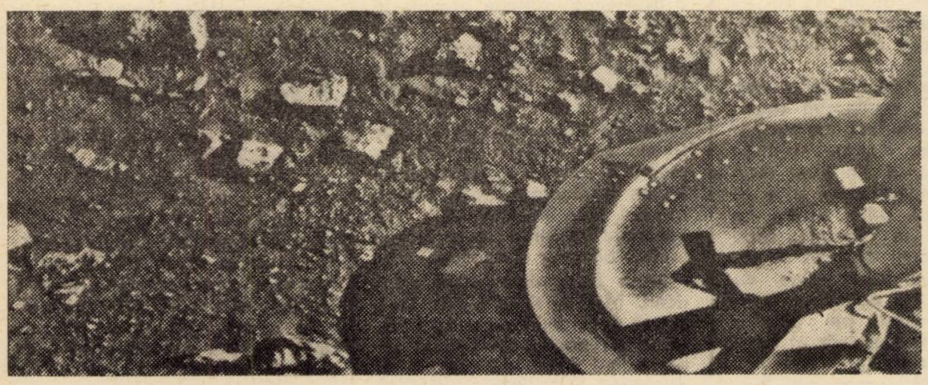

„Geologia marțiană este exuberantă"

Primii „incoruptibili"*

7

În istoria primilor incoruptibili – Pinkertonii –, înfrîngerea este tot atît de importantă ca și succesul. Lupta pe care aceștia au dus-o împotriva celui mai vestit criminal al epocii victoriene, Adam Worth, s-a soldat cu un eșec. Ei n-au reușit niciodată să-l aresteze. Mai drept ar fi fost să declare meci nul. În realitate, Pinkertonii n-au încetat să-l urmărească pe Adam Worth de la Boston la Londra, de la Paris la Istanbul, de la Bruxelles la Capetown. Legea sau – mai bine zis absența ei – fusese unul dintre complicii lui Worth pentru a înfrînge agerimea Pinkertonilor. Exploatînd lipsurile și contradicțiile legislației internaționale, Adam Worth a făcut întotdeauna în așa fel încît a scăpat de extrădare. Bilanțul celor 35 de ani de „carieră" internațională este pur și simplu incredibil. Fără să fi recurs vreodată la violență sau agresiune, Worth a realizat o „cifră de afaceri" fabuloasă nu numai în acea epocă : 4 milioane dolari obținuți din furturi și diverse escrocherii. Banii i-a cheltuit cu ușurință. A petrecut doar șase ani în închisoare. Dar cel mai remarcabil tur de forță al său este acela de a fi cîștigat simpatia, aproape stima, celor doi înverșunați adversari ai săi, William și Robert Pinkerton. Pînă la urmă, cel pe care directorul Scotland Yard-ului îl numea „Napoleonul crimei" va muri avînd ca singuri prieteni pe cei doi mari detectivi ai timpului său.

Adam Worth era capabil să pregătească o lovitură luni în șir, înnoda toate firele cu o imaginație și o răbdare de neînchipuit pentru singura plăcere de a-l face să rămînă perplex pe dușmanul său de moarte, John Shore, directorul Scotland Yard-ului.

Worth s-a instalat la Londra într-un hotel particular, pe Piccadilly 158, în apropiere de Aspley House, unde trăise Wellington. Are ca vecini oameni din lumea artelor, literelor, politicii și finanțelor. Lordul Palmerston locuiește la nr. 144, Nathan Rothschild, la 103, Henry James, la cîteva case depărtare. Spre seară, cînd pleacă de acasă, Worth se întîlnește adesea cu Gladstone, care se întoarce pe jos de la Camera Comunelor, amîndoi salutîndu-se cu curtoazie.

Ce drum a putut parcurge, începînd cu copilăria petrecută la Cambridge, în Massachusetts, unde se născuse în 1844 ! William Pinkerton afirma că tatăl lui Worth fusese un om de afaceri prosper și că tînărul Adam frecventase un excelent colegiu înainte de a fi fugit la New York.

Oricum, în anul 1861, la 17 ani, el intră în rîndurile unioniștilor și luptă în Armata de la Potomac. Încă de pe atunci dovedește că banii nu-l lasă indiferent și, cînd confederații anunță că oricărui dezertor care se prezintă cu o pușcă îi vor oferi 30 de dolari, Worth se strecoară în afara liniilor unioniștilor, încasează banii... după care revine în liniște în regimentul său.

Trei ani mai tîrziu, este arestat pentru furt și închis pentru cîțiva ani la celebra închisoare Sing-Sing. Aceasta îi va servi drept lecție, pentru că niciodată nu va mai fi prins în Statele Unite. La Sing-Sing, este însărcinat să manipuleze nitroglicerina destinată carierelor de piatră. Datoria lui era să încălzească explozibilul cînd acesta este înghețat. „Eram într-adevăr complet idiot – i-a mărturisit lui William Pinkerton. Mă întrebam de ce paznicul dispărea întotdeauna cînd începeam să pun explozibilul în cuptor. Pînă într-o zi, cînd un deținut mi-a explicat : riscam în orice clipă să fiu pulverizat".

Își pregătește evadarea cu răbdare și minuțiozitate. După ce multă vreme a observat și a cronometrat schimbarea santinelelor la carieră, alege momentul potrivit pentru a se strecura în canal și a înota fără zgomot pe sub apă pînă ce iese în afara razei de acțiune a gardianului. A observat și a notat, de asemenea, ora sosirii și plecării remorcherului de servici. Se ascunde la bordul acestuia și în apropiere de New York părăsește vasul ajungînd înot pînă la mal. Împreună cu fratele său, John, încearcă să forțeze seiful unei societăți newyorkeze de transport, dar tentativa lor eșuează. John nu-i poate folosi la nimic și Adam hotărăște să se lipsească de el.

Face o călătorie pînă la Cambridge, orașul său natal, dar nu pentru a-și vizita familia, ci pentru a fura pur și simplu suma de 30 000 de dolari de la o companie de asigurări. O operațiune rapidă, dar tot atît de perfectă.

Adam este, deja, profesionist. Își cumpără o garderobă somptuoasă, își închiriază un apartament la Astor House, reședința cea mai luxoasă din New York, își face relații pe care și le alege cu multă grijă, pentru că Adam Worth nu frecventează pe oricine. Prietenii săi sînt aristocrați ai crimei. Într-un club de tir, în fața unui pahar de șampanie, îl cunoaște pe Charles Bullard, tipul desăvîrșit al gentlemanului spărgător.

Acesta a fost supranumit „Piano" din cauza delicateței tușeului său. Este capabil să găsească combinația unui seif și să-l deschidă doar cu mîinile. Născut într-o veche familie newyorkeză – unul din strămoșii săi a servit pe lîngă George Washington – Charles Bullard este un băiat frumos, rasat care, după ce a delapidat moștenirea familiei, și-a procurat alte surse de venituri. El este cel care, la 4 mai 1868, cu ajutorul unui tînăr complice, Ike Marsh, după ce au imobilizat garda unui tren al „Union Express", au pus mîna pe 100 000 de dolari.

Bineînțeles că „Union Express" a făcut apel la Pinkertoni, iar Robert a încredințat ancheta directorului adjunct al biroului din Philadelphia, Robert Linden. În vagonul prădat, Linden n-a găsit ca dovadă decît un obiect mic din aramă, avînd o formă ciudată de cîrlig. Hoții au perforat un orificiu în ușa din lemn și, din exterior, au ridicat cu ajutorul acestui cîrlig drugul ivărului. La anchetă s-a stabilit că era vorba de un ornament decorativ utilizat pentru acordeoanele de lux. Linden vizitează toate magazinele de instrumente muzicale din New York și descoperă, în sfîrșit, reparatorul care, cu cîtva timp înainte, înlocuise o piesă asemănătoare. Femeia care-i adusese instrumentul avea un accent francez evident și părea foarte grăbită. „Am 20 de persoane de hrănit în seara asta" a explicat ea. Trebuie să fi ținut o pensiune familială, conchide Linden, care descoperă că există, într-adevăr, o asemenea instituție organizată de o franțuzoaică.

Una din femeile detectiv ale agenției, Katherine Brelsford, se instalează aici. Într-o dimineață, ea observă o scrisoare din Toronto, iar a doua zi, află că pensiunea este vîndută, iar franțuzoaica a dispărut. Robert Pinkerton și George Bangs pleacă imediat spre Toronto. Lista cu numerele valorilor furate a fost trimisă băncilor canadiene.

Într-o bună zi, un tînăr american, Martin, se prezintă la o bancă din Hamilton pentru a negocia un pachet de acțiuni reprezentînd 4 000 de dolari. El dă peste un casier sîrguincios care verifică numerele și care-l... închide pe Martin într-o încăpere înainte de a preveni poliția. Acesta este reținut pentru puțin timp, întrucît un misterios avocat apare la timp cu un ordin de punere în libertate. Pinkerton îl urmărește și ajunge la un club elegant situat deasupra unui restaurant din Toronto. Un tînăr agent al lui Pinkerton, care trece drept un băiat de bani gata, nu întîrzie să-și facă intrarea în club și să se împrietenească bine cu misteriosul avocat. Într-o seară, agentul este invitat să cineze cu Martin și alți doi prieteni americani care nu sînt alții decît Charles Bullard și Ike Marsh.

Între timp, la New York, Linden a descoperit și un martor – un feroviar care-i văzuse pe cei doi sărind din tren și fugind. Adus la clubul din Toronto, acesta îi recunoaște, fără ezitare, pe Bullard și Marsh. Cîteva zile mai tîrziu, Martin se întîlnește cu soția lui. Amîndoi vorbesc franțuzește. Imediat, Katherine Brelsford este adusă la Toronto : soția lui Martin este într-adevăr femeia care ținea pensiunea din New York. Într-o seară pe cînd Bullard, Marsh, familia Martin și avocatul cinau liniștiți în restaurantul clubului, Pinkerton și poliția canadiană dau năvală în sală.

Cei cinci complici sînt arestați, iar în urma percheziției făcute la hotelul lui Bullard sînt găsite, într-o ladă cu fund dublu, majoritatea valorilor și banii furați.

Evident, pentru a-l apăra pe acesta, familia lui Bullard face apel la cei mai buni avocați. Între timp, Charles și Ike au reușit să scape. Aureolați de gloria acestei evadări, ei fac cunoștință cu Adam Worth. Worth pune la punct o operațiune care va permite trio-ului să trăiască cîtva timp la adăpost de orice nevoie.

Este vorba de jefuirea „Boylston National Bank" din Boston. Pentru aceasta, Worth cumpără, cu 500 de dolari, magazinul unui coafor, învecinat cu banca. Acolo, el deschide, împreună cu asociații săi, un magazin cu firma „Judson et Co, negustori de vinuri și aperitive". Vitrina se umple, într-adevăr, de un număr impresionant de sticle. În timpul nopții, aceștia încep operațiunea în spatele magazinului. Cu grijă și fără să lase urme, ei străpung zidul vecin.

Într-o noapte furtunoasă, în care tunetele nu contenesc, zidul cedează și hoții aruncă în aer ușa seifului. Apoi, întorși în apartamentul lui Worth, își numără prada : 450 000 de dolari în bancnote și valori imobiliare. A doua zi, evident, pe prima pagină a ziarelor apare știrea că Pinkertonii se ocupă de afacere. Faptul că Robert și Linden au sosit la Boston îl nemulțumește pe Bullard care-l convinge pe Worth să fugă în Europa. „Cu blestemații ăștia de detectivi, riscăm să intrăm în închisoare în cîteva zile" – declară el în locul oricărui alt argument.

Îi salvează faptul că Pinkertonii nu pot acționa înainte ca valorile să fi fost „negociate" și restituite. În cazul furtului de valori, băncile preferă să cadă la învoială cu hoții și să recu-

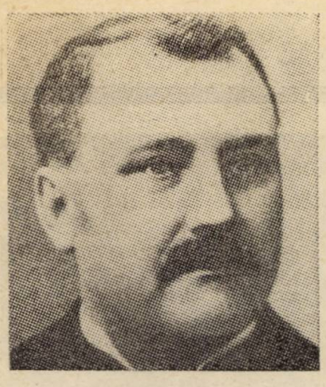

Robert (stînga) și William, cei doi fii ai lui Allan Pinkerton, fotografiați în 1870

pereze, în schimbul unui procent din suma totală, acțiuni, bonuri de tezaur și obligații. Operațiunea se face prin intermediul unui avocat. În această împrejurare, „Boylston Bank", regăsind ceea ce ea consideră esențial, renunță să facă noi cheltuieli pentru a recupera restul. Pinkertonii, care au pornit pe urmele celor trei, nu-i pot urmări în Europa pe cheltuiala lor și sînt nevoiți să renunțe.

Bineînțeles că nu la Liverpool, acest port neprimitor, trio-ul spera să dea mari lovituri. Aici, Worth, care își va lua numele de Henry Y. Raymond, o descoperă pe Kitty Flynn, o chelneriță la un bar. Totuși, tînăra il preferă pe Bullard, allias Charles Wells, care trece drept negustor bogat din New York. Se căsătoresc cu mare fast — Worth le este martor — și pleacă amîndoi în călătorie de nuntă la Paris.

Supărat și inactiv, Worth își petrece timpul liber jefuind un cămătar, afacere care-i aduce 20 000 de lire. Pentru a nu trezi bănuieli, rămîne cîteva săptămîni la Liverpool și apoi pleacă să viziteze tînărul cuplu, care duce o viață pe picior mare la Paris.

Adam și Charles se hotărăsc, în 1872, să deschidă la Paris, pe strada Scribe, nr. 2, primul night-club american din capitala Franței. Covoare, oglinzi, lustre, cristaluri, amenajări luxoase, nimic n-a fost uitat pentru a face din acest bar locul de întîlniri ideal al tuturor bogătașilor americani în trecere prin Paris sau al parizienilor. Bullard și Worth au investit 75 000 de dolari în această afacere, o sumă enormă pentru acea perioadă.

Într-o seară, în timp ce discutau cu un înalt funcționar francez, o siluetă familiară apare în spatele draperiilor. Worth n-are timp decît să-i șoptească lui Bullard : „William Pinkerton". De ce a venit aici și ce vrea să facă ?

William schimbă cu Worth cîteva banalități, vizitează cercul jucătorilor, apoi salută grav și pleacă. După plecarea lui, banda se reunește in consiliu de război. „Ce trebuie făcut" ?. „Nimic", răspunde Worth. Și are dreptate. Pinkerton a venit doar să informeze Siguranța națională franceză despre adevărata identitate a acestuia.

Dar Siguranța franceză nu face nici o mișcare : mai tîrziu Worth îi va declara lui Pinkerton că pentru a preveni toate dificultățile de acest ordin, a cumpărat complicitatea cîtorva persoane sus-puse. Pinkerton părăsește Parisul, chemat în ajutor de Scotland Yard : Banca Angliei a fost jefuită de 1 milion de dolari de către o bandă a fraților Bidwell. După o lungă cursă făcută în lumea întreagă, William va reuși să-i aresteze. Între timp, Worth află, prin unul din informatorii săi de la poliție, că Siguranța franceză, sub presiunea lui Pinkerton și a Scotland Yard-ului, intenționează să-i închidă barul. Worth renunță la bar, cumpără un iaht somptuos și, împreună cu vesela bandă, pleacă într-o croazieră în Mediterana. Excelentă ocazie pentru Worth și Becker să se documenteze asupra sistemului bancar al țărilor în care fac escale, să studieze funcționarea pieței de pietre prețioase, să caute, în condițiile cele mai comode, idei pentru viitoarea lor serie de furturi și escrocherii.

În realitate, operațiunea pe care Worth a conceput-o în cursul călătoriei nu va interveni decît cîteva luni mai tîrziu, la întoarcerea la Londra.

El concepe o mare lovitură. Charles Becker face false scrisori de credit ale unei bănci londoneze. Apoi, Joe Chapman, Joe Eliott, Becker și Carlos Sesisovitci pleacă în Turcia să le distribuie. Astfel, 400 000 de dolari vor reveni în Anglia. De la Londra, Worth conduce operațiunea, dar asociații nu dau ascultare apelurilor sale la prudență și sînt arestați. După proces, aceștia vor fi condamnați la muncă forțată și închiși la Constantinopole. William Pinkerton și șeful Scotland Yard-ului, John Shore, transmit cu plăcere poliției turce dosarele acestor criminali.

În 1876, Worth face cel mai senzațional lucru din „cariera" sa. În mai, într-o după-amiază, se plimba pe Bond Street și a ajuns în fața unei galerii de pictură. „Ducesa de Devonshire", celebrul tablou al lui Gainsborough, tocmai fusese expus. Intră și contemplă îndelung tabloul. În acea noapte, ajutat de Eliott și de un alt complice, fură „Ducesa" pe care o va păstra, cu grijă, timp de 25 de ani, într-un pachet de hîrtie de ambalaj.

După cîtva timp, Worth revine la Londra. Dar timpurile s-au schimbat ; pentru a lupta împotriva falsificatorilor, Banca Angliei a pus la punct noi cecuri, de fabricație specială, a căror falsificare este imposibilă. Atunci, Worth trebuie să-și schimbe meseria. Pleacă în Africa de Sud, țara minelor și diamantelor. La Pretoria, administrația britanică numără opt funcționari, iar poliția era inexistentă.

Acolo, Worth deschide un birou și se lansează în comerț cu pene de struț. Nu neglijează nici un detaliu pentru a oferi afacerii sale aparențele unui negoț serios și solid. Pentru a-l ajuta își aduce fratele și cumnata. Între timp, el studiază condițiile de transport și de expediție ale încărcăturilor de diamante. Mai întîi, ele sînt extrase din minele de la Kimberley, apoi transportate pe ferry-boat care le duce direct pe vapor, în Port Elisabeth. În caz de incident sau întîrziere, prețioasa încărcătură este închisă în seiful directorului poștei din Port Elisabeth. Cu acesta, Worth se împrietenește întrucît, între altele, au o pasiune comună — șahul. Excelent prilej de a lua mulaje de pe cheile lui. Apoi nu-i mai rămîne decît să creeze un incident. Și o face tăind cablul ferry-boat-ului. Convoiul nu poate fi încărcat și ajunge la Port Elisabeth folosind șoseaua. Noaptea, Worth se strecoară pînă la poștă, deschide seiful și fură diamante brute în valoare de 700 000 lire sterline. Dar, pentru a nu trezi bănuieli, mai rămîne încă o lună în Africa de Sud, după care revine la Londra, precedat de fratele său care adusese diamantele într-o valiză cu fund dublu. Îi apare, astfel, ocazia să se inițieze în comerțul cu pietre prețioase, drept pentru care deschide o agenție la Holborn și nu întîrzie să devină un remarcabil specialist în materie.

În 1886, agasat de supravegherea neîncetată pe care o face asupra lui Scotland Yard-ul, pleacă la Bruxelles. Profită de șederea sa în Belgia pentru a fura dintr-un tramvai din Ostende 150 000 dolari în valori și pietre prețioase. Astfel, are cu ce să-și plătească o călătorie în Canada, pe care n-o cunoștea.

La sosirea sa la Montreal, îi sînt scotocite bagajele absolut din întîmplare. Descoperind prada, vemeșii cred că au pus mîna pe hoțul pe care poliția îl caută și care călătorea cu același vapor ! Worth cere un avocat, recurge la relațiile sale din Londra, iar în final poliția își prezintă scuzele.

Dar Worth nu mai este același om. Sănătatea i s-a șubrezit. Inspectorul Shore continuă să-l tracaseze. În 1892, încearcă o nouă lovitură în Belgia, dar complicele lui nu este la înălțime. Worth este arestat la Liège. A declarat că se numește Edouard Grau, sperînd că poliția belgiană nu-i va descoperi adevărata identitate și îndelungatul său trecut criminal. Este, totuși, condamnat la închisoare pe șapte ani.

În închisoare, Worth contractase o tuberculoză. Are acum 54 de ani. Totuși, în 1898 își regăsește curajul pentru a da o nouă lovitură : în Gara de Nord din Paris, oraș în care fusese condamnat la 20 de ani în contumacie, el golește un seif conținînd un milion de franci-aur în valori și pietre prețioase. Apoi se reîntoarce în Statele Unite.

Cîtva timp mai tîrziu, un intermediar îi aduce la cunoștință lui William Pinkerton că Worth caută să negocieze restituirea „Ducesei de Devonshire". În acest scop, el ar dori să-l întîlnească pe celebrul detectiv... Așa se face că, într-o după-amiază a anului 1899, vechii adversari care s-au înfruntat mai bine de 30 de ani, se găsesc, în sfîrșit, față în față. Cei doi sînt vizibil jenați unul de celălalt.

La sfîrșitul întrevederii îi spune lui Pinkerton ca într-o doară: „Cred că «Ducesa» ar trebui să se întoarcă la ea. Ce credeți ?" William încuviințează. William este liber să negocieze cu cei de la Scotland Yard, „cît poate mai bine", restituirea. Adică, fac promisiunea că Worth nu va fi arestat dacă se va întoarce în Anglia. Și, la 27 martie 1901, un misterios emisar sună la ușa agenției. Tocmai înmînase reprezentanților galeriei Agnew „Ducesa", intactă, înfășurată în hîrtia ei originală.

Cîteva luni mai tîrziu, William și Robert Pinkerton pleacă spre Hot Springs, în Arkansas, pentru a se odihni cîteva zile. Îl iau cu ei pe Adam Worth. O fotografie imortalizează această scenă extraordinară : cei mai mare escroc și cei mai mari detectivi ai vremii stînd de vorbă într-un cadru pașnic. Worth se întoarce în Anglia unde copiii îl așteaptă. Moare la 8 ianuarie 1902 în apartamentul său din Regent's Park.

Evident că fiul lui Worth, Henry „Raymond" se adresează „celui mai bun prieten al tatălui său" pentru a-i cere un sfat. Are 14 ani. Sora sa și el au rămas fără nici un ban. Ar vrea să lucreze... Tînărul Henry nici nu bănuiește că celebrul Adam Worth, ale cărui isprăvi le relata „New York Times", este una și aceeași persoană cu tatăl său, „Henry J. Raymond".

William Pinkerton va avea grijă ca Henry să nu cunoască adevărul. Anul următor cînd îi găsește o slujbă la agenție, dă instrucțiuni severe pentru ca niciodată tînărul să nu poată bănui adevărata identitate a tatălui său.

Într-o lungă scrisoare, William l-a asigurat pe tînărul Henry că va face tot ce-i va sta în putință pentru a obliga un creditor al tatălui său, pe care-l cunoaște, să-i ramburseze o datorie de 700 de dolari. Și, într-adevăr, cîteva săptămîni mai tîrziu, această sumă îi parvine băiatului.

Misteriosul creditor nu era altul decît William Pinkerton.

Traducere și adaptare de Georgeta Constantin

Le Monde diplomatique

PARIS

VIETNAM: OBIECTIV PRIORITAR — DEZVOLTAREA TEHNICĂ ŞI ŞTIINŢIFICĂ

În oraşul Ho Şi Min au avut loc o serie de manifestaţii cu prilejul sărbătorii naţionale a R.S. Vietnam. În cadrul unei întîlniri cu conducătorii comitetelor municipale şi provinciale de partid, ai întreprinderilor de stat şi ai armatei, primul secretar al C.C. al Partidului Celor ce Muncesc din Vietnam, Le Duan, le-a vorbit despre cele „trei revoluţii" actuale. Le Duan a subliniat: „Trecînd de la mica producţie la socialism, nu avem altă cale decît aceea a unei triple revoluţii de producţie: revoluţia în relaţiile de producţie, revoluţia ştiinţifică şi tehnică şi revoluţia ideologică şi culturală, în cadrul cărora revoluţia ştiinţifică şi tehnică reprezintă esenţialul în edificarea noului regim"

TOŢI vizitatorii care au fost recent în Vietnam, şi printre aceştia numeroşi oameni de ştiinţă, s-au reîntors convinşi că vietnamezii doresc o dezvoltare economică şi tehnică rapidă.

Nici un popor nu a suferit atît de mult de pe urma tehnicii puse în slujba războiului şi a distrugerii. Dar puţine popoare sînt atît de conştiente de importanţa ştiinţei, pentru a ieşi din starea de subdezvoltare şi a recupera rămînerile în urmă acumulate în timpul unui război îndelungat.

Sacrificiile cerute populaţiei din nord au fost la limita suportabilului. O mare parte din potenţialul industrial de acolo a fost distrus, îndeosebi de bombardamentele din 1972. În sud, industria uşoară de transformare nu funcţiona decît datorită importului de materii prime plătite cu dolari americani. Regiuni enorme încetaseră de a mai fi cultivate. Saigonul devenise un monstru suprapopulat într-o ţară esenţial agrară.

Aceasta este situaţia dificilă de la care vietnamezii trebuie să-şi înceapă revoluţia ştiinţifică şi tehnică. Dar, ca şi în timpul războiului, călăuziţi de experienţele şi de obiectivele ambiţioase — unii afirmau că sînt fără speranţe — ei ştiu, de asemenea, că au serioase atuuri pentru a reuşi.

Vietnamezii au o ţară bogată, potenţial mult mai bogată decît Japonia, datorită resurselor solului din sud şi ale subsolului din nord, precum şi rezervelor de petrol din largul coastelor. Ei au, pe lîngă aceasta, o populaţie de aproximativ 50 milioane de oameni inteligenţi, harnici şi mîndri. În nord, în ciuda războiului, a existat prevederea de a forma un mare număr de cadre ştiinţifice şi tehnice. În sud, în unele sectoare există ingineri şi tehnicieni excelenţi şi uneori muncitori deosebit de experţi, ca în industria electronică.

Pentru a ieşi din starea de subdezvoltare, trebuie mai întîi să se conteze pe propriile forţe, ceea ce nu a însemnat niciodată pentru Vietnam respingerea ajutorului extern. Trebuie, de asemenea, să aibă o politică independentă, adică să ştie să inoveze, să părăsească căile bătute ale modelelor existente. Niciodată Vietnamul n-ar fi fost eliberat dacă s-ar fi mulţumit să copieze experienţele altora. Nimic nu este mai străin cadrelor politice din ţară decît noţiunea de model stereotip de dezvoltare.

Cadrele sale fac următorul raţionament: noi începem revoluţia noastră tehnico-ştiinţifică mai tîrziu decît ceilalţi, din cauza unui război de 30 de ani. Vrem să profităm de experienţele celorlalţi, ale tuturor celorlalţi, inclusiv de experienţele Franţei cu care avem legături afective, culturale şi tehnice preţioase. Aceasta ne poate permite să recuperăm timpul pierdut, să găsim căi mai scurte şi să facem economii de mijloace.

Pentru a înţelege bine acest punct de vedere şi pentru a fi conduşi de sinceritatea acestei voinţe de deschidere, este esenţial să fim informaţi în ce priveşte locul care a fost întotdeauna acordat învăţămîntului şi cercetării ştiinţifice în Vietnam.

Încă din 1945, în nord, se luase hotărîrea curajoasă de a se preda în întregul învăţămînt, inclusiv în învăţămîntul superior, în limba naţională, pentru ca privilegiul culturii să nu fie rezervat unei caste rupte de ţară. Încă din 1958, analfabetismul era practic lichidat. Numărul studenţilor crescuse de trei ori în timpul celor mai grei ani ai escaladării conflictului, între 1966 şi 1968. Aproximativ 100 000 de cadre ştiinţifice şi tehnice ale R. D. Vietnam au făcut, în timpul războiului, studii complementare în diferitele ţări din est. A trebuit, de asemenea, să se organizeze, în acelaşi timp, servicii sanitare care să fie la înălţimea împrejurărilor, formînd medici şi ingineri. Lupta împotriva americanilor a contribuit la făurirea în Vietnam a unor oameni de mare calitate, care sînt adevărata bogăţie a ţării, în faţa căreia bombardierele „B-52" au rămas neputincioase.

Încă de la prima mea vizită, în 1967, am fost frapat văzînd în ce măsură conducătorii se preocupau deja de perioada de după război şi de formarea cadrelor de care ţara avea nevoie atunci. Toţi universitarii care au fost în Vietnamul de Nord au fost frapaţi de locul relativ important pe care-l ocupa aici cercetarea, atît în sectoarele prioritare ale cercetării aplicate la agronomie şi medicină, cît şi în sectoare fundamentale ca matematicile şi fizica.

De la instaurarea păcii încoace, cercetarea urmează să slujească cu prioritate următoarelor obiective: detectarea şi exploatarea resurselor naturale ale ţării, dezvoltarea agriculturii, producţia principalelor produse de consum şi a medicamentelor sau a vaccinurilor. Într-adevăr, trebuie să se dezvolte rapid tehnicile de prospectare geologică şi de analiză a minereurilor, abia exploatate pînă acum. Trebuie să se facă pregătiri în vederea dezvoltării viitoare a petrochimiei. În domeniul agriculturii şi al creşterii vitelor, numeroase cercetări se referă la îmbunătăţirea plantelor, la îngrăşăminte, la fertilizarea solurilor, la adaptarea unor noi specii de animale şi la problemele veterinare. Un nou institut de chimie al substanţelor naturale a fost creat recent în Saigon.

Unele sectoare ale fizicii sînt relativ bine stabilite, ca fizica semiconductorilor, care are drept scop dezvoltarea unei industrii electronice naţionale. Într-adevăr, trebuie să se ajungă să se producă componenţii pe care industria din sud îi importă din Japonia. Institutul de epidemiologie din Hanoi este chemat să devină centrul cercetărilor biologice, în microbiologie, imunologie şi virusologie. Un mare efort trebuie făcut în chimia de sinteză şi în microbiologie, legate de fabricarea medicamentelor. Cercetarea medicală are şi ea sarcini urgente.

Prin tradiţie, Hanoiul a fost întotdeauna capitala universitară a Vietnamului. Nordul a acordat prioritate industriei grele, ceea ce l-a determinat să dezvolte unele sectoare ale cercetării. Sudul nu posedă decît o industrie de transformare orientată spre consum. Învăţămîntul tehnic era aici privilegiat în raport cu învăţămîntul fundamental.

Universităţile din sud sînt de creaţie recentă — cea din Saigon datează din 1957 — şi facultăţile de ştiinţe sînt aici cele mai puţin populate. Majoritatea studenţilor preferau să facă dreptul şi studii comerciale pentru a scăpa de serviciul militar şi, eventual, pentru a găsi slujbe în sectorul terţiar artificial care exista în marile oraşe. La Cantho, de exemplu, unde există o şcoală de agricultură foarte modernă, înzestrată datorită unui ajutor japonez, studenţii preferau să se îngrămădească într-o facultate de litere. Chiar în inima deltei Mekongului, dezvoltarea agriculturii nu preocupa prea mult fostul regim. Pretutindeni, facultăţile de ştiinţe erau rudele sărace.

Biblioteca centrală de la Saigon ne dă o idee despre dispreţul pe care fostul regim îl avea faţă de ştiinţe şi de tehnici. Construită pentru a primi 2 milioane de cărţi, ea posedă abia 50 000 care pot fi utiliza-

te. Nordul este cel care trimite astăzi în sud documentaţie ştiinţifică şi echipament pentru a organiza laboratoarele de ştiinţă. În sud, fostul regim prefera să se lase întreţinut, acomodîndu-se cu neocolonialismul. Odată cu reunificarea, vor putea să se dezvolte toate potenţialităţile nordului şi sudului ţării, care sînt, de fapt, foarte complementare.

În cele din urmă, stăpîni la ei acasă, vietnamezii vor putea, efectiv, să-şi exploateze resursele, să-şi valorifice ţara şi să-şi îmbunătăţească nivelul de trai. Aspectele pozitive ale exploatării coloniale sau neocoloniale sînt de fapt foarte derizorii în comparaţie cu posibilităţile de dezvoltare şi cu nevoile populaţiei. Nenumăratele sechele ale unui îndelungat război sînt teribile şi ele vor face din prima etapă de tranziţie o etapă foarte dificilă.

Astăzi, vietnamezii lansează o mare campanie, de data aceasta împotriva subdezvoltării. Duşmanii lor de ieri sînt tocmai cei care pretind că niciodată popoarele subdezvoltate nu-şi vor recupera rămînerea în urmă. Societăţile multinaţionale profită de schimbul inegal şi au interes să prelungească exploatarea mîinii de lucru a popoarelor „asistate". Dar, în ciuda acestora, unele cercuri industriale şi — să sperăm — unii oameni politici încep să înţeleagă că ţările în curs de dezvoltare sînt parteneri necesari oricărei politici de relansare economică durabilă a Occidentului.

Henri Van Regemorter
director de cercetări în Consiliul Naţional pentru Cercetări Ştiinţifice (C.N.R.S.) al Franţei

THE TIMES
LONDRA

PIAŢA COMUNĂ: ALTE CONTROVERSE ÎN PERSPECTIVĂ

MINIŞTRII de externe ai C.E.E. au început oficial negocierile cu Grecia în legătură cu cererea acesteia de a deveni cel de-al zecelea membru al comunităţii. Deşi evenimentul a trecut aproape neobservat, el a lansat comunitatea într-un nou proces de lărgire, ale cărui implicaţii, de perspectivă, încă nu sînt serios examinate de cei nouă membri actuali.

La scurt timp după debutul negocierilor cu Grecia, noul guvern portughez al lui Mario Soares şi-a anunţat intenţia de a solicita în curînd admiterea în C.E.E. Comunitatea se aşteaptă ca cererea să fie depusă la începutul anului viitor, prezentînd astfel noii comisii europene, de sub preşedinţia lui Roy Jenkins, prima solicitare importantă. Spania nu va rămîne probabil în urma vecinului său mai mic din Peninsula Iberică în ce priveşte prezentarea cererii de aderare.

Urmează, la rînd, Turcia, Cipru şi Malta, care trebuie consideraţi candidaţi potenţiali la calitatea de membri. Toate cele trei ţări sînt legate în prezent de C.E.E. prin acorduri de asociere, care pregătesc integrarea lor treptată în uniunea vamală a comunităţii, şi în final conferirea calităţii de membru cu drepturi depline al comunităţii. În cazul Ciprului şi Maltei, uniunea vamală ar putea fi realizată pe la mijlocul anilor '80, iar în cazul Turciei, pe la începutul anilor '90.

În baza articolului 237 al Tratatului de la Roma, orice stat european poate solicita să devină membru al comunităţii. Multe ţări europene — Austria, de exemplu, sau oricare din ţările scandinave — ar fi mai îndreptăţite să devină membre. Şi, totuşi, nici una din ele nu şi-a manifestat dorinţa de a adera, fapt pentru care lista candidaţilor potenţiali trebuie limitată, de fapt, la regiunea Mediteranei. Chiar şi în această situaţie, în următorii 10—15 ani, C.E.E. s-ar putea găsi implicată într-o serie aproape neîntreruptă de negocieri privind aderarea.

Ca de obicei, numai francezii par să aibă o idee clară despre ceea ce doresc. Pentru ei, toate considerentele pălesc în faţa posibilităţilor de a conferi din nou comunităţii dimensiunea sa mediteraneeană, mai ales după pătrunderea nordicilor anglo-saxoni, cu obiceiurile lor insulare şi cu simpatiile lor transatlantice, care au avut un efect de dezechilibrare. Spania, în special, cu cei 35 milioane locuitori ai săi, ar consolida mult influenţa culturală şi politică franceză în cadrul C.E.E.

Aceasta nu înseamnă că Franţa nu va lupta cu tărie, în cursul negocierilor, pentru a apăra, de exemplu, interesele fermierilor săi din sud împotriva concurenţei spaniole sau portugheze. Totuşi, Parisul are o imagine mai clară a interesului său general. Nu acelaşi lucru se poate spune despre Londra, Bonn sau chiar Roma. Marea Britanie, ca dealtfel şi majoritatea partenerilor ei din C.E.E., pare să considere că orice nou solicitant la calitatea de membru trebuie analizat din toate punctele de vedere şi că condiţiile de aderare oferite Greciei nu trebuie să afecteze în nici un caz negocierile cu Spania sau Portugalia, de exemplu.

Această părere este, bineînţeles, greşită. S-ar părea, de pildă, că există necesitatea imperioasă a unei perioade speciale, premergătoare aderării, de adaptare din punct de vedere economic, pentru o ţară cum este Portugalia, care are numai două treimi din produsul naţional brut pe locuitor al Greciei. Dar faptul că cei nouă au respins deja o asemenea condiţie în cazul Greciei nu poate să nu creeze un precedent, oricîte argumente de bun simţ ar părea să pledeze în favoarea unei abordări de la caz la caz. C.E.E. a stabilit deja în linii mari termenii de referinţă pentru evaluarea acceptabilităţii Spaniei, cînd se va pune problema, deşi ţări ca Marea Britanie şi Olanda ar putea dori mai multe dovezi concrete de virtute din partea Madridului. În general, se poate spune că Spania va deveni un candidat politic credibil numai atunci cînd va avea un parlament ales prin sufragiu universal, partide politice care să se întreacă în mod liber, libertatea de asociere, sindicate care să nu fie dependente de guvern şi cînd nu vor exista deţinuţi politici.

S-ar putea ca, pînă la sfîrşitul deceniului, Grecia să fie deja membră a C.E.E., Portugalia să fi intrat de-abia sau să fie pe punctul de a intra, iar negocierile privind aderarea Spaniei să fie avansate. Această probabilitate are implicaţii de perspectivă pentru structura internă a C.E.E.

Va fi necesar un flux mult mai mare de resurse din fondurile sociale, regionale şi agricole ale C.E.E. atît pentru noii veniţi, cît şi pentru membrii existenţi pentru a se împiedica o deplasare, de altfel inevitabilă, spre o comunitate „formată din două categorii" în care un nucleu de ţări mai bogate va avea dreptul să păşească înaintea celorlalţi parteneri spre uniunea economică şi monetară. Aceste resurse vor depinde de dorinţa improbabilă a vest-germanilor de a plăti o parte importantă din cheltuieli.

Conceptul de comunitate „formată din două categorii", al cărui autor este Willy Brandt, şi care a fost reactualizat în acest an în raportul Tindemans referitor la uniunea europeană, a fost elaborat pentru a se putea face faţă problemelor economice ale celor nouă. Aceste probleme nu pot decît să se intensifice ca urmare a aderării unor noi membri, care ar fi cu toţii candidaţi „de categoria a doua". Competiţia sporită pentru fondurile disponibile ar face, de asemenea, mai probabilă trecerea în categoria a doua a membrilor mai săraci ai comunităţii existente, cum ar fi Marea Britanie, Irlanda şi Italia.

Unele reforme instituţionale importante — menţionate în raportul Tindemans, dar încă nediscutate de cei nouă — ar părea de asemenea inevitabile, dacă se urmăreşte menţinerea caracterului de comunitate al C.E.E.

Fără aceste modificări, o Piaţă comună lărgită s-ar putea transforma într-o entitate dezlînată, într-un fel de zonă a comerţului liber, în care deciziile cele mai importante sînt luate de două sau trei din marile puteri. În aparenţă, o asemenea evoluţie ar putea părea ademenitoare pentru o ţară ca Marea Britanie, care, în virtutea dimensiunii sale, ar putea spera la un loc în fruntea mesei. În practică, totuşi este posibil ca Marea Britanie să constate că influenţa sa reală asupra problemelor comunităţii se reduce, în raport cu cea a Germaniei federale şi Franţei.

INTERNATIONAL Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

AFRICA DE SUD: PROBLEME CE NU POT FI OCOLITE

ÎN LIMBAJUL supremaţiei albilor din Africa de Sud au fost reaşezaţi termeni ca „apartheid" (separaţie) şi, mai recent, mai blîndul „dezvoltare separată" sau „libertăţi separate". Menirea lor este să exprime teoria politică de bază a guvernu-

Manifestaţiile de pe întreg cuprinsul Africii de Sud, împotriva politicii de apartheid, au cunoscut o amploare deosebită

lui, şi anume că majoritatea de culoare va avea drepturi numai în mici „homeland"-uri tribale, în timp ce albii vor păstra controlul total a 87 la sută din Africa de Sud.

Pretenţiile acestei doctrine oficiale au fost zdruncinate de exploziile din oraşele negrilor. Nimeni n-ar putea crede că „apartheid"-ul asigură pacea şi înţelegerea sau că milioane de africani doresc să fie cetăţenii unui îndepărtat şi înapoiat „homeland", pe care niciodată nu l-au văzut, fiind trataţi ca nişte supuşi străini acolo unde trăiesc şi muncesc.

O serie de importante figuri ale grupului alb dominant, afrikaners, au cerut o reexaminare fundamentală a teoriei lor politice. În particular, unii ar vrea să spună că doctrina „dezvoltării separate" este moartă. Primul ministru Vorster este sprijinit de categoriile cele mai conservatoare ale „afrikaner"-ilor, şi este extrem de greu pentru guvern să-şi schimbe poziţiile. Albii reprezintă mai puţin de 18 la sută din populaţie şi, astfel, chiar cînd politica guvernamentală este în mod evident depăşită, compromisul li se pare dificil.

Recent, de pildă, liderii „homeland"-urilor africane au publicat o declaraţie în care critică restricţiile asupra libertăţii de deplasare şi au cerut un sistem de educaţie liberă şi obligatorie pentru negri. Oamenii de afaceri albi au publicat o declaraţie proprie în care fac alte propuneri : dreptul de a munci acolo unde poţi găsi de lucru, şi dreptul de a-ţi aduce familia cu tine ; dreptul la educaţie publică pentru copii. Aceste lucruri ar putea fi privite printre cele mai elementare cerinţe umane, dar ele sînt dincolo de posibilităţile negrilor din Africa de Sud. Pentru că ei nu pot intra în nici un oraş sau zonă ale albilor fără un document special şi, în mod obişnuit, nu-şi pot lua familiile cu ei pînă ce nu obţin o slujbă şi o locuinţă în zona albilor pentru mai mulţi ani.

A împlini aspiraţiile negrilor pentru o educaţie corespunzătoare în oraşe sau pentru libertatea de deplasare ar implica acceptarea lor drept cetăţeni cu drepturi egale în Africa de Sud. Ceea ce ar fi, de fapt, acceptarea unei realităţi. Dar pentru unii sud-africani albi aceasta apare ca o abandonare a premiselor lor de bază. Şi iată cum guvernul sud-african se menţine într-o stare de imobilism. Vorster însuşi n-a spus mai nimic în aceste luni de tulburări. Cea mai concretă acţiune a guvernului a fost arestarea a sute de negri, fără acuzaţie, doar sub titlul de supraveghere datorită unei nespecificate, din punct de vedere politic, situaţii de tulburări. Mulţi dintre liderii africani au fost închişi sau supuşi unui regim de interdicţie : Nelson Mandela se află într-o închisoare din Roben Island, Robert Sobukwe este sechestrat într-un mic oraş, Kimberley. Şi atunci cînd noi lideri apar, ca în recentele manifestaţii de protest, ei sînt imediat îndepărtaţi. În mod abuziv, guvernul îi închide tocmai pe cei cu care el ar trebui să poarte convorbiri. Pe scurt, situaţia din Africa de Sud este complicată, iar perspectivele întunecate.

Toate acestea au consecinţe importante pentru Statele Unite. Secretarul de stat Kissinger a descoperit sudul Africii anul acesta şi a alcătuit un plan de acţiune politică, menit să-l determine pe Vorster să sprijine schimbări în Rhodesia şi Namibia. Au fost amînate, însă, problemele Africii de Sud înseşi. Dar principalele probleme rasiale din această ţară nu mai pot fi amînate — nici de către guvernul ei, nici de cel al S.U.A.

Anthony Lewis

Le Monde

PARIS

CELE TREI „LEGITIMITĂŢI" SPANIOLE

DEMOCRATIZAREA Spaniei nu este frînată doar de dificultăţi materiale şi de ezitarea oamenilor, ci, de asemenea, de contradicţiile ideologice care destramă sistemul său politic actual. Acesta este împărţit între trei legitimităţi opuse : legitimitatea franchistă, încarnată de Cortesuri şi de alte instituţii ale dictaturii ; legitimitatea monarhică pe care o întruchipează regele Juan Carlos ; legitimitatea democratică, întrupată embrionar de partidele politice şi de presă, în aşteptarea viitoarelor alegeri libere.

Istoria Europei secolului al XIX-lea demonstrează că legitimitatea monarhică şi cea democratică pot să se împace în practică, cu toate că principiile lor sînt, uneori, incompatibile. Acest acord a permis Marii Britanii şi statelor nordice să evolueze mai repede, mai regulat şi mai profund decît alte monarhii spre democraţie şi un regim liberal. Regele Spaniei pare a se angaja pe o cale asemănătoare. Mai întîi necunoscut, discutat, puţin luat în serios, Juan Carlos şi-a asigurat în cîteva luni imaginea unui om care ştie încotro se îndreaptă şi care pare decis să urmeze ferm drumul pe care şi l-a stabilit. El a cîştigat, astfel, puţin cîte puţin, încrederea unei opoziţii, rezervate la start, dar care admite tot mai mult că reformismul regal ar putea fi o cale mai sigură şi mai rapidă pentru instaurarea unui regim de libertăţi autentice. Legitimitatea monarhică apare, astfel, drept un mijloc de a dezvolta legitimitatea democratică, urmînd schema descoperită de englezi şi aplicată după aceea în nordul continentului european.

Juan Carlos se opune, astfel, din ce în ce mai mult „legitimităţii" franchiste. Teoretic, aceasta este încă cea mai puternică, deoarece este consacrată prin instituţiile oficiale. În practică, ea nu mai are mult sprijin în opinia publică, însă păstrează poziţii puternice în aparatul represiv (armată şi poliţie). Între ea şi opoziţia democratică, incompatibilitatea rămîne absolută. Regele se găseşte într-o poziţie de mediator care îl face arbitrul situaţiei. Însă, această poziţie rămîne fragilă, deoarece ea se bazează pe o ambiguitate : monarhia pe care o susţin fasciştii este exact opusă celeia pe care o doreşte stînga.

Franchiştii speră că Juan Carlos va menţine franchismul care l-a făcut rege. Democraţii speră că el va instaura democraţia, care ar putea fi singura care să facă durabilă coroana sa sub forma monarhiei parlamentare. Cu cît se va angaja mai mult pe această cale, conflictul cu pontifii dictaturii va deveni inevitabil. Pentru moment, regele Spaniei urmează exemplul generalului de Gaulle care şi l-a luat pe Michel Debré ca prim-ministru. Doar un partizan al „Algeriei franceze" a putut face să fie acceptate acordurile de la Evian de către cei cu aceeaşi orientare. Probabil, doar un prim-ministru falangist poate face acceptabilă de către franchişti o veritabilă libertate a partidelor politice (inclusiv, într-o zi, a partidului comunist), veritabile alegeri democratice. Însă de Gaulle avea infinit mai mult prestigiu pe lîngă partizanii „Algeriei franceze" decît Juan Carlos pe lîngă franchişti. El a avut, înainte de toate, mai multă putere asupra armatei pentru a determina generalii la supunere. Finalmente, el n-a reuşit decît utilizînd referendumul, ceea ce i-a permis să demonstreze că zdrobitoarea majoritate a poporului francez susţine politica şefului statului.

Regele Spaniei doreşte vizibil să obţină aprobarea de către instituţiile dictaturii a unui referendum acceptabil şi pentru democraţi. Juan Carlos va putea evita să-şi arunce spada în balanţă ? Totul depinde, în definitv, de forţa reală a tinerelor generaţii ale Spaniei în raport cu vechea gardă a franchismului care n-a învăţat nimic şi nici n-a uitat nimic.

Ideal ar fi, evident, ca un proiect de referendum elaborat de către rege şi acceptat de opoziţie să fie validat de către instanţele franchismului. Acest acord ar

obține maximum de consens. Însă pare dificil de realizat. Dacă acesta va deveni imposibil, va sosi momentul pentru Juan Carlos să uite cine l-a făcut rege și să-și servească poporul.

Între evoluția spre democrație, care reprezintă viitorul Spaniei, și fidelitatea față de franchism, care reprezintă un trecut de care ea se îndepărtează din ce în ce mai mult, nu ar mai trebui ezitare asupra alegerii. „Legitimitatea" Cortesurilor și a altor instituții ale dictaturii nu mai este decît o formă goală, asemenea cochiliilor fosilelor de moluște, martore ale amintirii unei vieți dispărute. Și dacă aceste instituții blochează un referendum cerut de interesul național, regele ar avea în mod cert puterea de a decide el însuși, sprijinindu-se în același timp pe autoritatea sa, ca și pe natura însăși a unui referendum care exprimă legitimitatea democratică, dacă este corect aplicat.

Maurice Duverger

PROFIL

KALEVI TAISTO SORSA

ministrul de externe al Finlandei

Născut la 21 decembrie 1930, la Keuruu, Kalevi Sorsa a studiat la școala de științe sociale, acum universitatea din Tampere. După ce obține titlul de candidat în științe sociale, lucrează o lungă perioadă ca ziarist, ajungînd redactor-șef al publicației „Vihuri", apoi redactor literar într-o editură.

Între 1959 și 1965, Kalevi Sorsa a lucrat în cadrul UNESCO, următorii patru ani (1965—1969) deținînd funcția de secretar general al Comitetului finlandez al UNESCO.

Membru al partidului social-democrat, Kalevi Sorsa este ales, în anul 1969, în funcția de secretar general, iar, în anul următor, obține primul său mandat în Parlamentul Finlandei. În urma alegerilor desfășurate la începutul lui 1972, Kalevi Sorsa deține portofoliul afacerilor externe în cabinetul minoritar social-democrat, care a funcționat o scurtă perioadă (între lunile februarie și septembrie ale acelui an). Din septembrie 1972, guvernul de centru-stînga — la care participau partidele social-democrat, de centru, liberal și suedez — a fost condus de Kalevi Sorsa. În ianuarie 1973, o lege a Parlamentului a extins mandatul președintelui Kekkonen pentru o perioadă de încă patru ani, fără alegeri (care ar fi trebuit să se desfășoare în martie 1974) și s-a cerut guvernului Sorsa, deținător al unei majorități de șapte mandate, să rămînă în funcție în această perioadă. Deteriorarea situației economice și criticile prezidențiale au determinat, în mai 1975, demisia guvernului și alegeri anticipate în toamna trecută. În noul guvern, care și-a depus jurămîntul la 30 noiembrie 1975, lui Kalevi Sorsa i s-a încredințat, din nou, portofoliul afacerilor externe.

Politica externă a actualului guvern finlandez continuă linia de neutralitate activă promovată de cabinetele anterioare, de dezvoltare a unor relații de cooperare cu toate țările lumii, indiferent de regimul lor social-politic, de eforturi pentru instaurarea unui climat de destindere în zona baltică și în Europa în general.

AGENȚIA INTERPRESS SERVICE

AMERICA LATINĂ: STRUCTURA PUTERII MILITARE

ÎNCEPÎND de la 24 martie, cînd militarii au preluat puterea în Argentina, pe continentul latino-american, de la linia Ecuatorului spre Sud, nu există decît guverne conduse de forțele armate.

Dincolo de deosebirile politice și ideologice pe care cercurile militare dintr-o țară sau alta le-au pus în evidență prin practica exercitării puterii, toate au trebuit să recurgă la crearea unei serii de organisme auxiliare și de asistență, care apar ca rezultat al unei determinate metodologii militare de exercitare a puterii. Astfel încît, cu toate deosebirile evidente, sectoarele militare au dat naștere unor structuri ale puterii asemănătoare în diferitele țări pe care le guvernează.

În *Chile*, sectoarele militare dețin puterea executivă prin generalul Augusto Pinochet, comandantul armatei, care guvernează în acord cu o juntă a comandanților. O recentă decizie oficială a creat patru comisii legislative, un fel de „parlament fără camere și fără alegeri", cum le denumea un purtător de cuvînt militar. Fiecare comisie este prezidată de un membru al juntei, cu excepția comandantului marinei, amiralul Jose Tribio Moreno, care conduce două comisii. Sectoarele militare sînt prezente și în domeniul justiției, activitatea tribunalelor militare fiind cunoscută.

În *Uruguay*, instituționalizarea Consiliului securității naționale și recenta creare a Consiliului Națiunii, cu funcții de control asupra întregului aparat de stat, exprimă din nou prezența puterii militare. Consiliul securității naționale, care funcționează începînd de la lovitura de stat din 1973, este un organism alcătuit din președinte, miniștrii de interne și apărare și comandanții forțelor armate. Conform observatorilor politici, acest consiliu funcționează în calitate de putere executivă, care adoptă toate hotărîrile importante din viața națională. Și în Uruguay, militarii controlează și justiția, prin tribunalele militare care judecă delictele politice.

În *Brazilia*, de cînd militarii și-au asumat puterea în 1964, doctrina securității naționale s-a transformat în norma conducătoare a activității guvernului. Președinția republicii, care concentrează toată puterea statului, se exprimă prin trei organisme : Consiliul securității naționale, statul major al forțelor armate și serviciul național de informații. Primul este un organism de cea mai mare importanță — în cadrul guvernului, el fixînd politica sa de bază. Justiția este aplicată tot de militari, prin intermediul tribunalelor militare.

În *Argentina*, militarii exercită puterea executivă prin Junta comandanților și aplică justiția prin tribunalele militare. Din dispoziția guvernului, s-a format și o Comisie de asistență legislativă, organism care funcționează în fostul sediu parlamentar, alcătuit din militari și a cărui funcție este să asiste puterea executivă în pregătirea legilor.

În *Peru*, unde diferențele ideologice față de orientările celorlalte regimuri militare sînt evidente, militarii și-au asumat în 1968 toate resorturile puterii de stat, în timp ce aplicarea justiției a rămas în mîna tribunalelor civile. Funcționează, în prezent, în cadrul președinției republicii, Comitetul de asistență al președinției, organism compus din civili și militari, care îndeplinește uneori funcția de comitet asesor al șefului statului.

În *Bolivia*, unde puterea executivă este exercitată de generalul Hugo Banzer, comandantul armatei, iar politica ce o face guvernul se stabilește la nivelul comandamentului forțelor armate, puterea militară apare clar instalată la toate eșaloanele de decizie. Iar cînd puterile existente în mod „normal" nu ajung, șefii militari recurg la militarizarea absolută, așa cum s-a întîmplat în timpul grevelor din regiunile miniere.

În *Panama*, puterea executivă depinde direct de generalul Omar Torrijos și de membrii Statului major al Gărzii Naționale. Ofițerii superiori decid politica fundamentală a țării, la care trebuie adăugate puterile extraordinare pe care Constituția din 1952 le-a dat generalului Torrijos în calitatea sa de premier ; coordonarea întregii munci a administrației publice, numirea și eliberarea din funcție a miniștrilor, asistarea cu drept de cuvînt și de vot la reuniunile cabinetului.

În *Paraguay*, guvernul este condus de generalul Alfredo Stroessner, conducător rezultat din alegeri, deși sînt puțini cei ce ar putea argumenta validitatea democratică a unor asemenea alegeri.

În *Honduras*, președintele — generalul Juan Alberto Melgar Castro — a pus în funcție un consiliu asesor al conducerii de stat, organism creat din inițiativa militarilor. Alături de aceștia, din consiliu fac parte reprezentanți ai partidelor politice, organizațiilor profesionale, mișcării muncitorești, țărănești și a studenților. Consiliul, condus de un militar, are ca principală sarcină elaborarea unei noi legi electorale, în timp ce puterea legislativă rămîne în grija consiliului de miniștrii.

POSTA REDACTIEI

Compoziția noului guvern francez

D. Ursuța, Arad ; Ilie Vlad, Tîrgoviște. Noul guvern francez cuprinde 36 de membri (miniștri și secretari de stat), dintre care 28 făceau parte din precedentul guvern (compus din 41 persoane — 15 miniștri și 25 de secretari de stat). Componența guvernului este următoarea : premier și ministru al economiei și finanțelor — Raymond Barre. Miniștri de stat : ministru al justiției și păstrător al sigiliilor — Olivier Guichard (Uniunea Democraților pentru Republică) ; ministru de interne — Michel Poniatowski (republican independent) ; ministru însărcinat cu planul și amenajarea teritoriului — Jean Lecanuet (centrul democraților sociali). Miniștri : afaceri externe — Louis de Guiringaud (majoritatea prezidențială) ; ministru delegat pe lîngă premier, însărcinat cu economia și finanțele — Michel Durafour (radical) ; apărare — Yvon Bourges (U.D.R.) ; educație — René Haby (majoritatea prezidențială) ; cooperare — Robert Galley (U.D.R.) ; echipament — Jean-Pierre Fourcade (R.I.) ; ministru însărcinat cu relațiile cu parlamentul — Robert Boulin (U.D.R.) ; agricultură — Christian Bonnet (R.I.) ; muncă — Christian Beullac (majoritatea prezindențial) ; sănătate — Simone Veil (majoritatea prezidențială) ; industrie și cercetare — Michel d'Ornano (R.I.) ; calitatea vieții — Vincent Ansquer (U.D.R.) ; comerț și artizanat — Pierre Brousse (radical) ; comerț exterior — André Rossi (radical). Secretari de stat „autonomi" (gen de secretari de stat creat în iunie 1974 ; dispun de un buget și o administrație proprie : nu depind de miniștri și nu asistă, în principiu, la reuniunile consiliului de miniștri) ; poștă și telecomunicații — Norbert Segard (majoritatea prezidențială) ; foști combatanți — André Bord (U.D.R.) ; cultură — Françoise Giroud (radical) ; universități — Alice Saunier-Seité (majoritatea prezidențială). Secretari de stat pe lîngă primul ministru (la fel ca și cei de pe lîngă miniștri primesc delegări de competență și semnătură ; în principiu, ei trebuie să dea seamă direct de activitatea lor miniștrilor cărora le sînt atribuiți) : Maurice Ligot (Centrul național al independenților și țăranilor — majoritatea prezidențială) ; Antoine Rufenacht (U.D.R.). Secretari de stat pe lîngă un ministru : interne și departamente și teritorii de peste mări — Olivier Stirn (U.D.R.) ; externe — Pierre Christian Taittinger (R.I.) ; secretar pe lîngă ministrul delegat pentru economie și finanțe (buget) — Christian Poncelet (U.D.R.) ; secretar pe lîngă ministrul delegat pentru economie și finanțe (consum) — Christiane Schrivener (R.I.) ; echipament (pentru transporturi) — Marcel Cavaille (R.I.) ; echipament (pentru locuințe) — Jacques Barrot (C.D.S.) ; agricultură — Pierre Mehaignerie (C.D.S.) ; muncă (pentru lucrătorii imigranți) — Paul Dijoud (R.I.) ; muncă (pentru condiția muncitorilor manuali) — Lionel Stoleru (majoritatea prezidențială) ; sănătate — René Lenoir (majoritatea prezidențială) ; calitatea vieții (pentru tineret și sport) — Jean-Pierre Soisson (R.I.) ; calitatea vieții (pentru turism) — Jacques Medecin (R.I.). Noii membri ai guvernului sînt : Olivier Guichard, Louis de Guiringaud, Robert Boulin, Christian Beullac, Pierre Brousse, Maurice Ligot și Antoine Rufenacht. Și-au schimbat funcțiile : Jean Lecanuet, Michel Durafour, Jean-Pierre Fourcade, Vincent Ansquer, Robert Galley, André Rossi, Françoise Giroud, Pierre-Christian Taittinger, Jean-Pierre Soisson.

Liviu Statache, Tecuci. 1. Nu dispunem de informații noi privind ministatul Nauru.

2. Namibia are aproximativ 700 000 locuitori, iar Republica Africa de Sud, aproximativ 24 milioane.

Silvestru Pinzariu, Siret ; Dezideriu Mach, Cîmpia Turzii. Aveți, desigur, dreptate. Singapore are peste două milioane de locuitori și nu peste un sfert de milion, cum a apărut dintr-o eroare de tipar.

Gheorghe C. Zvancea, str. Viorele nr. 2, bloc 11, ap. 94, Hunedoara, cod 2750, vinde numere disparate ale revistei „Lumea" din anii 1967—1976.

Vasile Neagu, București. 1. Pentru construcția canalului lung de 280 km din sudul Sudanului a fost semnat recent un contract între guvernul sudanez și două societăți franceze. La acest contract este asociat și Egiptul. Despre amploarea proiectului am mai scris, în cadrul acestei rubrici, în lunile trecute.

2. Nu s-au fixat încă orașele unde se vor desfășura convențiile partidelor democrat și republican din S.U.A. din 1980. În unele state din sud, democrații, convinși că Jimmy Carter va cîștiga în noiembrie a.c., vorbesc despre o posibilă ținere a convenției la Atlanta (Georgia), statul lui Carter.

3. Despre întoarcerea lui Spinola în Portugalia am scris în numărul 34. Fostul președinte nu se află în detenție.

4. Secretar general al Ligii Arabe este Mahmoud Riad ; mandatul său va expira în curînd. Nu se știe, deocamdată, cine și dacă va fi un succesor al lui Riad.

Mirela-Hilde Krauss, Timișoara. Refacerea ansamblului arhitectonic, de recunoscută valoare cultural-istorică, al lui Theaterplatz din Dresda, distrus în 1945, va fi continuată cu reconstrucția operei „Semper". Aceasta urmează să fie terminată în 1982, planurile respectînd riguros arhitectura internă și externă originară. Pentru a răspunde exigențelor tehnice ale scenei moderne și, în același timp, pentru a crea personalului condiții optime de lucru, în spatele vechii construcții va fi ridicată o nouă clădire funcțională, în același stil, alcătuită din trei corpuri. Valoarea totală a investițiilor alocate pentru realizarea acestui proiect se ridică la 120 milioane mărci R.D.G. În **fotografie :** Opera „Semper", în 1982 (machetă).

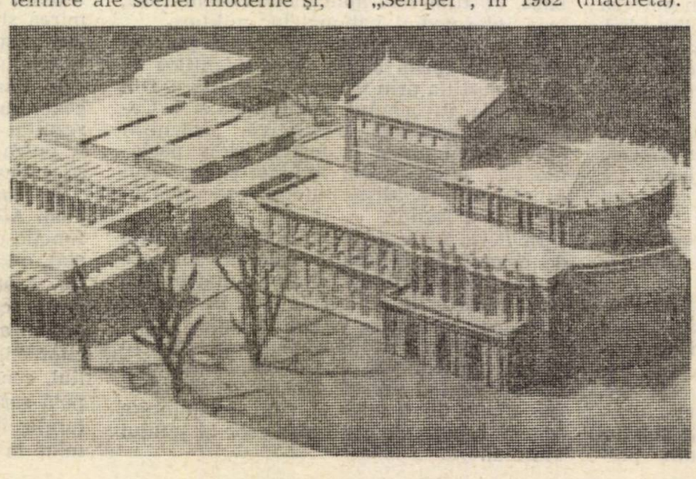

Femeile din țările C.E.E.

Anca Preda, Brașov. 1. Condiția femeii în țările Pieței comune este recunoscută ca foarte importantă de o treime din populație, dar cu mari diferențe de la țară la țară : recente sondaje indicau o oscilație a procentajului (importanței problemei) între 42 și 49 la sută în Franța, Italia, Luxemburg și Islanda, și doar 11 la sută în Olanda, 20 la sută în Marea Britanie, 23 la sută în R.F. Germania, 26 la sută în Danemarca și 29 la sută în Belgia. O persoană din trei (deci 36 la sută) este de părere că femeile au mai puține șanse decît bărbații de a reuși în viață. Principalele domenii în care se exercită discriminarea — subliniate și de revista lunară „30 jours d'Europe", editată de C.E.E. — sînt : salariile, posibilitățile de promovare, posibilitățile de a găsi de lucru și securitatea locului de muncă. „Femeile, în majoritatea lor — scria aceeași revistă —, doresc să aibă o activitate profesională. Femeile cele mai tinere și mai instruite au încetat să creadă că lumea politică e un domeniu rezervat bărbaților. Este interesant de relevat că țările în care publicul este mai deschis față de participarea femeilor la viața politică sînt acelea în care votul pentru femei a fost introdus mai devreme : Danemarca, Olanda, Marea Britanie și Irlanda".

2. Principalii zece parteneri comerciali ai R.F. Germania sînt (cifrele — milioane de mărci — datează din 1974) : exporturi — Franța, 27,3 ; Olanda, 23,5 ; Italia, 18,7 ; Belgia, Luxemburg, 17,6 ; S.U.A., 17,4 ; Elveția, 11,5 ; Marea Britanie, 11 ; Austria, 10,2 ; Suedia, 7,9 ; U.R.S.S., 4,8. Importuri — Olanda, 25,2 ; Franța, 20,9 ; Belgia, Luxemburg, 15,9 ; Italia, 15 ; S.U.A., 14 ; Marea Britanie, 6,3 ; Arabia Saudită, 5,3 ; Elveția, 4,9 ; Suedia, 4,3 ; Libia, 4,2. Cifrele sînt extrase din „Leistung in Zahlen", Bonn, 1975.

Constantin Todirescu, Dorohoi. Pentru toate funcțiile importante — membru în Camera Reprezentanților, senator, guvernator, președinte — în Statele Unite au loc campanii electorale asemănătoare.

Constantin Manea, București. Evident, este vorba de o eroare de tipar. Robert Dole a fost procuror al districtului Russell între 1953 și 1961.

Ce este J.E.T.?

Daniel Corbea, Bucureşti. De multe luni, miniştrii cercetării din Marea Britanie, Franţa, Italia şi Belgia încearcă să cadă de acord asupra a ceea ce a devenit cunoscut sub numele abreviat : J.E.T. — Joint European Torus. O instalaţie experimentală, care va costa peste 600 milioane franci, va necesita cinci ani de lucrări, dar va deschide largi perspective energetice Pieţei comune. După ce, la 1 noiembrie 1952, a explodat prima bombă cu hidrogen americană, fizicieni din toate ţările occidentale industrializate au încercat să realizeze o fuziune termonucleară controlată, care trebuie să permită eliberarea, prin fuziunea de atomi de deuteriu (hidrogen greu) şi tritiu, tot atîţa energie cît fisiunea nucleară de uraniu şi plutoniu. „Au început, pretutindeni, cercetări asupra plasmelor — scrie Eric Hauser în revista «30 jours d'Europe» —, întrucît plasma — un gaz magnetizat şi adus la o înaltă temperatură — trebuie să constituie elementul apropriat pentru realizarea presiunii controlate a nucleelor atomice. Cercetarea aceasta a permis deja trei constatări : fuziunea nucleară nu va produce nici un deşeu radioactiv, spre deosebire de fisiunea nucleară ; resursele de materii prime (hidrogenul) sînt aproape nelimitate ; producţia de energie prin fuziune nucleară va necesita, însă, un foarte important export de energie". Întrucît faza finală a cercetărilor „depăşeşte posibilităţile tehnologice şi financiare ale fiecărei ţări din C.E.E., luată separat, a fost pus la punct proiectul J.E.T. Locul implantării face, însă, obiectul unor controverse, după ce planurile de construcţie şi modalităţile de finanţare au fost hotărîte. Britanicii au propus centrul lor de cercetări asupra plasmei de la Culham. Francezii doresc ca J.E.T. să fie implantată la ei, la Fontenay-aux-Roses, lîngă Paris, unde se află cele mai mari instalaţii de acest gen din Piaţa comună. Dar, pentru raţiuni de politică regională şi aprovizionare indispensabilă cu energie, vor ca instalaţia experimentală să fie construită lîngă Cadarache, în sud-est. Italienii consideră centrul de cercetări comunitar de la Ispra drept locul cel mai bun, în timp ce belgienii propun centrul lor de cercetări Euratom de la Mol. Bonnul a propus cele două centre de cercetare asupra plasmelor de la Jülich şi Garching, optînd apoi pentru cel din urmă, care se află lîngă München. La 25 februarie a.c., Consiliul de miniştri al cercetării din Piaţa comună a declarat, în unanimitate, că alegerea locului de implantare a J.E.T. ţine de puterea politică şi nu este, prin urmare, de resortul comisiei europene". J.E.T. constă dintr-un tub de mărimea unui reactor nuclear în care, la o intensitate de trei milioane de amperi, va trebui, cu titlu experimental, adusă plasma la o temperatură de 100 milioane de grade Celsius, pentru a o „stabiliza" un timp din ce în ce mai mare (cîteva secunde, iar mai tîrziu cîteva minute), fapt care ar permite îndeplinirea principalei condiţii prealabile unei fuziuni nucleare controlate. Pînă acum, cercetătorii n-au reuşit să „stabilizeze" plasma decît o jumătate de secundă, iar cea mai puternică instalaţie (Fontenay) are o intensitate maximă de abia 400 000 amperi.

Viorica Bucur, Bucureşti. Pentru o istorie a desenului animat, vă sugerăm să vă adresaţi televiziunii. Revista noastră are un alt profil.

Operaţiunea „Sahelul verde"

Nicolae Grosu, Bacău. 1. După marea secetă din urmă cu doi ani din ţările Sahelului, a fost lansată, la Conferinţa din 9—12 februarie 1975, de către Mali, Senegal, Volta Superioară, Niger şi Camerun, operaţiunea „Sahelul verde", prin care ţările respective au iniţiat acţiuni de împiedicare a înaintării deşertului. Participă, însă, şi alte ţări interesate, ca, de exemplu, Ciad. Au început deja să se vadă primele rezultate. În Niger, una din ţările cele mai atinse de secetă, au fost plantaţi 338 868 arbori, au fost construite drumuri care să dezizoleze aşezările rurale. În Mali, unde lucrările au început cu o oarecare întîrziere, au fost alese trei regiuni (care au avut mai mult de suferit) ce vor fi împădurite. Tot în acest an, acţiuni similare urmează a începe în Ciad. În Senegal, acţiunile de împădurire, care se situează printre priorităţile planului de dezvoltare economică, datează de mai multă vreme. În cei 15 ani de la independenţă, plantarea a trei milioane de arbori a contribuit la reîmpădurirea unor vaste zone.

2. Pe cei 21 000 kmp ai republicii El Salvador trăiesc 3 864 000 de locuitori (cifră din 1973). Ţara produce, în principal, cafea, bumbac şi zahăr.

Mihai Negrilă, Craiova. Comisia Pieţei comune al cărei preşedinte este, actualmente, François Xavier Ortoli (Franţa) cuprinde ca membri pe Wilhelm Haferkamp (R.F.G. — vicepreşedinte ; se ocupă de problemele economice şi financiare, de credit şi investiţii), Carlo Scarascia Mugnozza (Italia — vicepreşedinte, se ocupă de problemele parlamentare, de mediu înconjurător, protecţia consumatorilor, transporturi şi informaţii), Sir Christopher Soames (Marea Britanie — vicepreşedinte, se ocupă cu relaţiile externe), Patrick Hillery (Irlanda — vicepreşedinte, se ocupă cu problemele sociale), Henri Simonet (Belgia — vicepreşedinte, se ocupă cu problemele de taxe şi instituţii financiare, energie şi Euratom), George Thompson (Marea Britanie — politica regională), Petrus Lardinois (Olanda — agricultură), Finn Olav Gundelach (Danemarca — pieţe interne şi uniunea vamală), Claude Cheysson (Franţa — ajutor pentru dezvoltare, control al bugetelor), Guido Brunner (R.F.G. — cercetare, ştiinţă şi educaţie, oficiul de statistică). Comisia mai cuprinde şi doi noi membri — Raymond Vouel (Luxemburg) şi Cesidio Guazzaroni (Italia). Din 1958 pînă astăzi, Comisia C.E.E. a fost condusă de : Walter Hallstein (R.F.G., 1958—1967), Jean Rey (Belgia, 1967—1970), Franco Maria Malfatti (Italia, 1970—1972), Sicco Mansholt (Olanda, martie 1972 — ianuarie 1973), François-Xavier Ortoli (din ianuarie 1973). În anul viitor, acestuia îi va urma Roy Jenkins (Marea Britanie).

Gh. Ilie, Buzău. 1. Potrivit lui „Oil and gas journal", producţia mondială de petrol a atins o medie de 54,6 milioane de barili pe zi, în primele şase luni ale acestui an. Din aceasta, ţările membre ale O.P.E.C. au extras 28,5 milioane.

2. John Stonehouse, deputatul britanic condamnat de un tribunal la şapte ani închisoare (cf. această rublică din nr. 34), a părăsit postul pe care îl ocupa în Camera Comunelor. Alegeri vor avea loc în circumscripţia pe care o reprezenta, probabil, în luna noiembrie.

I. Vlad. Tîrgovişte. 1. În problemele militare, preşedintele Statelor Unite, Consiliul Naţional pentru Securitate şi secretarul de stat pentru apărare au drept principali consilieri pe membrii conducerii celor trei armate, aşa-numitul „Joint Chiefs of Staff" (în **fotografie** ; de la stînga la dreapta : general Frederick C. Weyand, şeful statului major al armatei terestre ; amiralul James L. Holloway III, şeful operaţiunilor navale ; generalul George S. Brown, din forţele aeriene, preşedintele comitetului ; generalul David C. Jones, şeful statului major al forţelor aeriene ; generalul Louis H. Wilson jr., comandantul corpurilor de marines)

2. În luna august, tribunalul din districtul Tokio a eliberat pe cauţiune mai multe persoane arestate în legătură cu „afacerea Lockheed". În afara fostului premier Kakuei Tanaka (700 000 dolari cauţiune), au mai fost puşi în libertate Hiro Hiyama, fost director al firmei „Marubeni" (133 000 dolari cauţiune), Toshiharu Okubo, fost director executiv al aceleiaşi firme (100 000 dolari cauţiune), Toshio Enamoto, fost secretar al lui Tanaka (100 000 dolari cauţiune) şi Hisayosi Aoki, unul din directorii administrativi ai companiei „All Nippon Airways" (26 000 dolari cauţiune).

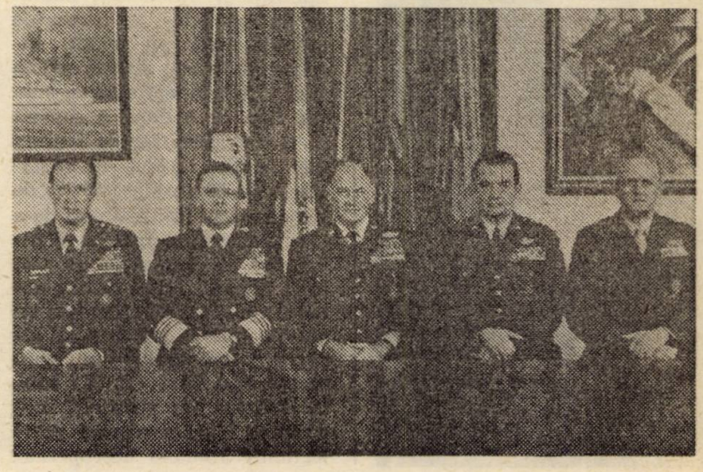

POSTA REDACȚIEI

Răzvan Dobre, București. 1. Revista noastră a scris despre pregătirile, amartizarea și experiențele sondei spațiale „Viking 1" în lunile iulie și august. Este deja cunoscut faptul că rezultatele acestor experiențe nu au fost considerate concludente de oamenii de știință și, în primul rînd, de responsabilii programului. Asupra lor vom mai reveni. De această dată, vom răspunde uneia din întrebările dv. privind posibilitatea aducerii unor mostre de sol marțian pe Pămînt, posibilitate pe care cercetătorii nu o exclud pentru viitor. Se afirmă, astfel, că vor fi folosite drept mijloc de transport... pînzele ! Evident, un fel de „pînze" speciale : 700 mp de plastic dintr-un aluminiu foarte fin, care ar folosi razele solare pentru a-și procura energia motrice ; la cele patru colțuri ale pînzei ar fi instalate un fel de aripioare pentru captarea razelor solare necesare manevrelor. Asemenea pînze ar putea fi lansate în Cosmos după 1980. În ceea ce privește continuarea programului „Viking", specialiștii au în vedere construirea altor roboturi asemănătoare pentru studii chimice, geologice și meteorologice pe Marte. Vor urma cercetări ale feței ascunse a planetei Venus (cu ajutorul sateliților și al fotografiilor), cercetări ale planetei Jupiter (inclusiv o ajupiterizare, căutări ale apei și oxigenului la polul sud al Lunii (în vederea eventualei stabiliri a unui centru de activitate umană) etc.

2. Construcția „navetei" spațiale — primul vehicul care va putea fi reutilizat în cercetările cosmice (despre care am scris de mai multe ori în cadrul acestei rubrici) — se află într-o fază înaintată la centrul Rockwell din Palmdale (în **fotografie**). Testările urmează a începe curînd.

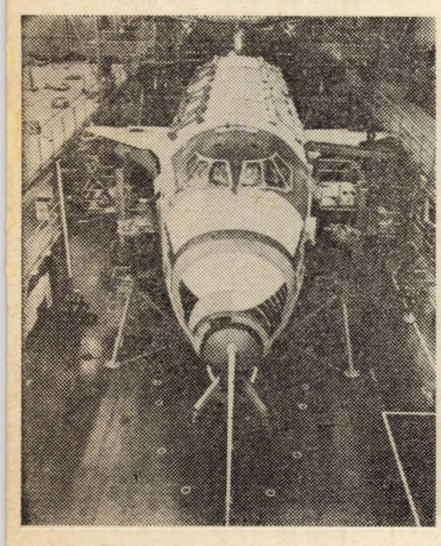

Reînnoiți-vă abonamentele la revista „LUMEA"

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Prețul unui abonament este de :

— anual	104 lei
— pe șase luni	52 "
— pe trei luni	26 "

Abonamentele se fac, în continuare, în număr nelimitat, prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții.

Rugăm cititorii revistei să sesizeze redacției orice nereguli sau dificultăți în contractarea abonamentelor.

Din nomazi... pescari

Cornel Teodoru, Iași. În legătură cu lichidarea urmărilor îndelungate ale secetei din Somalia, revista „L'Express" a publicat un amplu reportaj din care reproducem cîteva fragmente. „Păstori din generație în generație, acești oameni din nordul Somaliei nu cunoșteau decît turmele lor, puțurile cu apă și Coranul. O viață ritmată de răsăritul și apusul soarelui, de sezonul secetos și cel ploios, de obiceiuri și tradiții. O viață întreruptă de o secetă cumplită : 17 000 morți, 700 000 bovine, 200 000 cămile, 2,3 milioane capre și oi, mari întinderi devastate. O catastrofă la scara acestei mici țări de 3,5 milioane locuitori, dintre care 60 la sută sînt nomazi. Pretutindeni, un singur cuvînt răspîndea teroare : seceta. Marile ploi anuale (gou) sau micile averse (dayr) nu mai cădeau. Pe întreg teritoriul țării a fost decretată starea de urgență. În toate provinciile s-a procedat la o mobilizare pentru a ajutora un milion de persoane sinistrate. Epuizați și înfometați, nomazii au fost aduși în tabere de urgență, unde au primit îngrijiri și hrană. Astfel, prima fază a fost îndeplinită cu succes. Cea de a doua a constat în transferarea lor în regiuni mai fertile, la sud de Mogadiscio. În 53 de zile, 100 000 de somalieni au fost instalați de-a lungul fluviilor Juba și Weli-Schebel. Dificultățile au fost însă, imense. Mulți dintre nomazi nu văzuseră niciodată un om alb (piloții avioanelor), alții — și mai mulți — nu zburaseră niciodată cu avionul, majoritatea nu văzuseră încă oceanul. Era ca atunci cînd legiunile romane descopereau uimite elefanții lui Hannibal, sau aztecii tunurile conchistadorilor. Fără tranziție. Singurele mărturii ale vieții lor trecute : agal (cortul), rogojini și cîteva unelte pe care le-au putut lua cu ei în avion. A transforma acești păstori în țărani sau pescari reprezenta o acțiune dificilă. Ascultînd, pentru prima oară, zumzetul mării, mulți au crezut că le sunase ceasul. Zile întregi s-au ascuns după dune. S-a pierdut mult timp pentru a li se explica de ce nu trebuie să se teamă și ce înseamnă acest element nou în viața lor. În primele săptămîni li s-a dat pește ca hrană. Un aliment necunoscut pentru marea parte a nomazilor. Doar cîteva familii au acceptat să guste. Apoi, scoicile au devenit alimente de bază. O adevărată revoluție în modul lor de viață : nutriția, locul, obiceiurile, climatul, mediul înconjurător. Pe scurt, tot ceea ce, ieri, forma viața lor pastorală a devenit amintire. În opt luni, au fost formați excelenți pescari, a căror existență nu va mai fi compromisă de secetă".

Comori marine

Vladimir Beuran, Cluj-Napoca. Potrivit unor estimări, în ultimii 2 000 de ani s-au scufundat în mări și oceane circa un milion de nave. Aceasta înseamnă că, în fiecare an, adîncurile au înghițit, în medie, 500 de nave. Este vorba, însă, de o pură expresie matematică, deoarece „recordul" scufundărilor aparține epocilor vechi, îndeosebi Evului Mediu. Cum multe din navele ce au căzut jertfă atunci zeului Neptun aveau la bord încărcături prețioase, dezvoltarea tehnicii din ultimul deceniu a declanșat un nou gen de „febră a aurului" — căutarea comorilor din epave. Unul din scufundătorii profesioniști în acest domeniu s-a dovedit a fi americanul Mel Fischer. În 1964, el a descoperit, în apropiere de Fort Pearce, o navă spaniolă scufundată în urmă cu 250 de ani, care avea la bord 1933 de monede de aur, între care dubloni imperiali din 1702, pe care i-a vîndut la un preț de 25 000 dolari bucata. Fischer a căutat timp de patru ani nava „Atochi", documentele istorice menționînd-o ca avînd, de asemenea, încărcătură prețioasă. A descoperit-o în 1970, găsind la bordul ei, între altele, un lanț de aur pur cu o lungime de 2,5 metri.

Alexandru Vaida, Nimigea, jud. Bistrița-Năsăud. Vă sugerăm să adresați propunerea dv. Editurii politice.

LUMEA

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii nr. 1. Telefon 17 60 10 Internațional 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin ILEXIM — serviciul import-export presă — Calea Griviței nr. 64–66, P.O.B. 2001, telex 011226, București.

C.P.C.S.

IMPORTANT PENTRU PĂRINȚI! Pentru copiii dv., elevi mari, mici sau preșcolari, magazinele și raioanele specializate ale COMERȚULUI DE STAT vă pun la dispoziție un bogat sortiment de uniforme școlare :

PENTRU FETE — rochițe pentru preșcolari ; rochițe din zefir caro (cl. I—IV) ; șorțulețe din olandină (cl. I—IV) ; bluze din olandină (cl. I—XII) ; sarafane din stofă (cl. V—XII) ; bluze și fuste plisate pentru pioniere ; halate de protecție din olandină.

PENTRU BĂIEȚI — pantaloni scurți din doc (cl. I—VIII) ; cămăși din zefir caro (cl. I—IV) ; cămăși pentru pionieri ; costume din stofă (cl. I—XII) ; pantaloni din stofă (cl. I—XII).

Cu acest prilej vă sînt prezentate numeroase exponate, printre care o pondere însemnată o au produsele noi și modernizate, purtînd amprenta revoluției tehnico-științifice.

Organizatorii actualei ediții a TÎRGULUI DE MOSTRE vă oferă posibilitatea să participați direct la procesul de adaptare a ofertei industriei la cererea consumatorilor.

Oficiile și agențiile de turism din țară au început înscrierile pentru vizitarea în grup a tîrgului.

Lei 2

Nr. 38 16 septembrie 1976

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU ÎN R.S.F. IUGOSLAVIA

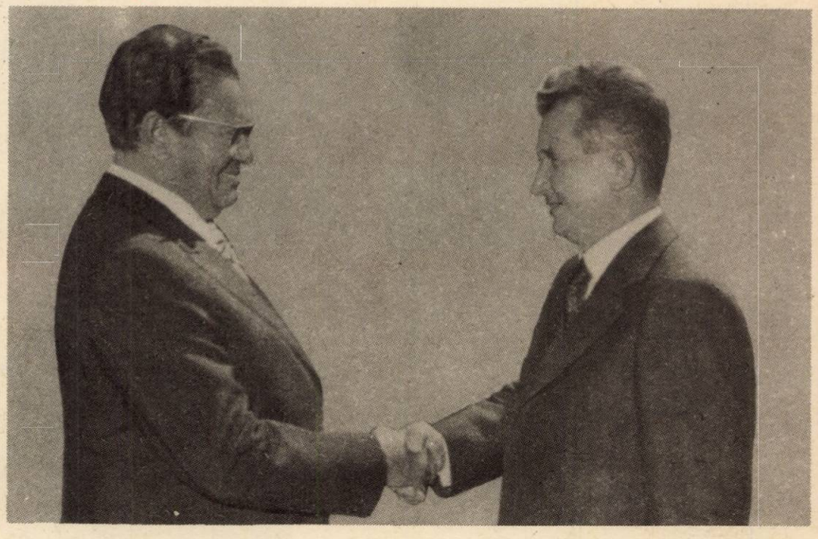

Un nou moment important în evoluţia ascendentă a raporturilor dintre România şi Iugoslavia, în conlucrarea lor activă

ROMÂNIA la Sesiunea a XXXI-a a O.N.U.

REPORTAJ PE GLOB

Pe ţărmul golfului de smarald

Din actualitatea internaţională ● *Puncte de vedere* ● *1000 + 1*

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN R.S.F. IUGOSLAVIA

În timpul convorbirilor oficiale

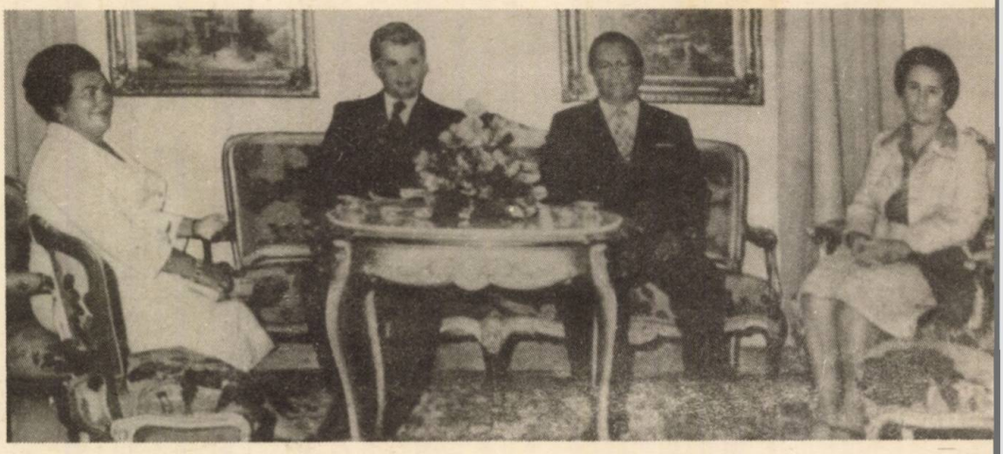

Vizită protocolară

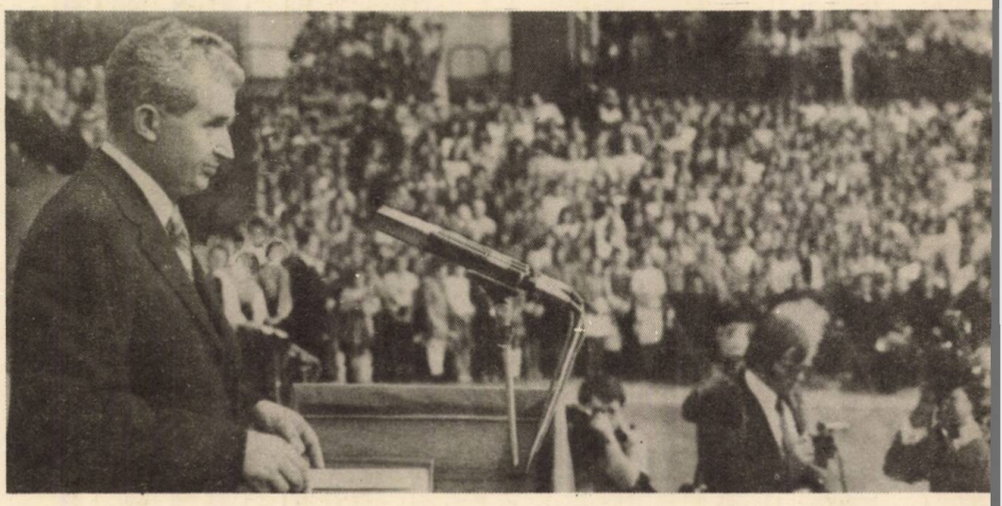

La mitingul din orașul Velenie

Înalților oaspeți români le sînt prezentate realizările industriale din Velenie

LUMEA
Săptămînal de politică externă
38 (673)
16 septembrie 1976

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN R.S.F. IUGOSLAVIA.
Moment de seamă în adîncirea și lărgirea raporturilor româno-iugoslave. Simion Morcovescu. 1

ANCHETA INTERNAȚIONALĂ ROMÂNIA ÎN CONȘTIINȚA LUMII 4

ARTICOLE, CORESPONDENȚE
România și Laos – relații de solidaritate și colaborare. Ion Bobocea 5
O.N.U. – XXXI. Reflecții la începutul de sesiune. Ion Datcu 6
La încetarea din viață a președintelui Mao Tzedun 8
Brighton. Congresul T.U.C. și contractul social. Stelian Țurlea 10
Lisabona. Măsuri de austeritate. Marcel Negreanu 11
Stockholm. Cine va cîștiga alegerile ? 12
Montevideo. Intențiile noului președinte. Anca Voican 13
Beirut. Situație neschimbată. C. Ionescu 14
Evenimentele din Africa australă. Dumitru Constantin 15
Papua-Noua Guinee. Primul an al independenței. Liana Enescu 17
Simboluri contemporane ale independenței mexicane. Daniel Cadena 19
Costa Rica. Proiecte și reforme. V. Tudor 20
La Valletta. Electoratul, în fața alternativei. Rodica Dumitrescu 21

REPORTAJ PE GLOB
Pe țărmul golfului de smarald. Crăciun Ionescu 16

DIN ȚĂRILE SOCIALISMULUI
R. P. Polonă. Măsuri pentru dezvoltarea producției agricole. Donca Ciobanu 18

1000 + 1 22–23

SERIAL
„Un pod prea îndepărtat". Cornelius Ryan 24

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ 26–29

PROFIL
Kaisone Phomvihane, secretar general al C.C. al Partidului Popular Revoluționar Laoțian, primul ministru al Guvernului Republicii Democrate Populare Laos 29

POȘTA REDACȚIEI 30–32

Moment de seamă în adîncirea și lărgirea raporturilor româno-iugoslave

Ceremonia semnării documentelor oficiale

Săptămîna trecută a adăugat o pagină nouă, de profundă semnificație, la cronica bogată a legăturilor de prietenie româno-iugoslave. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășa Elena Ceaușescu au efectuat o vizită oficială de prietenie în Iugoslavia, la invitația tovarășului Iosip Broz Tito, președintele R.S.F. Iugoslavia, președintele Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, și a tovarășei Iovanka Broz. Noua întîlnire la cel mai înalt nivel româno-iugoslavă reprezintă, prin bilanțul său excepțional de bogat, un act politic major, deschizător de noi orizonturi în relațiile de colaborare frățească multilaterală dintre cele două țări, partide și popoare angajate în opera vastă de făurire a noii societăți, în lupta pentru cauza progresului, păcii și dezvoltarea colaborării internaționale.

Încă din prima zi a întîlnirii, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito aveau să confirme caracterul constructiv al relațiilor reciproce, modelul pe care-l constituie conlucrarea româno-iugoslavă. **„Se poate spune că, în toate privințele, relațiile româno-iugoslave reprezintă un exemplu de raporturi între două țări socialiste, de colaborare rodnică, bazată pe stimă și încredere tovărășească, pe deplină egalitate și respect reciproc"** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în toastul rostit la dineul oficial oferit în onoarea sa și a tovarășei Elena Ceaușescu de către gazde. La rîndul său, tovarășul **Iosip Broz Tito** sublinia : **„La baza raporturilor noastre se află o adevărată prietenie, care are rădăcini adînci. În condițiile actuale, această prietenie este cimentată de țelurile comune ale edificării socialismului, interesele reciproce de a se consolida pacea și securitatea și hotărîrea de a întări independența noastră și de a ne aduce contribuția la colaborarea multilaterală în condiții de egalitate între toate țările și popoarele".**

Relatînd, de la fața locului, toate momentele importante, am avut ocazia să constat direct atmosfera prietenească, sentimentele de înaltă stimă și prețuire cu care au fost însoțiți, pe tot parcursul vizitei, înalții oaspeți români. Prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu pe teritoriul Iugoslaviei a însemnat o adevărată sărbătoare pentru relațiile frățești dintre popoarele român și iugoslave, popoare pătrunse de dorința de a întări și mai mult legăturile de prietenie și solidaritate, de a colabora strîns în construirea socialismului, precum și în promovarea marilor deziderate ale păcii, independenței naționale și progresului în lumea întreagă. Fiecare etapă a acestui eveniment politic deosebit de important a constituit o vie ilustrare a dorinței comune de cunoaștere cît mai profundă și de folosire la maximum, pe această bază, a posibilităților colaborării. Au rămas săpate adînc în memorie momentele prilejuite de vizita pe care solii poporului român au făcut-o la Velenie. De-a lungul întregului drum străbătut, prin localitățile situate în peisajul pitoresc al Sloveniei, pe arterele orașului minier Velenie, înalții oaspeți români au fost înconjurați cu manifestări entuziaste, emoționante, de profundă stimă față de eminentul reprezentant al României socialiste, președintele Nicolae Ceaușescu, față de tovarășa Elena Ceaușescu. De asemenea, vizita la combinatul „Gorenie", pe care localnicii îl numesc „pionierul tehnicii albe" dat fiind faptul că aici este produsă o gamă largă de aparate de uz casnic, a fost marcată de adînca satisfacție pentru prezența președintelui Nicolae Ceaușescu, a tovarășei

Vizita oficială de prietenie a tovarășului

Elena Ceaușescu, de încrederea în perspectiva rodnică a legăturilor economice între cele două țări socialiste vecine și prietene. Bunele relații româno-iugoslave, amplele lor perspective de intensificare și extindere, colaborarea fructuoasă a țărilor noastre au constituit tot atîtea idei viguros exprimate la mitingul organizat la Velenie, puternic centru muncitoresc al Sloveniei. Ovațiile, aplauzele, manifestările emoționante ale bucuriei locuitorilor de a primi pe oaspeții eminenți din România socialistă au ilustrat convingător temperatura înaltă la care se călesc legăturile trainice dintre cele două țări vecine ce-și întind mîna peste Dunăre, transformată într-un adevărat fluviu al prieteniei.

Aceleași sentimente au fost plenar manifestate și cu prilejul primirii făcute celor mai înalți soli ai poporului român de către populația capitalei, adunată într-un număr impresionant de-a lungul arterelor Belgradului, pentru a saluta pe conducătorul României vecine și prietene ; de deputații Adunării orășenești Belgrad — momentul decernării tovarășului Nicolae Ceaușescu a titlului de cetățean de onoare al Belgradului fiind însoțit de aplauze și ovații îndelungate ; de populația din satele Banatului iugoslav și din orașul Vrșeț, care au ținut să-și manifeste dragostea față de reprezentanții României socialiste, presărînd cu flori drumul străbătut de cel mai iubit fiu al poporului român, prieten de nădejde al Iugoslaviei socialiste.

Un prilej de a face cunoștință cu realizările multilaterale obținute în anii socialismului de țara vecină și prietenă l-a constituit, de asemenea, vizita tovarășei Elena Ceaușescu la Institutul de fizică nucleară „Jozef Ștefan" din Liubliana. Dialogul purtat de omul de știință Elena Ceaușescu, cu oamenii de știință de la această instituție de prestigiu, a permis o trecere în revistă a direcțiilor cercetării în domeniile de vîrf ale tehnologiilor moderne, subliniindu-se totodată potențialul colaborării celor două țări și în acest domeniu.

Ilustrînd atît satisfacția față de vizita înalților oaspeți români, față de rezultatele înregistrate, cît și atmosfera deosebit de caldă, de prietenie, prețuire și respect care a caracterizat întreaga desfășurare a vizitei, presa iugoslavă a consemnat concret aceste sentimente ale cercurilor oficiale și ale opiniei publice din țara vecină. Oaspetele președintelui iugoslav, scria ziarul „Borba", „este liderul pe care-l întîmpinăm cu sentimente de prietenie și interes politic, este omul de stat cu care tovarășul Tito a avut cele mai frecvente întîlniri în ultimii zece ani", adăugînd că și numai acest lucru „demonstrează cu elocvență stadiul relațiilor reciproce și profunzimea prieteniei, apropierea punctelor de vedere și a năzuințelor celor două popoare", toate acestea constituind o premisă favorabilă pentru impulsionarea în continuare a legăturilor reciproce. De asemenea, ziarul „Politika" releva că această nouă întîlnire „merită să fie consemnată în mod aparte în cronica dezvoltării și diversificării legăturilor româno-iugoslave". Același ziar sublinia că „de numele lui Tito și Ceaușescu este legată edificarea unui monument trainic al colaborării și prieteniei celor doi vecini — gigantul hidroenergetic de la Porțile de Fier". La rîndul său, cotidianul „Viesnik" evidenția că „prin ceea ce au realizat în domeniul relațiilor între partide, între state, pe plan economic și în toate celelalte domenii, Iugoslavia și România servesc de cîțiva ani drept exemplu". „Cel mai recent dialog iugoslavo-român a fost plin de conținut, prietenesc și reciproc util", se arată în revista „Komunist", subliniindu-se că „nu există nici o îndoială că prin această întîlnire a președinților Tito și Ceaușescu, la fel ca și prin toate întîlnirile precedente, s-a pus încă o piatră la temeliile solide ale colaborării și prieteniei iugoslavo-române".

Ca de fiecare dată, și actuala vizită a prilejuit un moment de bilanț al rezultatelor dobîndite în sfera colaborării reciproce în perioada de la întîlnirea pe pămîntul românesc, din iunie 1974, un prilej de a se identifica noi domenii și acțiuni de cooperare, a se stabili noi jaloane pe calea conlucrării frățești dintre partidele, statele și popoarele noastre. Atmosfera în care s-a desfășurat dialogul româno-iugoslav constituie o dovadă elocventă a dorinței partidelor, țărilor și popoarelor noastre de a lărgi legăturile reciproce, de a-și aduce pe mai departe contribuția la întărirea unității țărilor socialiste, a tuturor forțelor antiimperialiste și democratice, la crearea unei lumi mai bune și mai drepte.

La Kamenicika Bistrița

Convorbirile româno-iugoslave la nivel înalt au condus la stabilirea direcțiilor de dezvoltare în viitor a colaborării dintre cele două țări, direcții ce sînt cuprinse în documentele finale ce constituie rezultatele dialogului rodnic, desfășurat în cursul vizitei de patru zile a conducătorului partidului și statului român, în Iugoslavia vecină și prietenă.

De o înaltă valoare principială, documentele vizitei subliniază cu claritate pozițiile ferme ale celor două țări, atît pe planul colaborării bilaterale, cît și în sfera relațiilor internaționale.

In Declarația comună, președinții României și Iugoslaviei au evidențiat : dreptul fiecărui stat la existență, independență, suveranitate națională și dezvoltare liberă; dreptul inalienabil al fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, de a-și stabili singur, liber și suveran sistemul său politic și căile dezvoltării social-politice, în conformitate cu voința și interesele proprii, fără nici un amestec, presiune sau constrîngere din afară ; îndatorirea tuturor statelor de a respecta integritatea teritorială a altor state și inviolabilitatea frontierelor lor și de a se abține, în relațiile lor reciproce, de la orice fel de constrîngeri militare, politice, economice și de orice altă natură, precum și de la amenințarea cu forța sau folosirea forței ; îndatorirea tuturor statelor de a nu interveni, sub nici un pretext și în nici o împrejurare, în treburile interne sau externe ale altui stat ; dreptul suveran și inalienabil al fiecărui stat de a folosi bogățiile naturale în interesul național și fără nici un amestec din afară ; dreptul și îndatorirea tuturor statelor de a participa pe bază de egalitate și a contribui la soluționarea tuturor problemelor ce privesc pacea, colaborarea și securitatea internațională ; dreptul și îndatorirea fiecărui stat, indiferent de sistemul său politic sau social, de a colabora în diferite domenii în scopul realizării progresului economic și social al tuturor popoarelor și îndeosebi al țărilor în curs de dezvoltare.

De remarcat că cei doi președinți consideră că, în interpretarea și aplicarea lor, aceste principii constituie un tot unitar și este de nepermis violarea lor, niciodată și în nici o împrejurare. Sînt principii care își dovedesc deplina valabilitate și viabilitate în viața internațională, de natură să contribuie la înfăptuirea deziderateleor de pace, progres, înțelegere și colaborare internațională.

În cadrul aprofundatei analize a situației internaționale, președinții Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito au subliniat însemnătatea transformărilor revoluționare ce au loc în lume, profundele mutații în raportul de forțe pe plan mondial, ca urmare a luptei popoarelor pentru dezvoltare independentă, pentru instaurarea unor noi raporturi internaționale politice și economice, a contribuției țărilor socialiste, a statelor nealiniate, țărilor în curs de dezvoltare și a altor state, a forțelor revoluționare, progresiste și democratice de pretutindeni.

Situația din Europa și Balcani a făcut obiectul unei examinări detaliate, fapt firesc dacă se are în vedere că România și Iugoslavia sînt situate în acest perimetru geografic. Cei doi conducători de partid și de stat au relevat, pe acest plan, că Conferința general-europeană și Actul său final au avut o influență pozitivă asupra destinderii și procesului de stabilizare a raporturilor între statele europene. Apreciind, totodată, că, în perioada ce a trecut de la încheierea Conferinței pentru securitate și cooperare, s-au întreprins puțini pași concreți pe calea soluționării problemelor complexe existente, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito consideră necesar ca, împreună cu toate țările semna-

Nicolae Ceaușescu în R. S. F. Iugoslavia

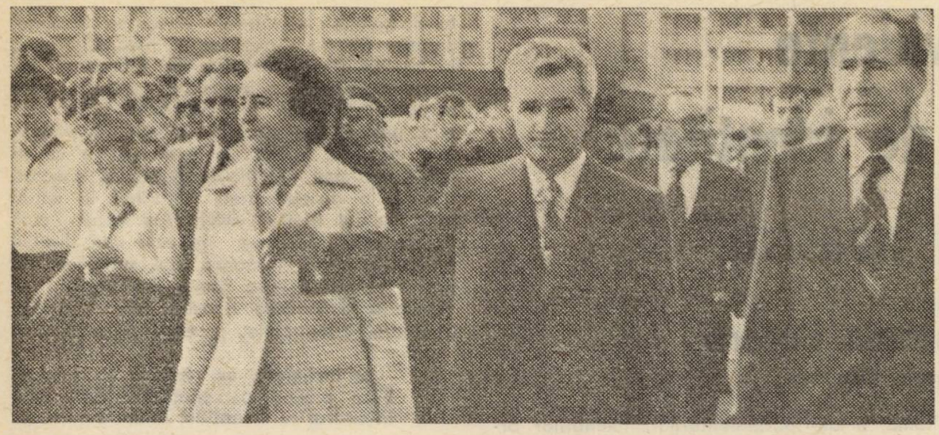

Cetățenii orașului Velenie au făcut o primire călduroasă înalților oaspeți români

Decernarea titlului de cetățean de onoare al orașului Belgrad

tare ale Actului final de la Helsinki, să depună eforturi continue pentru aplicarea integrală a principiilor și angajamentelor inserate în acest document. Subliniind, de asemenea, legătura indisolubilă dintre aspectele politice și militare ale securității, președinții României și Iugoslaviei s-au pronunțat pentru lichidarea bazelor militare străine și retragerea trupelor străine de pe teritoriile altor state, retragerea armamentului nuclear din țările neposesoare de arme nucleare, reducerea cheltuielilor militare și crearea condițiilor pentru desființarea blocurilor militare.

În legătură cu apropiata reuniune a statelor europene ce va avea loc anul viitor la Belgrad, Declarația comună relevă importanța deosebită a acestui eveniment, el reprezentînd continuarea procesului de edificare a securității și cooperării în Europa pe baze noi, democratice.

Referitor la Balcani, președinții României și Iugoslaviei apreciază că în această parte a Europei se cere acționat pentru dezvoltarea în continuare a colaborării între țările balcanice, fapt ce constituie o necesitate obiectivă, în interesul tuturor popoarelor din regiune.

O serie întreagă de alte probleme internaționale actuale au figurat pe agenda convorbirilor celor doi conducători de partid și de stat. Ei s-au pronunțat cu fermitate pentru înfăptuirea unei noi ordini economice internaționale, bazată pe principiile egalității și echității, care să ducă la lichidarea decalajelor existente între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, la o cît mai rapidă dezvoltare a țărilor rămase în urmă, pentru soluționarea, pe cale pașnică, a vechilor stări conflictuale, pentru stingerea focarelor de război, pentru lichidarea definitivă a colonialismului și neocolonialismului, discriminării rasiale și apartheidului, pentru afirmarea dreptului fiecărui popor la autodeterminare și independență, România și Iugoslavia declarîndu-și răspicat sprijinul și solidaritatea cu forțele progresiste, antiimperialiste.

Președinții Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito au relevat că fără rezolvarea problemelor esențiale ale dezarmării nu este posibil să se asigure, pe o bază trainică, menținerea și consolidarea păcii și securității în lume și nici dezvoltarea stabilă a relațiilor internaționale. Ei apreciază că realizarea unei cotituri în rezolvarea acestor probleme a devenit extrem de urgentă și că este în interesul vital al tuturor popoarelor să se ajungă cît mai curînd la oprirea cursei înarmărilor, adoptarea de măsuri concrete care să ducă la dezarmarea generală și completă.

Apreciind O.N.U. ca forul cel mai adecvat și de neînlocuit în rezolvarea tuturor problemelor internaționale, cei doi președinți se pronunță pentru creșterea rolului Adunării Generale, democratizarea în continuare a O.N.U. și a organismelor sale, pentru o mai echitabilă reprezentare geografică și adaptarea Organizației Națiunilor Unite și Cartei sale la schimbările profunde survenite în viața internațională.

În cursul convorbirilor purtate, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito au acordat o atenție deosebită dezvoltării relațiilor dintre Partidul Comunist Român și Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia, exprimînd hotărîrea de a extinde în continuare și de a adînci colaborarea, egală în drepturi, între cele două partide.

Din sfera colaborării bilaterale se desprind numeroasele documente semnate în cursul vizitei. Astfel, președinții Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito au semnat Declarația comună și Acordul privind extinderea colaborării în vederea folosirii potențialului hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier, de pe Dunăre; primii miniștri ai celor două țări au semnat Acordul privind modificarea și completarea Acordului din 1963 privind realizarea și exploatarea Sistemului hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier; președinții Comisiei mixte româno-iugoslave de colaborare economică au semnat Protocolul privind dezvoltarea în continuare a relațiilor economice româno-iugoslave. De asemenea, au mai fost semnate alte acorduri referitoare la desființarea Administrației fluviale Porțile de Fier. Toate acestea la un loc alcătuiesc bilanțul bogat al vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu, vizită apreciată reciproc ca fiind încununată de mult succes și contribuind la dezvoltarea în continuare a relațiilor mutuale.

În declarația făcută după semnarea documentelor, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** afirma: **„Iată de ce, acum la încheierea vizitei, pot spune că vizita a înregistrat rezultate deosebite, că ea deschide perspective minunate pentru relațiile dintre țările și partidele noastre. Desigur, aceasta corespunde intereselor popoarelor noastre și, totodată, cauzei păcii și colaborării în Europa și în întreaga lume".** Referindu-se la felul cum s-au desfășurat convorbirile, președintele **Tito**, cu același prilej, declara: **„Trebuie să spun că rareori se întîmplă să realizăm, cu atîta ușurință, asemenea acorduri însemnate, așa cum am realizat noi cu acest prilej. Trebuie să spun că aceste convorbiri purtate împreună nu au lăsat nici o umbră".**

De ambele părți s-a relevat dorința de a se acționa cu hotărîre pentru ca documentele adoptate să devină o realitate.

Noua întîlnire româno-iugoslavă la cel mai înalt nivel consolidează, încă o dată, edificiul prieteniei și colaborării româno-iugoslave, model de relații între țări vecine, animate de idealuri comune. Așa cum a apreciat Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., **„Convorbirile prietenești, sincere dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito, încununate de succes deplin, primirea călduroasă, sărbătorească făcută solilor poporului român pe pămîntul Iugoslaviei socialiste au pus pregnant în lumină amploarea și trăinicia relațiilor frățești româno-iugoslave, cu adînci rădăcini în istorie, care astăzi constituie un exemplu de raporturi între două țări socialiste, de colaborare fructuoasă, bazată pe stimă și încredere tovărășească, pe deplină egalitate și respect reciproc".**

Și această vizită a demonstrat, cu prisosință, că întîlnirile periodice dintre cei doi șefi de stat au constituit și constituie momente istorice memorabile în cronica legăturilor de prietenie și colaborare frățească dintre România și Iugoslavia.

Corespondență din Belgrad,
de la Simion Morcovescu

„Sînt evidente multe puncte de identitate în pozițiile noastre"

dr. Misael Pastrana Borero

senator, fost președinte al Columbiei

În timpul unei scurte șederi în țara noastră, la invitația Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, Misael Pastrana Borero, senator, fost președinte al Columbiei între anii 1970–1974, a avut amabilitatea de a ne acorda un interviu.

Discuția a pornit de la primirea sa la președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu :

— Am avut marea onoare de a fi primiți, eu și soția, de președintele Nicolae Ceaușescu și doamna Elena Ceaușescu. Am discutat îndelung, schimbînd păreri și puncte de vedere asupra diverselor teme care au legătură cu politica internațională și, mai ales, cu privire la relațiile tinerelor state, a celor în curs de dezvoltare, cu diversele arii politice ale lumii, cu națiunile avansate economic. Am făcut și un examen al punctelor de comun acord, cele pe care le-am ridicat la nivelul unei Declarații comune, semnată la Bogota, în 1973, cu prilejul vizitei președintelui Nicolae Ceaușescu în țara noastră. Ele au fost puncte de plecare pentru a face și mai strînsă prietenia dintre națiunile noastre, care a început să înregistreze rezultate concrete, pozitive.

Ne unește voința comună de a acționa în favoarea păcii, pe baza respectării sistemelor ideologice, a dreptului la autodeterminare în căutarea propriului destin, al neamestecului în treburile interne, al egalității în toate domeniile relațiilor internaționale. Am afirmat aceste idei cu prilejuri diferite, ca, de pildă, la diversele conferințe organizate sub egida O.N.U., unde ne-am simțit mai intens legați de problemele concrete ale țărilor în curs de dezvoltare. Sînt evidente, de asemenea, multe puncte de identitate în pozițiile noastre față de teme foarte importante, ca echitatea termenilor de schimb în relația materii prime — produse finite ; lupta pentru accesul la tehnologie al țărilor mai sărace, pentru împiedicarea apariției a noi forme de imperialism în avantajul celor cu resurse mai mari ; necesitatea încetării cursei înarmărilor, care afectează țările cu resurse mai puține, și orientarea fondurilor astfel rezultate spre reducerea foamei și mizeriei în lume. Este o poziție pe care am afirmat-o în timpul guvernului meu, din conștiința că înarmarea și indiferența față de problemele sărăciei sînt o adevărată amenințare la adresa unei păci autentice în lume.

Avem apoi numeroase afinități, care se desprind din rădăcinile latinității, valori culturale care au fost puse în relief de către acordurile semnate. Un important flux de studenți columbieni către universitățile românești cuprinde acum nu numai profesiunile tehnice, ci și pe cele umaniste. Aceasta va determina o mai mare apropiere în viitor. Schimburile între conducători ai diverselor organisme ale puterii politice din țările noastre cunosc, de asemenea, o continuitate. Să amintim, în acest sens, vizitele în România ale parlamentarilor, membrilor organizațiilor sindicale și ai asociațiilor forțelor productive.

Aflîndu-se pentru prima dată în România, dr. Misael Pastrana Borero ne împărtășește apoi din impresiile culese în timpul vizitei :

— De la primul pas am cunoscut ospitalitatea poporului român, manifestată la toate nivelurile, ceea ce nu m-a mirat, pentru că auzisem vorbindu-se despre aceasta. Vizitînd diferite regiuni, am verificat tot ceea ce constituie bogăția manifestărilor artistice și culturale ale trecutului românesc. În același timp, am putut observa direct marea operă care este în curs de realizare în prezent în țară, în toate domeniile. Am văzut aceasta în legătură cu ceea ce se poate numi strategia progresului urban, exprimată prin modul ordonat și coerent, aș spune uman, al creșterii orașelor. M-a surprins dinamica planurilor de locuințe și soluțiile pe care le oferă, evitîndu-se concentrarea și mergîndu-se spre echilibrul zonelor urbane. Am constatat, de asemenea, că în proiectele și prevederile dv. de progres este prezent criteriul justiției sociale, urmărindu-se mereu respectarea priorităților, a necesităților populației în toate domeniile : sănătate, educație, locuințe, creație. Marea dezvoltare a industriei este, în același timp, evidentă. Ea reprezintă coloana vertebrală a investițiilor statului, care a operat trecerea spre industria grea, chimie, petrochimie etc. În centrele experimentale agricole, rezultatele cercetărilor ce se întreprind sînt verificate direct și concret, ducînd la diversificarea culturilor, la saltul în domeniul productivității. Am văzut cum aceste produse ajung pe cele mai diverse piețe ale lumii. Personal, sînt satisfăcut de faptul că numeroase bunuri au început să pătrundă și în țara noastră, ca, de pildă, tractoare, automobile, produse petrochimice.

În încheiere, un răspuns la o întrebare privind personalitatea Columbiei în cadrul continentului latino-american:

— Columbia reprezintă, așa cum spunea un mare scriitor național, o „putere morală" în America Latină, pentru că a apărat, în istoria ei și în forurile internaționale prezente, principiile libertății și egalității umane. Aceasta ne-a dat o poziție pe care am putea-o numi de lider spiritual. Am avut fericirea ca politica noastră internațională să fie autentic națională, o reflectare a întregii țări. În America Latină, am acordat credit principiului pluralismului ideologic, în sensul apărării dreptului țărilor de a avea relații cu toate statele lumii, dincolo de orice considerente de sistem social-politic sau economic. Columbia este, de asemenea, o țară care a apărat ideea soluționării oricărui diferendum de pe continent pe calea mecanismelor juridice, pentru a se evita soluțiile de forță. De asemenea, activitatea Columbiei este legată de realizarea celor mai multe din instrumentele care privesc relațiile între statele latino-americane. Așa încît, în interiorul Americii Latine luptăm pentru lărgirea cooperării economice, iar în politica internațională pentru universalizarea continentului nostru.

Interviu realizat de
Anca Voican

„Președintele Nicolae Ceaușescu este un om de stat remarcabil"

Gamal Oteifi

ministrul culturii și informațiilor al R. A. Egipt

În cursul vizitei pe care a întreprins-o în România, ministrul culturii și informațiilor al R.A. Egipt a fost primit de tovarășul Nicolae Ceaușescu. El a avut, de asemenea, convorbiri la Consiliul Culturii și al Educației Socialiste. Înainte de a părăsi țara noastră, domnia-sa a acordat revistei noastre un interviu.

— Vizita dv. în România a fost un prilej pentru a avea convorbiri cu diverse oficialități românești, contacte încununate de primirea la președintele Nicolae Ceaușescu. Vă rugăm să vă referiți, pentru început, la aceste contacte, la importanța lor pentru viitoarea dezvoltare a relațiilor culturale dintre România și Egipt.

— Este a treia vizită pe care o fac în România socialistă. Ultima dată am fost în țara dv. în martie 1973 cînd eram vicepreședinte al parlamentului, ca membru al delegației Uniunii Socialiste Arabe. De data aceasta am vizitat România în noua mea calitate de ministru al culturii și informațiilor. În cursul vizitei am purtat convorbiri cu privire la realizarea schimburilor culturale dintre România și Egipt. Am hotărît să organizăm o săptămînă a culturii românești la Cairo și o săptămînă a culturii egiptene la București sau în alt oraș important din România, acțiune ce poate constitui un mijloc de a face schimburi culturale. Mă gîndesc să trimitem vestigii ale culturii vechi egiptene, copte și islamice, un ansamblu folcloric, precum și unele opere ale artiștilor egip-

teni contemporani. Cred, de asemenea, că în cadrul săptămînii culturale românești se pot expune opere ale unor pictori români celebri ca de exemplu Grigorescu, sau unii pictori contemporani. Teatrul dumneavoastră, care este deosebit de reușit, s-ar bucura de mult succes în Egipt.

Momentul cel mai important al vizitei mele în România l-a constituit întîlnirea cu președintele Nicolae Ceaușescu. Am avut cinstea să fiu primit de Excelența-Sa, aceasta fiind o expresie a prețuirii pe care o acordă președintele Nicolae Ceaușescu activității țării mele. Convorbirea care a durat o jumătate de oră s-a desfășurat într-o atmosferă cordială, fiind extrem de interesantă. Am relatat președintelui Nicolae Ceaușescu poziția Egiptului în cele mai importante probleme ale actualității internaționale, în special problema Orientului Mijlociu și am prezentat, de asemenea, realizările noastre pe calea dezvoltării economice, importanța pe care o acordăm colaborării noastre cu România. Am fost foarte fericit constatînd că președintele Nicolae Ceaușescu apreciază eforturile depuse de președintele Anwar Sadat în vederea realizării unei păci drepte în Orientul Mijlociu.

– Cum apreciați poziția României în această problemă ?

– Apreciem în mod deosebit poziția României în problema Orientului Mijlociu. România a sprijinit întotdeauna în mod clar și deschis hotărîrile Consiliului de Securitate, ale O.N.U., cu privire la retragerea Israelului din toate teritoriile ocupate după 1967, cu privire la drepturile legitime ale poporului palestinian. Această poziție s-a concretizat în măsuri efective în acest sens, ca de exemplu faptul că O.E.P. a deschis un birou la București, înaintea multor altor țări. Apreciem, de asemenea, poziția ei față de situația din Liban, poziție ce-și are o origine într-unul din principiile de bază ale politicii promovate de România și anume neamestecul în treburile interne ale altor țări.

Convorbirea pe care am avut-o cu președintele Ceaușescu nu a făcut decît să-mi întărească convingerea mai veche, pe care o aveam, că este un om de stat înțelept care cunoaște foarte bine interesele țării sale pe care le pune mai presus de orice. Este un șef de stat care respectă și aplică întocmai principiile politice exprimate de țara sa. Este remarcabilă puterea sa de muncă, activitatea permanentă pe care o desfășoară. Cît timp am stat în România am urmărit vizitele de lucru pe care le efectuează în diverse colțuri ale țării, pentru a cunoaște activitatea tuturor regiunilor. El primește, de asemenea, numeroși oaspeți străini care vizitează România. Este, într-adevăr, un om de stat remarcabil.

– Care sînt principalele direcții ale dezvoltării vieții culturale în Egipt ?

— Noi dorim ca tot ceea ce înseamnă cultură să fie la îndemîna tuturor cetățenilor. În acest sens, întîmpinăm unele greutăți. De exemplu, nu avem destule teatre în Egipt, am avut o operă foarte mare dar, din păcate, a ars acum cîțiva ani, și avem nevoie de sume foarte mari pentru a reconstrui acest edificiu. Vom încerca ca în decursul planului cincinal să reconstruim opera, precum și alte teatre. O parte importantă a noii politici culturale din Egipt o constituie încercarea de a face cunoscută civilizația veche a Egiptului în lume. În acest scop, am organizat cîteva expoziții în Europa. Sperăm să organizăm asemenea expoziții și în țările socialiste și în special în România.

Interviu realizat de Mioara Roman

ROMÂNIA ȘI LAOS – relații de solidaritate și colaborare

Tînărul stat indochinez — Republica Democrată Populară Laos — face parte din țările asiatice care au cunoscut, de-a lungul istoriei lor, vicisitudinile colonialismului și au făcut obiectul unor intervenții din afară — militare, politice și economice. Poporul laoțian, ca și vecinii săi din Indochina, a înscris în istoria sa pagini glorioase în lupta pentru independență, suveranitate și unitate, pentru apărarea dreptului sacru la o viață pașnică și liberă.

Poporul laoțian, sub conducerea Partidului Popular Revoluționar Laoțian, a reușit, după aproape 28 de ani de lupte dîrze, soldate cu mari jertfe umane și pierderi materiale greu de estimat, să obțină o victorie istorică și să proclame, la 2 decembrie 1975, Republica Democrată Populară Laos.

În prezent, țara cunoaște momente de cotitură, ale cărei coordonate sînt marcate de primii pași ai administrației populare revoluționare, de depășirea vechii divizări a țării și de procesul de democratizare profundă și înnoire continuă a vieții politice și sociale.

Finalizînd etapa revoluției național-democratice, Partidul Popular Revoluționar Laoțian, bazîndu-se pe sprijinul maselor populare, a elaborat la începutul acestui an un vast Program de acțiune, vizînd întărirea puterii în toate domeniile, făurirea și consolidarea sistemului administrativ de stat și forțele armate populare, promovarea spiritului revoluționar, eliminarea vestigiilor influenței regimului feudal colonialist, mobilizarea întregului popor pentru intensificarea producției, refacerea și dezvoltarea economiei, în scopul îmbunătățirii vieții poporului și creării unei baze tehnico-materiale proprii, pe drumul către socialism.

Referindu-se la aceste sarcini, secretarul general al Comitetului Central al Partidului Popular Revoluționar Laoțian, prim-ministru al guvernului Republicii Democrate Populare Laos, Kaisone Phomvihane, sublinia, într-un discurs recent, că poporul laoțian trebuie să facă față unor mari greutăți, dar, cu o deplină credință în viitorul luminos al patriei sale, cu un înalt spirit patriotic și o dragoste nețărmurită față de noua societate pe care o construiește, va putea să edifice un Laos pașnic, independent, democratic, unit și prosper.

Republica Democrată Populară Laos își propune să promoveze pe plan extern o politică activă, independentă, de pace, prietenie și nealiniere. La recenta Conferință la nivel înalt de la Colombo a țărilor nealiniate — unde a fost reprezentată de o delegație condusă de președintele statului, Tiao Sufanuvong — tînăra republică laoțiană și-a reafirmat adeziunea la principiile mișcării de nealiniere, militînd, împreună cu celelalte state, la realizarea aspirațiilor de pace și independență, de progres și prosperitate ale popoarelor.

Un loc de seamă în cadrul orientărilor de politică externă ale Laosului îl deține dezvoltarea și amplificarea raporturilor multilaterale cu țările socialiste. Elocvente sînt vizitele efectuate, în acest an, în unele state socialiste de către delegația de partid și guvernamentală a Republicii Democrate Populare Laos, cu care ocazii au fost semnate importante documente politice și economice, au fost identificate căile, modalitățile și domeniile în vederea inițierii unor acțiuni de cooperare pe multiple planuri.

În ceea ce privește relațiile întemeiate de-a lungul anilor între România și Laos, ele s-au bazat, în permanență, pe dorința celor două popoare de a dezvolta raporturi de prietenie, colaborare și conlucrare frățească. Stabilirea, în noiembrie 1962, de relații diplomatice între România și Laos a favorizat mai buna cunoaștere reciprocă, a dus la întărirea prieteniei și solidarității dintre popoarele român și laoțian.

Un factor important în desfășurarea relațiilor dintre cele două popoare l-a constituit solidaritatea activă manifestată de poporul român față de lupta poporului laoțian, pentru realizarea idealurilor sale de pace, neutralitate, unitate națională, independență și suveranitate. Țara noastră a acordat un sprijin activ și multilateral poporului laoțian de-a lungul întregii perioade de luptă împotriva intervenției imperialiste, pentru salvarea ființei naționale, pentru pace și dezvoltare de sine stătătoare. Poporul român a urmărit și încurajat cu consecvență lupta poporului laoțian, a condamnat amestecul străin în treburile acestuia, a salutat hotărîrile cu privire la Laos adoptate la Conferințele de la Geneva, din anii 1954 și 1962, ca și toate celelalte evenimente înregistrate în ultimele decenii în Laos, în direcția impunerii deziderateloor de pace, neutralitate și progres social ale poporului laoțian.

Proclamarea Republicii Democrate Populare Laos a fost apreciată în mesajul de felicitare al secretarului general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, adresat conducerii laoțiene, ca deschizînd **„largi perspective spre înfăptuirea năzuințelor naționale ale întregului popor laoțian de edificare a unei noi societăți, bazate pe justiție și egalitate, a unui Laos pașnic, unificat, independent, democratic și prosper"**.

Cursul nou înregistrat în viața statului laoțian în ultimii trei ani a favorizat amplificarea relațiilor dintre România și Laos, a sprijinit dorința celor două popoare de a dezvolta legături pe multiple planuri. Au fost ani în care s-au intensificat eforturile depuse de ambele părți pentru găsirea unor noi posibilități de colaborare, de conlucrare bilaterală. Vizita pe care a întreprins-o la București în 1974, în fruntea unei delegații economice, ministrul economiei și planului din Laos a fost o ocazie de analizare a posibilităților de lărgire a schimburilor comerciale, de inițiere a unor acțiuni de cooperare economică.

Întemeiate pe respectarea principiilor relațiilor internaționale, pe aspirația comună a celor două popoare de a consolida și amplifica bunele relații dintre ele, în interesul reciproc și al cauzei păcii și colaborării în lume, raporturile româno-laoțiene prezintă perspective îmbucurătoare. Pe această linie, apropiata vizită în România a delegației de partid și guvernamentale laoțiene, condusă de tovarășul Kaisone Phomvihane, va constitui, desigur, un nou prilej de aprofundare și extindere a relațiilor dintre cele două țări și popoare.

Ion Bobocea

O.N.U. — XXXI

Reflecţii la început de sesiune

Ion Datcu

Cea de-a XXXI-a sesiune a Adunării Generale a Organizaţiei Naţiunilor Unite, care se va deschide marţi 21 septembrie, se impune atenţiei generale în primul rînd datorită contextului politic internaţional în care are loc, ca şi succesiunii de evenimente internaţionale în care se înscrie în mod organic.

Mai mult decît oricare alte reuniuni internaţionale, sesiunile Adunării Generale a O.N.U. au capacitatea specifică de a ilustra şi sintetiza raportul de forţe pe arena mondială, evoluţia problemelor şi fenomenelor internaţionale, dar şi, mai ales, de a exprima legătura dialectică dintre acestea.

Desfăşurarea ultimelor sesiuni ale Adunării Generale a O.N.U. indică, tot mai pregnant, că interdependenţa crescîndă a naţiunilor lumii este inseparabilă de cooperarea activă dintre ele, în calitatea lor de subiecte pe deplin egale în drepturi şi îndatoriri, în scopul soluţionării împreună a problemelor de interes comun.

Astfel se explică, printre altele, atenţia cu care popoarele lumii urmăresc lucrările Organizaţiei Naţiunilor Unite, numărul tot mai mare de puncte aflate pe ordinea sa de zi, precum şi importanta participare, tot mai activă, directă şi intensă la dezbateri a tuturor ţărilor, inclusiv a celor mici şi mijlocii, creşterea spiritului de iniţiativă a acestora din urmă.

Încetăţenite în tradiţia vieţii diplomatice postbelice, sesiunile Adunării Generale a O.N.U. constituie momente de bilanţ anual al evoluţiei situaţiei internaţionale. Trăsăturile specifice care fac ca sesiunile Adunării Generale să se deosebească de alte reuniuni internaţionale constau, pe de o parte, în participarea reprezentanţilor guvernamentali ai cvasiunanimităţii statelor lumii, iar, pe de altă parte, în largul spectru al problemelor discutate (dezarmare şi securitate internaţională, decolonizare, cooperare economică şi tehnico-ştiinţifică, dezvoltare, spaţiul extra-atmosferic şi dreptul mării, conflicte politice bilaterale şi regionale, probleme juridice, umanitare, sociale şi culturale etc.). Caracteristic pentru sesiunile Adunării Generale este şi faptul că ele oferă cadrul adecvat de întîlnire a factorilor politici, de reflecţie, de dezbatere şi clarificare politică, ca şi pentru adoptarea unor rezoluţii şi decizii care tind să exprime numitorul comun al voinţei politice a statelor membre.

Se poate anticipa că viitoarea sesiune a Adunării Generale a O.N.U. va reprezenta o nouă încercare, un efort înnoit şi o nouă etapă în lupta pentru atingerea scopurilor stabilite în Carta O.N.U., o contribuţie distinctă la stabilirea obiectivelor, direcţiilor şi conţinutului cooperării internaţionale a cadrului politic şi juridic al acesteia.

Avem în vedere, între altele, faptul că în marile teme „clasice" ale dezbaterilor de la O.N.U. şi anume „cei 4 D" — dezvoltarea, dezarmarea, decolonizarea şi democratizarea — componentele lor concrete cunosc o evoluţie permanentă. Asistăm, de asemenea, la un proces de maturizare politică, de întărire a forţelor politice progresiste care militează pentru dreptate şi progres, pentru legalitate internaţională. Aceasta înseamnă, implicit, dezvoltarea şi maturizarea gîndirii politice pe plan internaţional, cu un nou potenţial pentru înţelegerea şi aprofundarea fenomenelor şi a problemelor economico-politice mondiale, cu posibilităţi sporite pentru identificarea unor soluţii şi, mai ales, pentru punerea lor în aplicare. Din acest punct de vedere se poate afirma că Adunarea Generală, organele principale ale O.N.U., ca şi alte organizaţii din sistemul O.N.U. îndeplinesc funcţiunea de laborator unde se experimentează şi se elaborează numeroase idei valoroase, chiar dacă O.N.U. nu poate oferi reţete pentru remedii „universale".

Sesiunea din acest an a Adunării Generale a O.N.U. se va desfăşura în împrejurări internaţionale complexe, caracterizate — aşa cum se arată în mesajul preşedintelui Republicii Socialiste România, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, adresat Conferinţei la nivel înalt a ţărilor nealiniate de la Colombo — **„prin accelerarea transformărilor revoluţionare, naţionale şi sociale ale lumii, prin intensificarea luptei popoarelor pentru lichidarea politicii imperialiste, colonialiste şi neocolonialiste de dominaţie şi asuprire, de dictat şi amestec în treburile altor state, pentru afirmarea liberă a tuturor naţiunilor şi participarea în condiţii de deplină egalitate la întreaga viaţă mondială".**

În aceste cuvinte îşi găseşte expresia sintetică aprecierea realistă, profund ştiinţifică şi confirmată de practică, a partidului nostru cu privire la situaţia politică mondială.

Pe această scenă universală, care este O.N.U., se poate constata, cu uşurinţă, măsura în care s-au consolidat factorii progresului şi înnoirii pe plan internaţional. Alături de ţările socialiste, a crescut ponderea ţărilor nealiniate şi în curs de dezvoltare în influenţarea şi determinarea cursului evenimentelor internaţionale.

Maturizarea forţelor progresiste, creşterea rîndurilor şi solidarităţii lor sporesc intensitatea acţiunilor lor concertate şi şansele lor de reuşită. Aceasta este concluzia care se desprinde şi din desfăşurarea reuniunilor din acest an ale ţărilor nealiniate şi în curs de dezvoltare.

Conferinţa ministerială de la Manila a ţărilor în curs de dezvoltare şi a V-a Conferinţă la nivel înalt de la Colombo a ţărilor nealiniate au stabilit, în documentele adoptate, opţiunile comune ale unui număr de peste 100 de ţări pentru schimbarea radicală a structurilor învechite în raporturile economice şi politice dintre naţiuni, pentru democratizarea vieţii internaţionale şi promovarea principiului egalităţii între state. La Manila şi Colombo au fost stabilite obiectivele de atins, platformele comune şi planul de acţiune, în perioada următoare. În aceste documente sînt trasate noi căi şi sînt oferite noi metode în vederea soluţionării problemelor convieţuirii şi cooperării între naţiuni. Noul model de organizare a relaţiilor economice şi politice internaţionale, preconizat de aceste ţări, este valoros nu numai pentru că el corespunde intereselor ţărilor în curs de dezvoltare, ci şi pentru că el reprezintă, în general, un sistem raţional, conform cu normele eticii şi moralei internaţionale contemporane şi care poate asigura progresul întregii omeniri, inclusiv al actualelor ţări industrializate.

De altfel, modul în care au decurs aceste reuniuni, ca şi lucrările sesiunii a VII-a extraordinare, din 1975, a Adunării Generale a O.N.U., consacrată problemelor dezvoltării şi cooperării economice internaţionale, constituie o ilustrare a spiritului constructiv, de conciliere şi înţelegere faţă de interesele generale ale omenirii de care dau dovadă ţările în curs de dezvoltare.

Dezbaterea politică şi confruntarea de idei — inclusiv şi în special în cadrul O.N.U. — reprezintă alternativa raţională la confruntările armate, la folosirea forţei şi a presiunilor de tot felul, la ruperea punţilor de legătură dintre state, la violenţă, şantaj şi anarhie în sistemul relaţiilor internaţionale. Încrederea în utilitatea dezbaterii din cadrul O.N.U., ca alternativă la conflicte armate, decurge din încrederea în puterea de convingere a argumentului, a forţei raţiunii şi, în special, în rolul hotărîtor al maselor populare în determinarea cursului istoriei.

Viitoarea sesiune a Adunării Generale a O.N.U. se va înscrie, neîndoielnic, ca o nouă ilustrare a luptei popoarelor pentru dreptate socială şi progres, pentru o lume mai dreaptă şi mai bună.

Se aşteaptă ca, şi în acest an, problemele dezvoltării şi cooperării, ale instaură-

rii unei noi ordini economice internaționale să se situeze în centrul deliberărilor de la O.N.U. Dezbaterile pe această temă vor duce mai departe, pe o treaptă superioară, pe cele începute încă în 1974, la sesiunea a VI-a extraordinară, și continuate la sesiunile următoare ale Adunării Generale, la Conferința dezvoltării industriale de la Lima, din 1975, și la Conferința a V-a pentru comerț și dezvoltare de la Nairobi, din acest an.

România, țară socialistă în curs de dezvoltare, se prezintă la dezbaterile de la sesiune cu o concepție proprie, solid elaborată, teoretic și practic, cu idei și propuneri valoroase, de prezent și perspectivă, cuprinse în documentul **„Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale"**, prezentat la sesiunea a VII-a extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. și care își păstrează intactă actualitatea. Esența poziției și propunerilor românești este instaurarea unor relații noi, bazate pe principiile suveranității, independenței și neamestecului în treburile altor state, ale egalității depline între state, pentru accesul țărilor în curs de dezvoltare la cuceririle științei și tehnicii moderne, la binefacerile civilizației contemporane, care să contribuie la reducerea decalajelor dintre țările bogate și sărace și să creeze condiții pentru progresul tuturor statelor, în special al țărilor rămase în urmă. Pe scurt, România atrage atenția asupra indivizibilității păcii și progresului popoarelor.

Vor reține, în mod deosebit, atenția Adunării Generale și problemele politice ale lichidării definitive a colonialismului, în special în Africa australă, unde popoarele din Rhodesia și Namibia suferă sub jugul dominației coloniale, iar populația de culoare, care constituie majoritatea în Africa de Sud, este victimă a represiunilor sîngeroase ale regimului rasist, bazat pe odioasa discriminare rasială, cunoscută sub numele de apartheid.

România, care se află în primele rînduri ale luptei drepte de eliberare națională a popoarelor pentru exercitarea dreptului lor sacru, inalienabil la viața liberă și independentă, condamnă cu hotărîre politica rasistă de apartheid din Africa de Sud și Rhodesia, ca și ocupația militară a Namibiei de către Africa de Sud și se pronunță pentru adoptarea unor măsuri energice și ferme de către O.N.U., pentru a ajuta aceste popoare să-și recîștige libertatea și independența, pentru lichidarea, cu desăvîrșire, a ultimelor vestigii colonialiste, neocolonialiste și de discriminare rasială.

Ca membră a Consiliului de Securitate și a Consiliului O.N.U. pentru Namibia, România va cere adoptarea celor mai hotărîte măsuri împotriva regimului rasist din Africa de Sud.

În cadrul sesiunii Adunării Generale a O.N.U. se vor face noi eforturi pentru a scoate negocierile de dezarmare din impasul actual, pentru a da un impuls viguros și o nouă orientare activităților O.N.U. din acest domeniu și a le concentra asupra opririi cursei înarmărilor și realizării dezarmării, în primul rînd a celei nucleare. Și în acest domeniu, România se prezintă cu inițiative și propuneri proprii, sintetizate în documentul publicat la O.N.U., și care s-a bucurat de o bună apreciere, în legătură cu căile și modalitățile de realizare a dezarmării, în special a dezarmării nucleare și înfăptuirii unei păci trainice în lume.

Una din aceste propuneri, pe care delegația română o va promova la sesiune, solidară cu țările nealiniate, se referă la convocarea unei sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U., care să dezbată și să adopte măsuri practice pentru înfăptuirea dezarmării generale și totale, deziderat vital al tuturor popoarelor.

Adunarea Generală va examina focarele de încordare, problemele conflictuale și diferendele dintre state, cum sînt situația din Orientul Mijlociu, inclusiv problema palestiniană, problema coreeană, problema Ciprului. Țara noastră, care se pronunță și militează cu perseverență pentru eliminarea surselor de încordare și conflict din lume, va acționa, în cadrul sesiunii Adunării Generale, ca și în Consiliul de Securitate, pentru rezolvarea politică, prin negocieri, a problemelor litigioase dintre state, pentru statornicirea unor raporturi normale între state, de stimă, înțelegere și cooperare, în interesul popoarelor respective, pentru realizarea unei destinderi reale, la scară planetară.

O direcție principală a activității delegației române la sesiune va fi întreprinderea de noi acțiuni, în cadrul O.N.U., pentru dezvoltarea progresivă și codificarea principiilor fundamentale și a normelor dreptului internațional. În acest sens, de o deosebită însemnătate pentru promovarea raporturilor de tip nou între state ar fi elaborarea într-un instrument internațional, în care să fie enunțate drepturile și obligațiile fundamentale ale statelor, idee avansată de România încă din anul 1972. În această privință, țara noastră a dat un exemplu pozitiv luînd inițiativa definirii și înscrierii unor asemenea norme și principii în declarațiile solemne comune și în tratate semnate la nivel înalt cu aproape 40 de state de pe toate continentele. Aceste importante luări de poziții sînt, de altfel, în atenția tuturor statelor membre ale O.N.U., ele fiind publicate în marea lor majoritate ca documente oficiale ale Adunării Generale, la punctul privind întărirea securității internaționale.

Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea sa din 18 decembrie 1975 în fața Marii Adunări Naționale, **„Organizației Națiunilor Unite îi revine rolul cel mai important, deoarece ea oferă cadrul organizatoric cel mai adecvat, pentru dezbaterea largă și democratică a problemelor și pentru participarea activă la soluționarea lor la întreaga viață internațională a tuturor statelor"**. De aceea, țara noastră, ca și celelalte țări mici și mijlocii în curs de dezvoltare, are încredere în O.N.U. — tribuna mondială a popoarelor și militează pentru întărirea acestei Organizații și îmbunătățirea activității sale, pentru perfecționarea și democratizarea structurilor și metodelor de lucru ale acesteia.

În acest sens, țara noastră va participa activ la dezbaterile de la sesiunea Adunării Generale cu numeroase propuneri concrete și sugestii constructive, conținute în documentul de poziție privind modalitățile de sporire a rolului și contribuției O.N.U. la însănătoșirea vieții internaționale. Dezbaterile pe tema perfecționării democratizării și creșterii rolului O.N.U. se vor purta pe baza rapoartelor a trei comitete speciale, care au ținut mai multe reuniuni în cursul acestui an și la care România a avut o contribuție activă, de substanță.

Lucrările din acest an pe tema creșterii rolului O.N.U. vor constitui încă o etapă din procesul îndelungat de căutări și de ameliorări treptate, succesive a structurilor și metodelor de lucru ale O.N.U., pentru a face din Organizația mondială cadrul de unire a eforturilor tuturor popoarelor, a tuturor țărilor lumii, care să permită participarea lor activă, pe baza deplinei egalități în drepturi, la rezolvarea problemelor complexe care confruntă omenirea.

Dezbaterea și soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane — cum sînt lichidarea subdezvoltării, instaurarea noii ordini economice, înfăptuirea dezarmării, promovarea relațiilor democratice între state, bazate pe egalitate — impun comunității internaționale dezvoltarea unor capacități colective, de acțiune concertată, în cadrul instituțional oferit de Organizația Națiunilor Unite. Acestea sînt preocupările și mesajul pe care secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim, le-a exprimat, în introducerea la raportul său anual asupra activității Organizației.

Sesiunea Adunării Generale a O.N.U., la care și-au anunțat participarea miniștri de externe și alți membri de guvern din marea majoritate a statelor membre, va constitui un nou prilej de manifestare și de afirmare a politicii externe și diplomației dinamice și constructive a țării noastre, promovată neabătut și condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu clarviziune și cu un înalt simțămînt de răspundere pentru interesele vitale și viitorul poporului român, față de destinele civilizației și păcii mondiale. La viitoarea sesiune a Adunării Generale, ca și la reuniunile Consiliului de Securitate, ale celorlalte organe ale O.N.U., România socialistă va desfășura o largă și intensă activitate, militînd cu fermitate pentru o politică nouă, de colaborare și înțelegere între națiuni, aducînd în acest for mondial mesajul de pace al unui popor demn, angajat din plin în făurirea societății noi, drepte și prospere, ca și vocația tradițională de justiție și legalitate internațională a poporului român.

România socialistă aduce în sistemul O.N.U. o bogată și larg apreciată experiență în dezvoltarea sa impetuoasă, multilaterală, în construcția sa economică, socială și culturală. Țara noastră va coopera strîns și la această sesiune cu toate celelalte țări socialiste, cu țările nealiniate și în curs de dezvoltare, cu alte state, pentru organizarea unor dezbateri fructuoase, astfel încît să se înregistreze progrese cît mai substanțiale în înfăptuirea scopurilor Națiunilor Unite.

Primirea țării noastre ca membră a „Grupului celor 77" al țărilor în curs de dezvoltare și invitarea ei la recenta conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate de la Colombo reprezintă noi recunoașteri semnificative ale prestigiului crescînd al României socialiste și conferă noi dimensiuni cooperării strînse cu aceste grupuri de țări, acțiuni concertate, solidare cu toate forțele păcii și progresului.

România va acționa, ca și pînă acum, în cadrul O.N.U., în celelalte organizații internaționale pentru promovarea unor norme, principii și raporturi interstatale calitativ noi, care să garanteze un viitor de pace, securitate și bunăstare tuturor popoarelor.

MAO TZEDUN

La 9 septembrie, o ştire transmisă din Pekin, reluată de agenţiile internaţionale de presă, a înconjurat lumea : Mao Tzedun, preşedintele C.C. al P.C. Chinez, preşedinte al Comisiei Militare a C.C. al P.C. Chinez, preşedinte de onoare al Comitetului pe Întreaga Chină a Consiliului Consultativ Politic Popular, a încetat din viaţă la Pekin, ora 00,10, ca urmare a înrăutăţirii stării sănătăţii şi în ciuda unui tratament şi a unei îngrijiri medicale deosebit de atente. Preşedintele Mao se afla în cel de-al 83-lea an de viaţă.

Dispariţia preşedintelui Mao Tzedun — personalitate proeminentă a istoriei contemporane a Chinei şi a celei universale — a îndurerat inimile poporului chinez de 800 de milioane şi a produs o profundă emoţie în întreaga lume.

Un eminent militant revoluţionar

Întreaga sa viaţă preşedintele Mao Tzedun a închinat-o exemplar luptei pentru eliberarea naţională şi socială a poporului său, pentru triumful revoluţiei şi edificarea socialismului în China, cauzei comunismului.

Tovarăşul Mao Tzedun s-a născut la 26 decembrie 1893, într-o familie de ţărani din satul Sao-şan, provincia Hunan. La vîrsta de 18 ani intră ca simplu soldat în primele detaşamente revoluţionare din satul său, participînd la revoluţia democrată condusă de doctorul Sun Iat-sen. În anul 1918, la absolvirea şcolii pedagogice, a condus acţiunile revoluţionare ale tineretului şi muncitorilor din oraşul Hunan, iar în 1920 a organizat şi condus o asociaţie pentru studierea marxismului, precum şi Uniunea socialistă a tineretului. La vîrsta de 28 de ani, Mao Tzedun participă, împreună cu alţi reprezentanţi ai cercurilor marxiste din China, la Congresul de constituire a Partidului Comunist Chinez. După congres a îndeplinit funcţia de secretar al Comitetului din Hunan al P. C. Chinez (1921—1923) şi de preşedinte al Federaţiei Sindicatelor din Hunan (1923). În mai 1922, tovarăşul Mao Tzedun a participat la cel de-al II-lea Congres al P.C. Chinez, iar un an mai tîrziu (iulie 1923), în cadrul Congresului al III-lea al partidului, este ales membru al Comitetului Central şi numit, apoi, şef al secţiei organizatorice a C.C. al P.C. Chinez. În timpul primului război civil revoluţionar (1924—1927), tovarăşul Mao Tzedun a condus mişcarea ţărănească din Hunan (1924) şi, apoi conducînd Institutul Naţional pentru mişcarea ţărănească din Canton, s-a dedicat formării cadrelor de luptă ale ţărănimii (1925—1927). În toamna anului 1926, tovarăşul Mao Tzedun a fost ales preşedinte al Comisiei C.C. al P.C. Chinez în problema mişcării ţărăneşti, iar, în anul următor, a devenit preşedintele Uniunii ţărăneşti din întreaga Chină. Tot în 1927, a condus răscoala „Recoltei de toamnă" a ţăranilor şi muncitorilor din provinciile Tzeansi şi Hunan, fiind, totodată, unul din organizatorii bazei revoluţionare cu centrul la Tzinganşan şi al Armatei muncitoreşti-ţărăneşti chineze. Este perioada celui de-al doilea război civil revoluţionar (1927—1936). În 1930, tovarăşul Mao Tzedun a devenit prim-comisar politic al Armatei populare de eliberare, iar, în 1931, a fost ales preşedinte al Comitetului Executiv al guvernului central democratic muncitoresc-ţărănesc al Chinei. În perioada 1934—1935, Mao Tzedun a condus marea epopee cunoscută sub denumirea „Marşul cel lung" al Armatei populare de eliberare din sudul spre nord-vestul ţării, parcurgînd 12 500 km pînă în provincia Yenan, unde-şi stabileşte centrul de activitate.

În anul 1933, tovarăşul Mao Tzedun a fost ales membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. Chinez, iar în perioada 1935—1943 a îndeplinit funcţia de secretar al C.C. al P.C. Chinez. În anul 1943, Mao Tzedun a fost ales preşedinte al Biroului Politic al P.C. Chinez, aflîndu-se în fruntea partidului pînă în ultima clipă a vieţii sale.

Aceste succinte date de biografie revoluţionară evidenţiază faptul că activitatea preşedintelui Mao Tzedun ca şi a tovarăşilor săi de luptă — între care Ciu En-lai şi Ciu De — se împleteşte intim cu opera istorică de făurire şi întărire a Partidului Comunist Chinez, exponentul fidel al năzuinţelor fierbinţi ale acestui popor, partid revoluţionar ce s-a situat în avangarda marilor bătălii de clasă, a organizat şi condus ferm lupta revoluţionară a poporului chinez împotriva asupririi străine, a agresiunii imperialismului japonez şi a marionetelor acestuia, pentru răsturnarea dominaţiei feudale şi a capitalismului birocratic.

La 1 octombrie 1949, lupta îndelungată a poporului chinez condusă de preşedintele Mao a triumfat prin proclamarea Republicii Populare Chineze. O victorie care a însemnat — dincolo de eliberarea unui mare popor — o nouă şi puternică lovitură dată poziţiilor imperialismului în lume, o contribuţie de însemnătate deosebită la schimbarea radicală a raportului mondial de forţe în favoarea socialismului ; o victorie care a exercitat o mare influenţă în Asia şi în dezvoltarea luptei împotriva colonialismului şi neocolonialismului a popoarelor lumii, pentru scuturarea dominaţiei străine, pentru libertate şi independenţă naţională, pentru o viaţă mai bună.

Într-o perioadă istorică scurtă, sub conducerea Partidului Comunist Chinez, a preşedintelui Mao Tzedun, au fost înfăptuite transformări înnoitoare profunde în toate domeniile vieţii sociale, poporul de toate naţionalităţile din întreaga Chină dobîndind remarcabile succese în edificarea orînduirii noi. R.P. Chineză înfăţişează astăzi lumii imaginea unui stat socialist puternic, în amplu şi continuu progres pe toate planurile — al vieţii economice şi sociale, progresului tehnico-ştiinţific, creşterii nivelului de trai material şi cultural al poporului.

În elaborarea liniilor directoare ale construcţiei socialiste, rolul hotărîtor revine Partidului Comunist Chinez, conducerii sale, preşedintelui Mao Tzedun, autorul unei opere teoretice ce cuprinde multiple domenii ale gîndirii revoluţionare.

În aceste zile, la Pekin, ca şi în întreaga ţară, poporul chinez aduce un ultim omagiu marelui său fiu. Conducători de partid şi de stat chinezi, muncitori, ţărani, soldaţi, reprezentanţi ai maselor de oameni ai muncii din capitală şi din alte localităţi ale ţării, ai poporului de toate naţionalităţile din întreaga ţară se pe-

Yenan, 1945. Împreună cu Ciu En-lai

La masa de lucru

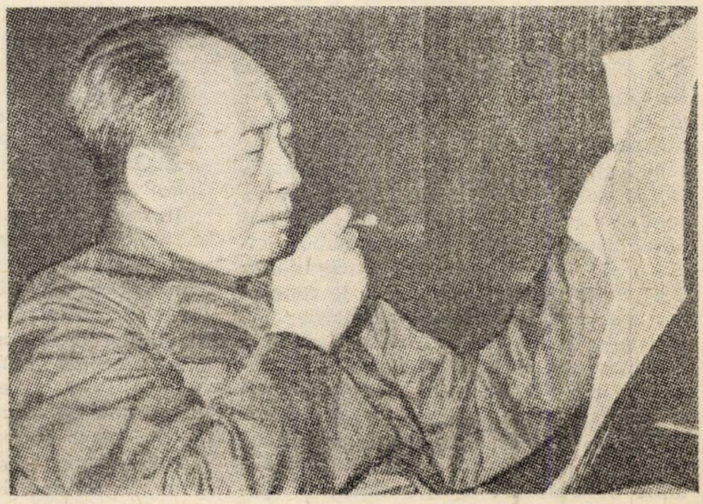

În timpul lucrărilor celui de-al X-lea Congres al Partidului Comunist Chinez (august, 1973)

Miting de doliu în satul natal al președintelui Mao Tzedun

Un mare prieten al poporului român

rindă, cu chipurile îndurerate și în tăcere solemnă, prin fața catafalcului așezat în Palatul Adunării Naționale a Reprezentanților Populari, înclinîndu-se adînc la rămășițele pămîntești ale președintelui Mao Tzedun. Acest demn pelerinaj al poporului chinez, care își transformă, în aceste zile, durerea în forță, numeroasele mesaje de condoleanțe sosind din cele patru colțuri ale Chinei exprimă hotărîrea maselor largi de a răspunde chemării Comitetului Central și de a adera cu fermitate la mesajul adresat întregului partid, întregii armate și poporului de toate naționalitățile din întreaga Chină de către conducerea de partid și de stat de a aplica consecvent linia trasată lor de marele conducător dispărut.

Încetarea din viață a președintelui Mao Tzedun a produs o adîncă emoție și un puternic ecou pe plan mondial. În întreaga lume, pe toate meridianele, prin mesaje și telegrame de condoleanțe adresate conducerii de partid și de stat chineze, prin declarații și comentarii, conducători ai partidelor comuniste și muncitorești, ai altor mișcări politice, revoluționare, progresiste, democratice, șefi de stat și de guvern, personalități politice marcante, chiar nutrind convingeri politico-ideologice de o mare diversitate, relevă personalitatea sa proeminentă, proporțiile vaste ale acțiunii și gîndirii sale revoluționare.

Comuniștii români, toți cetățenii patriei noastre au aflat cu profundă durere despre încetarea din viață a președintelui Mao Tzedun — pierdere grea atît pentru poporul chinez, cît și pentru poporul român. În telegrama tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, adresată Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, Comitetului Permanent al Adunării Naționale a Reprezentanților Populari a Republicii Populare Chineze, Consiliului de Stat al Republicii Populare Chineze, se subliniază : „Tovarășul Mao Tzedun a fost un prieten apropiat al poporului român, militînd pentru dezvoltarea relațiilor dintre partidele, țările și popoarele noastre, spre binele ambelor popoare, al cauzei socialismului și păcii".

Ca o expresie a acestor sentimente de adîncă compasiune și de prietenie ale tuturor oamenilor muncii din țara noastră față de poporul chinez, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, ceilalți conducători de partid și de stat au prezentat condoleanțe și au adus un profund omagiu, la ambasada R.P. Chineze din București, memoriei marelui conducător al poporului chinez. În aceste zile, membri ai conducerii și delegații din ministere și instituții centrale, delegații obștești, oameni ai muncii din diferite întreprinderi continuă să prezinte condoleanțe la ambasada chineză, păstrînd un moment de reculegere în fața portretului îndoliat al marelui dispărut. La Pekin, în cadrul ceremoniilor funerare organizate în legătură cu moartea președintelui Mao Tzedun, în sala Palatului Adunării Naționale, în care se află sicriul cu corpul neînsuflețit al președintelui Mao Tzedun, a fost depusă o coroană de flori din partea tovarășului Nicolae Ceaușescu, precum și coroane din partea Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, guvernului român și ambasadei noastre la Pekin.

Relațiile de trainică prietenie dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Chinez, dintre cele două țări și popoare beneficiază de temeiul solid al trecutului lor de luptă revoluționară. Simpatia și solidaritatea militantă a comuniștilor români cu lupta comuniștilor chinezi, condusă de președintele Mao Tzedun, pentru lichidarea asupririi străine și cucerirea libertății s-a manifestat încă din anii în care Partidul Comunist Român activa în condițiile grele ale ilegalității. Victoria revoluției populare și proclamarea Republicii Populare Chineze — evenimente salutate cu bucurie de poporul român, au conferit un cadru politic nou, dinamizator pentru dezvoltarea mereu ascendentă a raporturilor prietenești tradiționale româno-chineze. Triumful socialismului în China, succesele remarcabile ale poporului frate chinez pe calea făuririi noii orînduiri sociale, urmărite cu satisfacție de poporul român, constituie — alături de realizările celorlalte țări socialiste — contribuții fundamentale la afirmarea și întărirea crescîndă a forței și prestigiului socialismului în lumea contemporană, contribuții de înaltă valoare teoretică și practică la consolidarea mișcării comuniste și muncitorești internaționale.

În deplină concordanță cu linia directoare a politicii partidului și statului nostru de întărire a prieteniei și colaborării frățești cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu toate țările socialiste, Partidul Comunist Român, întregul nostru popor acordă o înaltă prețuire dezvoltării continue a relațiilor de prietenie și colaborare frățească cu Partidul Comunist Chinez, cu Republica Populară Chineză, întemeiate pe principiile marxism-leninismului și internaționalismului proletar, ale egalității depline în drepturi, autonomiei și independenței, neamestecului în treburile interne, stimei și respectului reciproc.

O contribuție de cea mai mare însemnătate la dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare româno-chineze în domeniile politic, economic, cultural și alte domenii au adus întîlnirile și convorbirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Mao Tzedun. Cronica legăturilor dintre cele două partide și popoare consemnează ca o manifestare de largă amploare a relațiilor frățești româno-chineze, ca un moment istoric în dezvoltarea continuă a prieteniei și colaborării multilaterale dintre partidele, guvernele și popoarele celor două țări și, în același timp, ca o contribuție de seamă la cauza întăririi pozițiilor socialismului, a coeziunii forțelor antiimperialiste, a apărării păcii în lume, vizita oficială de prietenie, din anul 1971, a delegației de partid și guvernamentale române, condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În spiritul Comunicatului comun, semnat la Pekin, în anul 1971, legăturile româno-chineze au cunoscut, an de an, o continuă dezvoltare și diversificare, atît pe linia schimbului de experiență în diferite domenii, prin vizitele reciproce ale delegațiilor de activiști de partid și de stat, cît și prin intensificarea colaborării economice reciproce.

În aceste zile de grea încercare pentru poporul frate chinez, îndoliat prin dispariția ilustrului său conducător, poporul român se alătură acestei mari dureri. El își exprimă, totodată, hotărîrea de a face totul pentru dezvoltarea continuă a prieteniei și colaborării multilaterale dintre România și Republica Populară Chineză, cu convingerea că aceasta răspunde intereselor comune ale propășirii continue a țărilor noastre, ale măreței opere de edificare a societății socialiste, constituind totodată un aport prețios la înfăptuirea idealurilor socialismului, păcii, libertății și progresului tuturor popoarelor, idealuri cărora și-a dedicat întreaga viață tovarășul Mao Tzedun.

BRIGHTON

Congresul T.U.C. și „contractul social"

Len Murray, secretarul general al T.U.C.: „Vom continua colaborarea cu guvernul laburist, în vederea soluționării dificultăților țării"

Întrunirea celor 1 134 delegați reprezentanți ai aproximativ 11 milioane membri ai lui „Trades Union Congress" (Congresul sindicatelor britanice), în cea de-a 108-a conferință anuală, la Brighton, a marcat, ca în fiecare an, deschiderea vieții politice de toamnă. S-au discutat aproape aceleași teme care se vor afla pe agendele conferințelor anuale ale partidelor liberal, laburist și conservator — în mare, aspectele economice și sociale ale momentului. Dar, într-un fel, ca urmare a ceea ce e caracteristic Marii Britanii acum (mai ales pe plan economic) și, în alt fel, prin chiar desfășurarea sa, cea de-a 108-a întrunire s-a diferențiat prin cîteva trăsături speciale de precedentele.

Cu cele 110 sindicate afiliate și grupînd aproape jumătate din forța de lucru din Marea Britanie, Trades Union Congress constituie o forță ale cărei cereri sau sfaturi nu pot fi ignorate de nici un guvern britanic. În ultimii doi ani, mai cu seamă, conducătorii T.U.C. au devenit figuri foarte familiare la Downing Street sau Whitehall și politica de redresare economică — de fapt, prima ei fază : lupta antiinflaționistă — nu a putut fi aplicată decît cu sprijinul său. Așa-numitul „contract social" încheiat între guvern și sindicate — care prevede, în principal, o restrîngere voluntară a sporurilor de salarii — aflat, acum, la a doua sa etapă, a dat, într-o măsură, rezultate bune, dintre care cel mai important este reducerea la aproximativ 13—14 la sută a inflației. În general, nu cu mult timp în urmă, sindicatele erau refractare la orice încercare de limitare a salariilor (și, implicit, a standardului de viață), sprijinind un guvern (de fapt, pe cel laburist) numai în măsura în care nu era atins și acest domeniu. Acum doi ani, începutul primei faze a „contractului social" a fost și un succes al guvernului, dar, mai cu seamă, o schimbare imposibil a nu fi remarcată în politica T.U.C. Secretarul general al T.U.C., Len Murray, afirma, într-un interviu din urmă cu două săptămîni, că a fost părăsită în mare măsură obișnuința de a spune „nu" în orice împrejurare, sindicatele inițiind cu guvernul o cooperare care, în trecut, ar fi fost privită cu destulă suspiciune. Și anul acesta, la Brighton, sindicatele au aprobat „continuarea colaborării cu guvernul laburist în vederea soluționării dificultăților care confruntă țara". Această colaborare este, poate, elementul cel mai semnificativ al conferinței, întrucît sindicatele au fost întotdeauna nemulțumite, în gradul cel mai înalt, de problema șomajului ; or, acum, Marea Britanie are 1,5 milioane șomeri („o tragedie fără seamăn din 1930 pînă în prezent", cum afirmau mai mulți vorbitori la Brighton).

„În ultimele 12 luni — declara președintele T.U.C., Cyril Plant — T.U.C. și întreaga mișcare sindicală și-au arătat loialitatea nu numai față de guvern, ci și față de națiune. Dar nu putem tolera un asemenea nivel al șomajului. În ultimele 12 luni, în lupta împotriva inflației, am avut un rol mult mai activ decît orice altă organizație din afara guvernului și, acum, nu putem întoarce pur și simplu spatele acestui rol pentru că lucrurile sînt anevoioase și grele. De fapt, adevărul este opusul unei asemenea acțiuni. Trebuie să desfășurăm un și mai mare rol în a contribui la o redresare economică a Marii Britanii". Cîteva acțiuni din ultimele luni sînt semnificative : în ianuarie, între sindicate și partidul laburist au loc convorbiri „constructive" privind problema șomajului ; în martie, T.U.C. face propuneri de redresare economică și soluționare parțială a problemei forței de muncă ; în aprilie, se amorsează un „dialog de la distanță" care se încheie, în mai, cu noul acord de limitare, între august 1976 și august 1977, a sporurilor de salarii la 4,5 la sută ; în iunie, un Congres special al T.U.C. aprobă cu o largă majoritate acest acord drastic ; în iulie, din nou discuții între T.U.C. și guvern, în legătură cu „noua strategie economică", încheiate cu o Declarație de intenții asupra politicii economice. Mai mult, T.U.C. a acceptat chiar și reducerea (cu 1,012 miliarde lire sterline) a cheltuielilor publice, în anul fiscal 1977—1978, cu condiția diminuării șomajului.

Dacă liderii sindicatelor au înțeles că neacceptarea planului guvernamental de redresare economică (plan care, în mod obiectiv, pare drept unica posibilitate de abordare a situației din acest moment) poate determina demisia guvernului și noi alegeri anticipate, și guvernul, de cealaltă parte, este conștient că absența unor rezultate concrete, cît mai curînd posibil, va schimba politica T.U.C. și va face inoperant „contractul social". Nemulțumirea sindicatelor față de ceea ce guvernul a întreprins pînă acum, pentru stoparea șomajului în primul rînd, s-a exprimat deschis la Brighton, ca și temerile față de rezultatele altor acțiuni guvernamentale. Reducerile pe care cabinetul intenționează să le opereze în diferite sectoare (în cadrul reducerilor cheltuielilor publice) vor însemna o pierdere de peste 100 000 de locuri de muncă. Cum va putea guvernul să creeze posibilități de angajare pentru un milion de persoane pînă în 1980 — după cum stipulează o clauză a „contractului social" intrat în vigoare la 1 august ? De altfel, perspectivele imediate (și nu îndepărtate) sînt destul de alarmante. Chiar excepție făcînd de dificultățile suplimentare datorate secetei din această vară — cheltuieli în plus, recolte mai mici, perspectiva reducerii zilelor de lucru în Țara Galilor ș.a. —, nici un economist nu prevede o reluare substanțială a activității productive înainte de anul viitor, ceea ce înseamnă că nivelul actual de 1,5 milioane șomeri (6,4 la sută din populația activă) se va mai menține.

Nemulțumirea sindicatelor față de această situație s-a vădit în cîteva moțiuni aprobate la Brighton, oarecum ca o contrapondere la acceptarea politicii guvernamentale : o reîntoarcere progresivă la o liberă negociere colectivă a salariilor, începînd de anul viitor ; cereri către guvern de a introduce măsuri de control al importurilor, de a nu mai aplica reduceri de cheltuieli publice, de a reduce progresiv săptămîna de lucru ș.a. Aceste cereri, însă — asemenea celor de naționalizare a băncilor și de un mai mare control al prețurilor —, prezentate și înainte guvernului, nu au mari șanse de succes. În raporturile oarecum speciale dintre T.U.C. și guvern se menține independența fiecărei părți, iar sindicatele — deși sînt tradițional legate de partidul laburist, iar din 1972 (prin formarea Comitetului de legătură T.U.C. — Partidul laburist) legăturile s-au nuanțat — nu pot impune partidului o anumită strategie. În fapt, numai ceva mai mult de jumătate din uniunile afiliate la T.U.C. sînt afiliate și laburiștilor și un guvern laburist a fost întotdeauna mai puțin radical decît manifestele și hotărîrile conferințelor laburiste ori ale conferințelor sindicale.

În cele din urmă, în mare, „strategia guvernului este încă acceptată, deși fără tragere de inimă, de cea mai mare parte a liderilor sindicali" („The Times"). Dar, cum sublinia același cotidian, conferința de la Brighton a fost „un test" atît pentru guvern, cît și pentru sindicate, iar atitudinea acestora față de un fapt survenit în timpul conferinței a constituit un alt important element semnificativ.

Sindicatul marinarilor (National Union of Seamen — N.U.S.), care cuprinde 38 000 de persoane din marina comercială britanică, hotărîse să declanșeze greva pentru obținerea unei creșteri imediate a salariului cu șase lire pe săptămînă. Potrivit acordului dintre T.U.C. și guvern, nici o creștere de salariu nu este posibilă (teoretic) înainte de ianuarie 1977. Greva urma să înceapă sîmbătă. Scăderea bruscă, de cîteva procente, a lirei, la bursă, a fost pusă de mulți observatori pe

Jim Slater, secretar general al N.U.S. (centru), și alți lideri ai marinarilor. Greva acestora ar amenința planul de redresare economică al guvernului

seama acestui anunț. Guvernul s-a întrunit într-o ședință, joia trecută, pentru a analiza situația, hotărînd să decreteze starea de urgență dacă va începe greva. Premierul Callaghan și-a amînat călătoria pe care urma să o înceapă în Canada (ulterior a plecat, totuși, la Ottawa), iar Len Murray (care declarase că hotărîrea marinarilor este „foarte regretabilă") și alți conducători ai T.U.C. au început intense consultări cu James Slater, secretar al N.U.S., și cu alți lideri ai acestui sindicat. După 12 ore de negocieri neîntrerupte (desfășurate într-un hotel din Brighton), T.U.C. a reușit să obțină amînarea, pînă la 26 septembrie, a grevei, timp în care speră să convingă N.U.S. că sporul solicitat este „absolut incompatibil" cu politica aprobată de sindicate. Faptul că liderii T.U.C. au folosit toate mijloacele de presiune (inclusiv amenințarea cu suspendarea din confederație) este pus pe seama urmărilor foarte serioase ale unei asemenea greve pentru economia britanică. În 1966, tot o grevă a marinei comerciale, care a atins 27 000 de persoane, a blocat aproape 1 000 de nave, a durat 47 de zile, a precipitat devalorizarea lirei. Marina comercială efectuează aproximativ jumătate din comerțul exterior al țării și întreruperea lucrului ar afecta imediat aprovizionarea cu alimente și materii prime necesare industriei.

Partidul laburist a rămas oarecum în expectativă. După o remaniere datorată viitoarei numiri a lui Roy Jenkins în funcția de președinte al C.E.E., laburiștii se pregătesc pentru conferința anuală care va începe la Blackpool, la 27 septembrie, și a cărei ordine de zi se speră a nu fi încărcată și mai mult de o grevă capabilă să creeze noi dificultăți planului, atît de fragil, de redresare economică.

Stelian Țurlea

LISABONA

„Prioritățile" guvernamentale

După aproape două luni de la învestirea sa, guvernul minoritar socialist își propune să abordeze și să prezinte portughezilor situația țării, fără menajamente. Manieră impusă de faptul că, așa cum afirma președintele Ramalho Eanes, „stabilitatea situației politice va depinde de acțiunea guvernului". Și, cel puțin pînă acum, cabinetul lui Mario Soares pare hotărît să-și concentreze atenția asupra crizei economice, pe care primul ministru o definea ca „prioritate a priorităților".

Portughezii au fost avertizați încă de la începutul mandatului socialiștilor că „actualul guvern nu poate să facă minuni". Singurul lucru pe care guvernul l-a promis a fost o acțiune „hotărîtă și curajoasă". Apelurile pe care acesta le-a lansat, în cîteva rînduri, cerînd „curaj și realism politic", pentru „relansarea economiei și evitarea unei situații care ar pune în pericol democrația și cuceririle muncitorilor", au lăsat să se înțeleagă că soluția la care se va recurge va fi o politică de austeritate. Cu două săptămîni în urmă, Consiliul de miniștri anunța că a analizat o serie de „măsuri indispensabile pentru a învinge criza".

Iată de ce discursul radiotelevizat, de săptămîna trecută, al premierului Mario Soares (primul după cel de învestitură) a fost așteptat ca un diagnostic al situației generale a țării pe plan politic și economic. Tabloul înfățișat de șeful guvernului n-a făcut decît să confirme aceste așteptări. Cu un deficit al balanței comerciale de 7,7 miliarde franci — a arătat premierul Soares — Portugalia este nevoită să importe o treime din produsul național, din care 3,5 miliarde pentru produse alimentare și 2,6 miliarde pentru energie. Datoria externă se ridică la 14,6 miliarde franci, iar bugetul are un deficit de 10,7 miliarde franci. Citînd aceste date, primul ministru a subliniat că „împrumuturile străine nu trebuie să continue să subvenționeze consumul nostru".

Măsurile vizate nu formează totuși, cum era de bănuit, un program specific de austeritate (agenția U.P.I. notează că aceasta s-ar datora lipsei unui punct de vedere unitar, în cadrul cabinetului, asupra acuității măsurilor). Ele privesc, în primul rînd, o reducere a cheltuielilor statului și a creditelor acordate întreprinderilor naționalizate. Aceste propuneri rămîn, însă, în limitele ideilor programului guvernamental prezentat de Mario Soares în Parlament, program ce sugerează, după cum nota cotidianul „The Times", „că în sectorul particular al economiei guvernul va încerca să fie social-democrat, «coexistența competitivă» pe care o propune în cadrul planurilor naționale succesive acordînd rolul conducător marilor industrii naționalizate". Mario Soares afirma, astfel, că nu va avea loc nici o revenire asupra naționalizărilor, prosperitatea economică a țării fiind determinată de realizările acestor întreprinderi, chiar dacă ele vor fi „restructurate". În plus, între măsurile de relansare a expansiunii, Mario Soares a anunțat în discursul său radiotelevizat un vast program de lucrări publice și de favorizare a investițiilor străine.

Apreciat în Portugalia ca un veritabil program economic, conținînd, în fapt, direcțiile de acțiune ale guvernului, discursul lui Mario Soares a fost primit în mod diferențiat de către cercurile politice din țară, în ansamblu favorabil de către cele conservatoare și cu rezerve de către cele de stînga. Cotidianul „O Dia" speră că „guvernul va trece, în sfîrșit, într-un mod decisiv, la acțiune", în timp ce „O Jornal" este de părere că discursului îi lipsește „o strategie" și că, în realitate, nu este diagnosticul pe care situația țării îl făcea necesar. Un comunicat al Partidului comunist se referă la termenii „vagi și generali" ai programului, deplîngînd „lipsa flagrantă a unor măsuri imediate". Cele care se găsesc enunțate în cuprinsul său pot duce „la înrăutățirea condițiilor de trai ale oamenilor muncii și la îngrădirea libertăților lor". Ziarul „O Diario" cere „soluții naționale pentru problemele portugheze", afirmînd că aceste soluții trebuie să fie găsite în cadrul unui „dialog cu muncitorii". Într-o declarație oficială, Intersindicala afirmă că ar fi fost de dorit ca primul ministru „să denunțe sabotajul și boicotul economic organizat de marele capital". Intersindicala — se arată în declarație — este gata să discute cu guvernul marile măsuri economice și sociale „care trebuie să corespundă celor mai înalte aspirații ale muncitorilor și ale poporului portughez".

Minoritar în Parlament, guvernul socialist va trebui să obțină acordul celorlalte partide portugheze principale în aplicarea ideilor sale. Fiecare dintre acțiunile sale, la nivel economic sau social, va constitui un adevărat test politic. Observatorii notează că Partidul socialist se pregătește să tragă concluziile ce se impun din fiecare test la care va fi supus. Unul dintre acestea se va petrece la jumătatea lunii decembrie, odată cu desfășurarea alegerilor municipale. Într-un interviu acordat ziarului „O Tempo", Mario Soares afirma că în funcție de modul cum se vor desfășura alegerile municipale, „este posibil" ca alcătuirea politică a cabinetului să sufere schimbări. Nu este limpede, adăuga el, dacă aceste alegeri vor avea consecințe pe plan regional sau o semnificație politică mai largă. Oricum, Partidul socialist, al cărui Congres național va avea loc la 30 octombrie, a anunțat că va adopta o „strategie independentă", rezervîndu-și posibilitatea de a sprijini liste la nivel local.

Există și opinii care avertizează asupra inoportunității unei reactualizări a confruntărilor dintre partide cu prilejul acestui nou scrutin (cel de-al treilea într-un an). Președintele Ramalho Eanes și-a declarat reticența față de o politizare a alegerilor municipale, pentru că ea ar amîna soluționarea problemelor de fond. Poporul, a arătat președintele Portugaliei, „n-ar accepta o paralizare a țării în așteptarea acestor alegeri". În fine, în ajunul cuvîntării lui Mario Soares, presa portugheză a comentat o serie de speculații privind coeziunea guvernului socialist. Acesta, însă, a dezmințit prompt zvonurile, calificîndu-le „alarmiste și fără bază". Rolul lor ar fi nefast, contribuind la crearea unui „climat de instabilitate".

Zvonuri relatate de presă și dezmințiri oficiale s-au succedat și în privința relațiilor din cadrul forțelor armate. O serie de publicații au comentat îndelung o anu-

Mario Soares : un program al priorităților economice

me „criză politico-militară, născută din opoziția dintre cercurile conservatoare și cele moderate ale armatei, concretizată printr-un conflict între Consiliul Revoluției, pe de o parte, și responsabilii forțelor aeriene și ai regiunii militare de nord, pe de altă parte" (agenția France Presse). Acest gen de relatări au fost făcute pe marginea unor modificări în componența Consiliului Revoluției (înlocuirea generalilor Pires Veloso, comandantul regiunii militare de nord, și Pinho Freire, comandantul primei regiuni aeriene, care, potrivit legislației în vigoare, nu puteau deține funcții militare, fiind, în același timp, membri ai Consiliului Revoluției). Purtătorul de cuvînt al Consiliului Revoluției a declarat că ziarele au acordat „o importanță exagerată anumitor fapte", iar premierul Mario Soares a spus : „există unele deosebiri de păreri între membrii Consiliului, dar acest lucru este firesc și de așteptat". Știrile privitoare la existența unei crize în cadrul Consiliului Revoluției — a precizat el — „sînt zvonuri". Un comunicat al Consiliului avea să completeze reacțiile oficiale. Este vorba numai de „speculații, de exagerări ale unor fapte fără importanță specială". Forțele armate „sînt profund angajate în consolidarea victoriilor revoluției și democratizării țării, ceea ce înseamnă că ele vor transmite în intervalul prevăzut (1980) toate puterile instituțiilor democratice liber alese".

Luna septembrie va însemna pentru guvernul portughez și lansarea unei „mari ofensive diplomatice" (Mario Soares). Două sînt planurile pe care această activitate se va desfășura. Mai întîi, Portugalia își va accentua demersurile în vederea aderării la Piața comună. La reuniunea miniștrilor Asociației vest-europene a liberului schimb (AELS), din noiembrie, reprezentanții portughezi vor încerca să găsească „o soluție negociată în vederea viitoarei intrări în Piața comună". Din pricina numeroaselor detalii ce trebuie puse la punct, la o astfel de soluție nu se va ajunge, probabil, decît peste cîțiva ani. Apoi, așa cum declara recent ministrul portughez al afacerilor externe, Portugalia este dornică să-și îmbunătățească relațiile cu Angola și Mozambic. Vizita unei delegații a P.S.P. la Luanda, termenii în care au fost apreciate convorbirile cu reprezentanții angolezi au confirmat intenția reciprocă a „normalizării relațiilor la nivel de ambasadă".

Marcel Negreanu

STOCKHOLM

Cine va cîștiga alegerile?

Cea mai importantă grupare politică din Parlament, începînd cu 1914, partidul social-democrat a dominat toate guvernele din 1932 pînă astăzi (cu o excepție de trei luni, în 1936). Singura schimbare a constituit-o succesiunea premierilor : Per Albin Hansson (între 1932 și 1946), Tage Erlander (între 1946 și 1969) și Olof Palme (din 1969). 1976 va însemna sfîrșitul celor 44 de ani de conducere social-democrată în Suedia ? Acestei întrebări care frămîntă, de cîteva luni, cercurile politice, îi vor răspunde alegerile de duminică 19 septembrie.

În mod normal, cu toate că, de mai mult timp, s-a remarcat o anume uzură a social-democrației suedeze, tradusă în fapt printr-un declin electoral (în 1973 au înregistrat cu 1,7 la sută mai puțini votanți decît anterior), alegerile din acest an nu ar fi trebuit să creeze mari probleme premierului Olof Palme și echipei sale, care se prezentau cu cîteva realizări de necontestat. Mai mult, aceste realizări — pe plan economic intern — diferențiază mult Suedia de restul țărilor capitaliste dezvoltate, încît experți ai O.E.C.D. au și felicitat guvernul pentru măsurile adoptate. Calmul preelectoral a fost tulburat, însă, de cîteva legi și proiecte economice care au stîrnit o opoziție mai mare decît se aștepta : introducerea unui sistem mai sever de impozite pe veniturile liber-profesioniștilor, micilor comercianți și fermierilor neorganizați ; adoptarea unei legi de modificare a organizării întreprinderilor ; discutarea așa-numitului proiect de „socializare" (sau „planul Meidner"). Partidele de opoziție — fapt surprinzător, oarecum mai unite acum, decît în trecut — lansează atac după atac. Chiar premierul Palme mărturisește într-un interviu că, neașteptîndu-se la o campanie electorală dură, guvernul a demarat greu în recîștigarea alegătorilor. În acel timp, sondajele de opinie indicau reduceri ale preferințelor pentru social-democrați — pentru prima oară din 1928 coborîseră la sub 40 la sută ; or, spre deosebire de alte țări occidentale, în Suedia sondajele au oglindit întotdeauna suficient de just starea reală a opiniei publice. Ușorul reviriment, din ultimele săptămîni, al partidului de guvernămînt este încă insuficient. Partidele

C.E.E. — reuniunea de la Beetsterzwaag

Sîmbătă și duminică, miniștrii de externe ai celor nouă țări membre ale Pieței comune s-au întîlnit la Beetsterzwaag, un castel din nordul Olandei, în ceea ce un comentator al agenției „France Presse" numea „un week-end de reflecție". În fapt, nu s-a luat (și nu exista intenția de a se lua) vreo hotărîre în domeniul politicii externe, reuniunea avînd drept scop o trecere în revistă a principalelor probleme ale vieții internaționale și un schimb de opinii între cei nouă parteneri. „Reflecția" consta, în primul rînd, în discutarea acelui paragraf din „raportul Tindemans" — asupra căruia există mari controverse — privind o concertare mai strînsă a „celor nouă" în problemele externe. Premierul belgian, care se afla, și el, sîmbătă, la Beetsterzwaag a avut un schimb de vederi cu miniștrii de externe, dar, cu toate că ministrul vest-german Hans-Dietrich Genscher s-a declarat partizanul unor reguli comune privind politica externă, o asemenea poziție este foarte departe de a obține unanimitatea membrilor. Politica externă va mai face obiectul și al altor întîlniri ministeriale, înainte de întrunirea Consiliului (vest)-european, la sfîrșitul lunii noiembrie, la Haga. Deocamdată, „este în mod evident exclus — și fără îndoială pentru încă multă vreme — ca membrii C.E.E. să supună în Consiliul comunității, unor voturi pe bază de majoritate, opțiunile lor de politică externă" („France Presse").

Cei nouă miniștri de externe au fost preocupați de mai multe probleme actuale internaționale. În problema Africii australe, după ce au ascultat informațiile transmise de miniștrii vest-german, britanic și francez, în legătură cu intențiile secretarului de stat american, Henry Kissinger, în cursul actualului turneu în Africa, cei nouă miniștri au căzut de acord să nu ia nici o hotărîre înainte de încheierea turneului și aflarea unor rezultate concrete. Dar, așa cum, în luna august, s-au pronunțat în favoarea independenței imediate a Namibiei, au decis, de această dată, să refuze recunoașterea Transkei-ului, în cazul în care le va fi solicitată. (Transkei este unul din „statele bantu" pe care R.S.A. intenționează a-l crea la 26 octombrie).

Un alt capitol al discuțiilor l-au format relațiile Pieței comune cu țările din sudul Europei care au solicitat aderarea. Președintele în exercițiu al Consiliului „celor nouă", Max van der Stoel, a anunțat că se va deplasa, săptămîna viitoare, la Lisabona, pentru a obține detaliile necesare asupra intențiilor Portugaliei de a adera la C.E.E. În ceea ce privește Spania, tot Max van der Stoel a declarat că problema unei eventuale aderări spaniole nu se va putea pune decît după ce se vor fi desfășurat alegeri libere în această țară.

Cei nouă au trecut în revistă și situația din Marea Egee, relațiile grecoturce (și, în context, relațiile fiecăreia în parte cu C.E.E.), dar au decis să aștepte apropiata întîlnire dintre părți pentru a adopta o poziție. În sfîrșit, ministrul de externe vest-german a anunțat că va prezenta Națiunilor Unite un proiect prevăzînd extrădarea celor vinovați de răpiri și luări de ostatici. Ceilalți opt miniștri au susținut propunerea, care va fi înaintată ca din partea C.E.E. Observatorii politici sînt de părere că această hotărîre a fost singura decizie concretă a reuniunii de la Beetsterzwaag.

S. Ț.

din opoziție — de centru, conservator și liberal — cu 51 la sută din preferințe, pot pune capăt celor 44 de ani de conducere social-democrată. Pînă în ultima clipă va fi, însă, greu de pronosticat victoria cuiva. Pe de o parte, P.S.D., pe lîngă experiența sa, dispune de sprijinul aparatului electoral al sindicatelor, cu mare influență ; pe de altă parte, pentru prima oară la aceste alegeri o necunoscută — aproximativ 500 000 de tineri (vîrsta electorală fiind coborîtă la 18 ani), ale căror opțiuni nu sînt încă definite.

În mod constant, partidul social-democrat a promovat, mai cu seamă după război, o politică de redistribuire a venitului național după o schemă de mai mare echitate și a încurajat investițiile, în așa fel încît, chiar în perioada de recesiune economică din urmă cu doi ani, nivelul șomajului a fost foarte limitat. Deși publicații ca „International Herald Tribune" sau „Die Welt" subliniau acest fapt drept un „miracol suedez", anumite efecte ale crizei s-au făcut simțite și în Suedia. Mai importante sînt : reducerea producției industriale cu aproximativ 8 la sută, după 1974 ; sporirea prețurilor la bunurile de larg consum (peste 10 la sută) ; falimentul unor firme (anual, aproximativ 4 000 între 1971 și 1975) ; deficitul balanței de plăți — 6,4 miliarde coroane în anul fiscal 1975/76 și estimații (ale ministrului finanțelor) de 12 miliarde pentru anul fiscal următor. Salariile sînt relativ mari, nivelul de viață al populației s-a ameliorat, șomajul atinge doar 1,2 la sută în prezent, dar amintitele efecte ale crizei, adăugate unor recente măsuri economice criticate pe larg de opoziție, au modificat, într-o măsură, aderența alegătorilor la partidul social-democrat.

Principala realizare a guvernului e legată de problema democratizării vieții economice — „asigurarea unei mai mari participări la luarea deciziilor și în cadrul producției" (Olof Palme). O comisie instituită în 1971 (parlamentari, reprezentanți ai sindicatelor și patronilor) a alcătuit un proiect de înlocuire a articolului 32 din statutul organizației patronale (acceptat de sindicate în 1906). În baza lui, patronul avea dreptul exclusiv de a angaja și concedia lucrătorii, dirija și repartiza munca. Prin legea adoptată în această vară (și care va intra în vigoare la 1 ianuarie 1977), sînt abolite aceste prerogative exclusive, iar sindicatele obțin dreptul de a fi consultate în legătură cu toate deciziile majore ale patronatului. Această lege, dar mai ales un alt proiect — aprobat de conducerea sindicală în luna iunie și urmînd a fi analizat și de guvern — au sporit „temerile de etatizare a economiei". Pentru că, în mod surprinzător, în această țară cu recunoscute realizări pe plan economic și social, 92 la sută din mijloacele de producție sînt încă proprietate particulară. Este vorba de „proiectul Meidner", de creare a unui „fond al salariaților", în toate întreprinderile cu mai mult de 50 de lucrători. Gestiunea acestui „fond" va fi asigurată nu de salariații fiecărei întreprinderi, ci de către sindicate. În esența sa, proiectul urmărește schimbarea bazei economice burgheze, pe o altă cale decît cea a naționalizărilor (cărora P.S.D. li se împotrivește în continuare). Opiniile în legătură cu „proiectul Meidner" sînt împărțite : conducerea P.S.D. este încă reticentă, la fel ca și partidul de stînga — comuniștii, care a sprijinit partidul de guvernămînt („Proiectul nu schimbă nimic — declara Lars Werner, președintele P.C. din Suedia. Nu vom ajunge la socialism la brat cu patronii"), în timp ce partidele de opoziție și-au orientat campania, cu prioritate, asupra „pericolelor" pe care le implică „planul de socializare".

Thorbjorn Falldin, liderul partidului de centru (și, eventual, premier, dacă opoziția cîștigă), critică, de asemenea, politica nucleară a guvernului și unele acțiuni pe plan extern. În general, însă, politica externă a Suediei s-a aflat prea puțin în dezbaterile electorale.

Social-democrații au desfășurat o campanie care, după cum declara Olof Palme, a avut cinci puncte principale : dezvoltarea unei economii puternice, folosirea integrală a forței de muncă, înnoirea vieții de întreprindere printr-o mai mare participare a salariaților la luarea deciziilor, securitate și solidaritate între generații, protejarea mediului înconjurător. Nu exclud posibilitatea de a fi înfrînți la alegeri. „Opoziția nu e cu adevărat conservatoare — afirma purtătorul de cuvînt al P.S.D., Bernd Carlsson —, ci formată din oameni care cheltuiesc mai mult și care, în final, vor aduce «boala englezească» în Suedia — mai multă inflație, greve și tot restul".

Dacă e greu de spus care va fi rezultatul alegerilor de duminică, mulți comentatori înclină să creadă că succesele de pînă acum și experiența vor menține partidul social-democrat la conducere. În fond, în cei șapte ani de cînd este premier, Olof Palme a reușit să depășească mai multe momente critice. În orice caz, un fapt este sigur, și anume că alegerile de duminică vor pune capăt unei situații unice din viața parlamentară occidentală — tragerea la sorți pentru aprobarea unor proiecte de legi. P.S.D. și partidul de stînga — comuniștii, de o parte, și partidele de centru, conservator și liberal, de cealaltă, își împărțeau egal cele 350 de mandate. Începînd de la 19 septembrie, Parlamentul va avea numai 349 de membri...

S. Ț.

MONTEVIDEO

Intențiile noului președinte

Un nou președinte și un nou guvern și-au început activitatea la 1 septembrie, în Uruguay. După depunerea jurămîntului, președintele Aparicio Mendez a rostit tradiționalul discurs de investitură, conceput a crea o imagine a mandatului său, ce se va extinde pe o durată de cinci ani.

Intrarea în funcție a noului președinte al Uruguayului încheie perioada de provizorat la nivelul puterii, care a început la 12 iulie, prin destituirea lui Juan Maria Bordaberry. Forțele armate, care anunțaseră că „și-au retras încrederea și sprijinul" acordate șefului statului, au cerut acestuia să demisioneze, date fiind disensiunile „ireconciliabile" ivite între cei doi factori. Un comunicat militar releva că președintele Juan Maria Bordaberry respingea orice rol al partidelor politice în viața țării, precum și sistemul votului universal, care ar fi urmat să acționeze cu prilejul alegerilor generale din noiembrie a.c. În consecință, funcțiile sale au fost încredințate — pentru o perioadă de 60 de zile — lui Alberto Demicheli, fost vicepreședinte al țării și președinte al Consiliului de Stat. Acesta este un organism consultativ, care înlocuiește Parlamentul începînd din 1973, cînd pîrghiile efective ale puterii au fost preluate, printr-o lovitură de stat, de către militari, deși la conducerea statului a fost menținut un președinte civil.

În intervalul de timp cît a fost președinte interimar, Alberto Demicheli a promulgat, asistat de militari, două acte instituționale : primul a stabilit suspendarea „pînă la noi ordine" a alegerilor generale, îndepărtînd „sine die" perspectiva normalizării vieții politice a Uruguayului, greu afectată de trecerea în inactivitate a tuturor partidelor, de anularea drepturilor și libertăților democratice, a tuturor drepturilor oamenilor muncii, de creșterea represiunii și a numărului deținuților politici. Al doilea act instituțional prevede înființarea unui Consiliu al națiunii, instanța supremă a țării, alcătuită din civili și militari, expresie a rămînerii forțelor armate — ca factor decisiv — în componența puterii. Acestui consiliu i-a revenit, printre altele, sarcina de a numi noul președinte al republicii, precum și noii membri ai Consiliului de Stat și Curții Supreme de Justiție. La 12 august, Aparicio Mendez, jurist în vîrstă de 72 de ani, membru al Partidului „Blanco" (conservator), a fost desemnat președinte

W. Schaufele, secretarul de stat adjunct pentru problemele africane, în timpul vizitei făcute în Tanzania, pentru a pregăti călătoria lui Henry Kissinger în state din Africa australă

pentru următorii cinci ani. Noua sa echipă guvernamentală diferă în mică măsură de cea precedentă: în afară de schimbarea titularului Ministerului economiei — domeniu care beneficiază de o deosebită atenție din partea liderilor militari, din cauza gravelor dificultăți înregistrate în ultimii ani — celelalte portofolii importante (interne, externe, apărare națională) au rămas în grija acelorași miniștri.

Discursul de învestitură a cuprins, pe lîngă cadrul general al perioadei 1976—1981, primele măsuri concrete ale noii conduceri. Guvernul va promulga o lege prin care vor putea începe procesele de judecare a numeroaselor persoane arestate și acuzate de tulburarea securității interne. Observatorii remarcă, însă, că cea mai importantă dintre măsuri constă în faptul că, începînd de la 1 septembrie, un act instituțional al guvernului suspendă, pentru o perioadă de 15 ani, toate drepturile politice ale persoanelor care au luat parte activă la viața statului în perioada 1966—1971 (candidați la alegeri, lideri de partide, parlamentari, cadre didactice, funcționari, care au dat dovadă de atitudine antiguvernamentală). Printre aceștia se numără fostul președinte Juan Maria Bordaberry, generalul în retragere Liber Seregni, (candidatul la președinție, în 1971, din partea „Frontului amplu", coaliția partidelor de stînga), senatorul Wilson Ferreira, liderul Partidului Național. Sînt vizați, pe de altă parte, cei acuzați de „delicte împotriva națiunii", în cadrul unei campanii „antisubversive", care mărește deja ridicatul număr al deținuților și exilaților politici. La adăpost de aceste măsuri se află numai politicienii care sprijină actualul guvern și care ocupă, în prezent, funcții importante în administrație.

Actele instituționale elaborate de forțele armate și aprobate prin decrete prezidențiale prevăd — referitor la perspectiva politică — menținerea, în continuare, în inactivitate a tuturor partidelor, preconizîndu-se posibilitatea repunerii pe rol numai a celor două formațiuni tradiționale, „Blanco" și „Colorado". Consiliul de Stat urmează să elaboreze, de asemenea, un proiect de reformă constituțională, „care să fie supus aprobării poporului". Pe baza noii Constituții, vor fi organizate alegeri generale, cel mai devreme peste cinci ani. În acest interval, forțele armate preconizează transformarea tuturor instituțiilor naționale, prezența militarilor la conducerea statului urmînd a se realiza nu prin funcții ministeriale, ci prin intermediul Consiliului securității naționale, organism de pondere în structura puterii.

Anca Voican

BEIRUT

Situație neschimbată

Principalele ziare libaneze — care au continuat să apară cu regularitate în timpul războiului civil, răspîndirea lor făcîndu-se adesea cu prețul vieții copiilor-difuzori — publică obișnuit, în fiecare dimineață, un bilanț aproximativ al pierderilor umane înregistrate în ziua anterioară, menționînd, pe cît este posibil, localitatea, cartierul și, uneori, chiar strada unde s-au produs. Adunarea cifrelor inserate în ultimele trei luni însumează cam 20 000 de morți și răniți, ceea ce reprezintă o medie zilnică de peste 200 de victime. Pe parcursul săptămînii trecute, această medie a fost depășită, marcîndu-se astfel o intensificare a luptelor și bombardamentelor reciproce, la întîmplare, de pe urma cărora are de suferit, în primul rînd, populația necombatantă.

La Beirut, luptele cele mai grele s-au semnalat din nou în zona vechiului centru comercial și administrativ, din vecinătatea portului maritim, unde tunurile de 155 mm și aruncătoarele de 120 mm au continuat să pulverizeze ruinele, datînd de mai multe luni, ale marelui bazar și ale străzilor, altădată atît de animate, din jurul monumentalei „Piețe a Martirilor". Confruntări prelungite au avut loc și la celălalt capăt al „liniei de front", care împarte în două Beirutul și anume în zona Ain Remmaneh — Chiah, din suburbiile de sud-est. Cum nici una din părți n-a reușit cîștiguri de teren, ultimele confruntări s-au înscris în categoria numită la Beirut „lupte de rutină pe linia tradițională a frontului". Dealtfel, majoritatea pierderilor umane s-au înregistrat, de astă dată, pe fronturile din provincii : la Tripoli, unde acest al doilea oraș ca mărime din Liban, înconjurat de mai mult timp de forțe adverse, este supus unui bombardament sistematic de artilerie ; pe crestele munților Liban, în jurul localităților Baskinta, Bois de Boulogne, și pe recentul front de la Jezzine, oraș din sudul Libanului, constituind o enclavă a forțelor conservatoare-creștine în mijlocul unei zone largi controlată de forțele progresiste și de palestinieni.

Revenind la situația din Beirut, se relatează, în ciuda luptelor și a tirurilor de artilerie, o ameliorare accentuată a condițiilor de subzistență pentru jumătatea de milion de locuitori rămasă în oraș : furnizarea de curent electric (care cîteva luni a lipsit aproape complet) se apropie de normal ; instalațiile frigorifice au fost puse în mare măsură în funcțiune ; aprovizionarea cu alimente de strictă necesitate se îmbunătățește, în plus micul comerț pe trotuar sau la portbagajul automobilelor se desfășoară activ în orele mai calme (de obicei pînă în prînz). Nici procurarea apei potabile nu mai ridică probleme deosebite. Strîngerea regulată a gunoaielor, organizată pe fiecare stradă din spatele liniei de front, a împiedicat, pînă acum, declanșarea vreunei epidemii, pericol potențial într-un oraș care trăiește de un an și jumătate în stare de război. În ziare apar de cîteva zile chiar și anunțuri privind deschiderea unor școli pe cartiere, în cursul lunii septembrie.

Sînt, toate acestea, oare, semne ale unei reveniri la calm, într-un viitor apropiat ? Continuarea confruntărilor armate, în același ritm ca și în ultimele luni, nu constituie motive pentru optimism. Intensa activitate politico-diplomatică din ultimele zile oferă însă speranțe în posibilitatea unei încetări a focului și toate aprecierile optimiste converg spre evenimentul instalării noului președinte al republicii libaneze la 23 septembrie. Acesta a anunțat că se va muta imediat după ceremonia învestiturii la palatul prezidențial de la Baabda din marginea Beirutului, părăsit de vechiul șef al statului la 25 martie a.c., după ce clădirea fusese supusă unui puternic bombardament de artilerie. Reinstalarea șefului statului în reședința tradițională de la Baabda ar fi semnificativă, ea cerînd condiții de securitate care nu pot fi create decît de o încetare efectivă a focului. Problema găsirii unor modalități în vederea încetării focului și a soluționării crizei libaneze a făcut, de altfel, obiectul convorbirilor desfășurate în ultimul timp la Damasc între conducătorii sirieni și personalități politice libaneze : Pierre Gemayel, șeful partidului falangist, Camille Chamoun, președintele partidului național liberal, Rachid Karame, actualul premier, Saeb Salam, lider musulman și fost prim-ministru. La începutul acestei săptămîni, urmau să viziteze Cairo și, de asemenea, să aibă, pe rînd, convorbiri cu conducătorii Egiptului : Rachid Karame, Pierre Gemayel, Saeb Salam.

În momentul cînd închidem ediția se anunță o întîlnire, în orașul libanez Chtaura (43 km de Beirut, pe șoseaua Damascului), între noul președinte libanez Elias Sarkis, președintele Organizației pentru Eliberarea Palestinei, Yasser Arafat, și primul ministru sirian, generalul Khlefaoui.

Săptămîna care a mai rămas pînă la instalarea noului șef al statului libanez este considerată de observatori ca moment ce ar putea oferi posibilități pentru declanșarea unui proces de reconciliere sau, cel puțin, de clarificări privind șansele de a se pune capăt, prin tratative, tragediei Libanului.

C. Ionescu

Cancelarul R. F. Germania, Helmut Schmidt, vorbind la un miting electoral al P.S.D., organizat la Frankfurt pe Main

Evenimentele din Africa australă

Ciocniri între manifestanți de culoare și poliție, pe o stradă centrală din Capetown

Două direcții reține, în egală măsură, atenția observatorilor politici : incidentele din Africa de Sud, prin amploarea lor, și unele contacte diplomatice referitoare la situația din Africa australă, în general.

Revenit de la Zürich, după cele 15 ore de convorbiri purtate — între 4 și 6 septembrie a.c. — cu secretarul de stat american, premierul sud-african John Vorster s-a găsit confruntat cu o situație ale cărei coordonate le știa deja, dar care prezenta un nou grad de dificultate : manifestările antiapartheid, ca și acțiunile revendicative ale populației de culoare s-au extins în noi orașe. Astfel, luni dimineața, muncitorii africani din Soweto — cunoscutul „oraș-dormitor" de lîngă Johannesburg în care domiciliază aproape un milion de negri — au declarat grevă. Prevăzută a dura trei zile, greva a paralizat aproape în întregime zona Johannesburgului. După cum transmite de la fața locului agenția „France Presse", la Johannesburg autobuzele au sosit goale luni dimineața, iar cele cîteva trenuri plecate din Soweto n-au adus decît cîțiva muncitori. „Este o zi grea", declara un comerciant. Peste 70 la sută dintre muncitori nu s-au prezentat la lucru, respectînd apelurile adresate prin manifeste scrise în limba zulusă și sotho prin care erau chemați să rămînă în case și să nu iasă în străzi pentru a evita incidentele. Aceste chemări au fost lansate de Consiliul Reprezentativ al Studenților din Soweto (S.S.R.C.) al cărui lider, Tsietsi Mashini, este foarte căutat de poliția sud-africană. Totodată, în manifestele amintite, erau expuse principalele revendicări : eliberarea celor trei sute de lideri negri arestați după manifestațiile antirasiste începute la 16 iunie, abolirea sistemului de educație și administrație numit bantu (special pentru africani).

Potrivit mai multor martori oculari, la începutul acestei săptămîni, Soweto semăna cu „un deșert", locuitorii rămînînd în case, iar străzile fiind complet pustii. Actuala grevă depășește în amploare, cu mult, pe cea de acum trei săptămîni cînd numeroase întreprinderi din Johannesburg și-au închis porțile. Luni seara, la Soweto s-au folosit din nou grenade lacrimogene.

Pentru prima oară, locuitorii din Alexandra (60 000 locuitori ; este al doilea oraș african din regiune) s-au alăturat și ei grevei lansate la Soweto. Poliția a deschis focul trăgînd asupra mai multor africani. În același timp, între 300 și 500 de polițiști au lansat o vastă operațiune de „curățire", în cursul căreia au fost arestați cei suspectați de declanșarea grevei.

Și zona Capetownului a fost teatrul unor incidente violente în cursul cărora au fost uciși șapte metiși. Aceștia se adaugă celor 30 de victime înregistrate în aceeași regiune în numai trei zile — miercuri, joi și vineri — în cursul demonstrațiilor dintr-o serie de orașe. După cum scria corespondentul ziarului „Le Monde", „orașul alb Paarl, aflat la circa 50 kilometri de Capetown, se transformase joi, 9 septembrie, într-un cîmp de luptă. Dimineața, mai multe sute de liceeni demonstrau în mod pașnic în centrul orașului cînd poliția a intervenit pentru a-i împrăștia. După cum relatau martori oculari, către prînz, poliția a utilizat armele, împușcînd numeroși tineri și rănind foarte mulți. În suburbii răsunau focuri de armă, iar manifestanții erau supravegheați cu elicopterele. De altfel, Paarl n-a fost singurul oraș în care s-au consemnat demonstrații. La Kimberley, Athlone, Riversdale, Stellenbosch și, mai ales, Manenberg manifestațiile au fost brutal reprimate de poliție, care n-a ezitat să utilizeze și acolo armele. Joi, 9 septembrie, a fost considerată ziua cea mai violentă după debutul manifestațiilor din această zonă a țării".

Acesta este, deci, climatul politic și social în care se află Africa de Sud în zilele în care John Vorster împlinește un deceniu de cînd a devenit prim-ministru și cînd se pregătește să deschidă congresul Partidului Național, de guvernămînt. În acest context, unii comentatori politici sud-africani așteptau să se anunțe concesii făcute de guvern celor 18 milioane de negri, două milioane și jumătate de metiși și 700 000 de indieni. Dar. J. B. Vorster a declarat, din nou, duminică seara, că nu va modifica situația actuală în ce privește populația de culoare.

În această săptămînă, observatorii continuă să acorde atenție rezultatelor reuniunii la nivel înalt pe a cărei ordine de zi s-a aflat situația din Africa australă. Întîlnirea de la Dar es Salaam — la care au participat președinții a cinci state din zonă : Tanzania, Zambia, Angola, Botswana și Mozambic, cît și liderii mișcărilor de eliberare națională din Rhodesia, Namibia și Africa de Sud — a decis să sporească ajutorul acordat pe toate căile luptei de eliberare națională a poporului zimbabwe și să intensifice eforturile privind realizarea unității tuturor forțelor de eliberare națională din Rhodesia. De asemenea, la întîlnirea din capitala Tanzaniei, s-a reafirmat hotărîrea țărilor africane independente de a continua lupta pentru eliberarea definitivă a Africii australe.

Într-o declarație făcută presei, Sam Nujoma, președintele Organizației Poporului din Africa de Sud-Vest — S.W.A.P.O. —, care a luat parte și el la întîlnirea de la Dar es Salaam, a subliniat că organizația sa este de acord să poarte convorbiri cu guvernul sud-african cu condiția ca acestea să fie precedate de eliberarea tuturor patrioților namibieni deținuți în închisorile din Africa de Sud și de retragerea tuturor trupelor regimului de la Pretoria de pe teritoriul namibian. Asupra acestui punct, opiniile lui J. B. Vorster nu sînt încă bine precizate și este probabil că o serie de clarificări ar putea interveni — atît în problema Namibiei, cît și în cea rhodesiană — după noua rundă de convorbiri pe care el o va avea, chiar la Pretoria, cu secretarul de stat american.

După cum se știe, la încheierea convorbirilor de la Zürich, Henry Kissinger anunța că ar fi posibilă o nouă vizită a sa în Africa (inclusiv, pentru prima dată, în Africa de Sud), iar desfășurarea ei va depinde și de rezultatele reuniunii la nivel înalt de la Dar es Salaam. În consecință, imediat după întîlnirea de la Zürich, William Schaufele, secretar de stat adjunct pentru probleme africane, a plecat la Dar es Salaam, unde a conferit cu președintele tanzanian, și la Lusaka, unde a fost primit de șeful statului zambian. Noua călătorie a lui Henry Kissinger a început marți cu etapa tanzaniană, urmînd a continua în Zambia și Africa de Sud. Ea a fost precedată de o conferință de presă în cadrul căreia Henry Kissinger a precizat că principalul scop urmărit este „crearea unui cadru de negocieri care să determine reunirea președinților statelor africane din vecinătatea Rhodesiei și Namibiei, a rhodesienilor, sud-africanilor și liderilor mișcărilor de eliberare care luptă pentru independență". Șeful diplomației americane a mai declarat că, în funcție de progresul pe care îl va realiza, s-ar putea întîlni și cu premierul rhodesian, Ian Smith. De altfel, acesta a sosit luni la Pretoria și a avut convorbiri cu premierul Vorster. În cercurile apropiate secretarului de stat se opina că întîlnirea cu Smith va fi posibilă dacă „acesta va accepta 90 la sută din propunerile anglo-americane privind reglementarea problemei rhodesiene". În Africa de Sud, secretarul de stat american se va afla între 17 și 19 septembrie, după care nu este exclusă o navetă între diferitele capitale din Africa australă în funcție de rezultatele primelor întrevederi, ceea ce ar însemna prelungirea prezenței sale în zonă.

Dumitru Constantin

REPORTAJ PE GLOB

Pe ţărmul golfului de smarald

Crăciun Ionescu

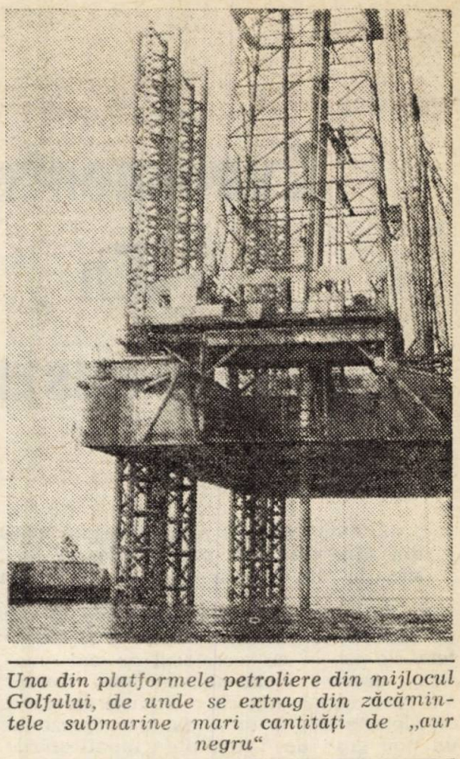

Una din platformele petroliere din mijlocul Golfului, de unde se extrag din zăcămintele submarine mari cantităţi de „aur negru"

Panglica lată de asfalt, pe patru benzi, a şoselei dintre Abu Dhabi şi Dubai, principalele oraşe ale Emiratelor Arabe Unite, se desfăşoară în paralel cu apele de smarald ale golfului „aurului negru", prin deşertul argintiu, vălurit, din loc în loc, de dune mişcătoare. Golful — oglindă lucitoare punctată de corăbiile cu pînze triunghiulare ale pescarilor de creveţi şi alte vietăţi marine — nu este vizibil de pe şosea, deşi distanţa ce ne desparte de ţărmul său dantelat, ascuns în spatele unui şir de coline, nu trece de cîţiva kilometri. Rulăm cu viteză sporită, datorită excelentelor calităţi tehnice ale şoselei moderne, cît şi ale perfectei vizibilităţi oferite de linia sa dreaptă, pe aproape întreaga-i lungime.

Pustietatea înconjurătoare, tulburată doar de circulaţia motorizată şi de şuierul khamsînului, vîntul capricios ce se stîrneşte pe neaşteptate, ridicînd fuioare de nisip pe geana orizontului, pare a fi lipsită complet de viaţă. În realitate, lucrurile nu stau chiar aşa. Invizibile de pe şosea, printre dune de nisip şi cioturi de stîncă se găsesc şi fiinţe vii. Iepuri mici şi dropii de deşert, gazele pitice, animale şi păsări adaptate mediului şi care sînt urmărite, zile întregi, prin deşert, de vînători ce folosesc drept armă şoimi dresaţi cu răbdare şi pricepere.

În deşert, în afara acestor animale căutate de vînători, se mai întîlnesc, de asemenea, şopîrle şi şerpi. Prin inima dunelor, inoată, în cel mai exact sens al cuvîntului, aşa-numitul „peşte al nisipurilor", o şopîrlă galbenă cu puncte negre şi cap lat, care o ajută să se deplaseze la 10-20 centimetri adîncime, ca şi cum ar despica apa. Acestor vietăţi paşnice li se adaugă temuta viperă cornută şi scorpionul negru, ale căror muşcături sau înţepături veninoase, îndeobşte ucigătoare, fac ca automobiliştii dornici de a admira peisajul deşertului să nu se aventureze dincolo de marginea şoselei...

Englezii au botezat aceste meleaguri „Coasta Piraţilor", după ce, stabilindu-şi primele puncte de dominaţie în India şi încercînd să acapareze şi comerţul Golfului, au avut de înfruntat, în secolul XVIII şi începutul celui de-al XIX-lea, asalturile curajoase ale ambarcaţiunilor uşoare, la bordul cărora se avîntau la luptă locuitori de pe ţărmul estic al Peninsulei Arabice, din imediata apropiere a strîmtorii Ormuz. Pescuitori de perle şi bureţi sau simpli cărăuşi ai mărilor, străbătînd cu sambukurile lor de lemn încărcate cu diverse mărfuri întinderi nesfîrşite de apă pînă în Malaya sau Zanzibar, arabii localnici nu s-au sfiit să atace fregatele impunătoare, cu trei rînduri de tunuri, din care unele şi-au încheiat cariera pe fundul Golfului. Dar, în 1819, după ce o puternică escadră engleză, formată din navele de linie „Liverpool" şi „Eden", şi alte corăbii bine înarmate au incendiat Ras al Khaimah, principalul port al luptătorilor arabi, şefii acestora au semnat un tratat de pace cu Anglia şi, de atunci, „Coasta Piraţilor" a început să figureze pe hărţile internaţionale sub numele de „Coasta Armistiţiului". Cînd vechea dominaţie colonială a luat sfîrşit, cele şapte emirate de pe „Coasta Armistiţiului" — Abu Dhabi, Dubai, Sharjah, Ajman, Umm al-Qaiwain, Ras al Khaimah, Fujairah — s-au reunit într-un stat federativ, sub denumirea de Emiratele Arabe Unite, devenit independent în 1971. Aceasta este, pe scurt, istoria aşanumitei „Coaste a Piraţilor", întindere de nisip, altădată pustie şi neospitalieră omului, care îţi descoperă azi, la tot pasul, surprizele unei vieţi tot mai moderne.

Continuîndu-ne drumul spre Dubai, înaintăm rapid prin monotonia deşertului, uniformitate de nisip cît vezi cu ochii. Deodată, la linia orizontului zăresc, incredibil pentru geografia locurilor, păduri dese, un lac albastru cu o insulă înverzită în mijlocul său ; zidurile unui oraş-cetate... Imaginile persistă. Îmi dau seama că am norocul, nu chiar atît de des întîlnit, să admir „Fata Morgana", fenomen spectaculos şi inofensiv pentru automobilistul ghidat de linia şoselei, dar fatal pentru călătorul rătăcit în deşert, pe care mirajul vegetaţiei şi, implicit, al apei, atît de rară pe aceste meleaguri, îl atrage tot mai adînc în interior, cu speranţa de a ajunge la un liman, inexistent în realitate, aducîndu-i, pînă la urmă, pierzania printre dunele de nisip.

Privesc cu nesaţ imaginile înşelătoare — reflectate de la mari distanţe — pînă cînd ele dispar brusc la orizont, aşa cum au apărut, fenomenul optic fiind localizat într-un anumit punct şi pe o durată relativ scurtă. Peisajul pustietăţii de nisip revine aşa cum este el în realitate. Dar, după cîteva minute, am impresia că revăd sub alte imagini fenomenul „Fata Morgana". În plin deşert se zăreşte, acum, forma sofisticată a unei uriaşe antene de telecomunicaţii prin satelit, într-un colţ de lume, cunoscut doar cu cîţiva ani în urmă pentru modul său de viaţă patriarhal, tradiţional-conservator. Această staţie de telecomunicaţii ultramodernă, nou-nouţă, nu mai era, însă, o iluzie optică ca, de altfel, multe alte lucruri pe care aveam să le întîlnesc în cursul călătoriei pe meleagurile emiratelor de pe vechea „Coastă a Piraţilor", prezentînd astăzi imagini de basm dintr-o foarte actuală „O mie şi una de nopţi". Abu Dhabi, Dubai, Al Ain, Sharjah — mici aşezări sărăcăcioase de pescari sau păstori beduini doar cu un deceniu în urmă — s-au transformat peste noapte în oraşe elegante, cu blocuri placate cu marmură adusă de peste ţări şi mări, cu bulevarde spaţioase, răcorite de salbele fîntînilor arteziene, feeric luminate în cursul nopţii ; spitale utilate după ultima cerinţă a tehnicii medicale; clădiri spaţioase şi moderne de şcoli ; posturi de televiziune în culori ; hoteluri şi restaurante de lux. Cel care a operat toate aceste minuni făcînd ca venitul, pe locuitor, al emiratului Abu Dhabi, să fie unul dintre cele mai ridicate pe scară mondială, a fost şi este „aurul negru", ca un adevărat vrăjitor din basmele orientale. Imaginile noi create prin erupţia de proporţii a marii avuţii petroliere de sub nisipurile deşertului sau din adîncul apelor teritoriale ale Golfului — a cărui producţie în Abu Dhabi, Dubai şi Sharjah, cele trei emirate arabe petroliere din totalul de şapte ale Uniunii, se apropie de o sută de milioane tone anual — sînt mult mai spectaculoase decît oricare din iluziile optice date de „Fata Morgana".

Vedere de pe faleza oraşului Dubai

Emiratele Arabe Unite ocupă astăzi al cincilea loc în ierarhia țărilor producătoare de petrol din Orientul Mijlociu (după Arabia Saudită, Iran, Kuweit, Irak). Rezervele sale, prospectate pînă acum, se estimează la peste 3 miliarde de tone. Foarte bogate sînt și rezervele de gaze naturale, Emiratele Arabe Unite situîndu-se, în acest domeniu, pe locul al treilea din lume, după Uniunea Sovietică și Iran. Imensele bogății naturale trecute nu de mult în patrimoniul statului oferă largi posibilități de dezvoltare acestui stat federativ care realizează un venit anual net, de pe urma petrolului, însumînd 20 de miliarde dirhami (peste 5 miliarde dolari) la o populație ajunsă în 1976 la 656 000 locuitori. Este semnificativ faptul că în 1968, cînd prosperitatea petrolieră de-abia se profila, populația totală a celor șapte emirate nu era decît de 180 000 locuitori. În 1974 se considera că numărul populației ar fi ajuns la 350 000, dar un recensămînt recent a indicat că, la începutul lui 1976, pe teritoriul statului federativ trăiesc aproape de patru ori mai mulți oameni decît cu opt ani în urmă. Se înțelege că această spectaculoasă creștere demografică se datorează, în primul rînd, unei imigrări masive (indieni, pakistanezi, cetățeni ai diverselor țări arabe) atrasă de posibilitățile economice larg oferite de activitatea comercială și din domeniul construcțiilor, desfășurată pe țărmul Golfului.

Ca înfățișare generală, întreaga țară este aproape în totalitatea ei un imens deșert de nisip și piatră, punctat de cîteva oaze în interior și de orașele-capitale situate, toate șapte, pe litoral. În trecut, modeste așezări pescărești sau locuri de popas ale triburilor beduine, în continua lor transhumanță, acestea s-au transformat pe parcursul celor cinci ani, de cînd Emiratele Arabe Unite și-au dobîndit independența de stat, în orașe moderne, legate unele de altele, prin largi autostrăzi betonate, cu intensă circulație motorizată. Principalele orașe ale statului federativ — Abu Dhabi și Dubai — capitalele emiratelor cu același nume, care dau marea majoritate a producției petroliere și unde trăiesc peste două treimi din locuitorii întregii țări — oferă o imagine extrem de înfloritoare, construcțiile lor elegante prezentînd soluții arhitectonice dintre cele mai noi pe plan mondial. Aspectul urbanistic se îmbogățește continuu cu noi clădiri impunătoare : școli, spitale, sedii administrative, comerciale sau financiare, mari magazine, blocuri de locuințe. La Dubai, de exemplu, se află în construcție cea mai mare clădire din Orientul Mijlociu : un centru comercial cu 33 de etaje care va dispune de săli de expoziții, un hotel luxos și o sală de conferințe cu 2 400 de locuri.

Peisajul monoton al nesfîrșitului deșert, din care răsar solitare siluetele înalte ale atît de puțin pretențioșilor curmali, începe să fie schimbat astăzi tot mai mult de noile construcții edilitare și industriale. În vederea dezvoltării economice diversificate se preconizează amplasarea pe teritoriul fiecărui emirat a unor moderne întreprinderi industriale. Realizări spectaculoase se remarcă și în domeniul social-cultural, unde asistența sanitară și școlarizarea sînt gratuite. Este de ajuns să spunem că doar cu 10—15 ani în urmă în Emirate nu existau decît un număr restrîns de școli cu un total de 700 elevi, în timp ce astăzi prin porțile școlilor moderne intră peste 40 000 de copii.

Este evident că toate aceste rapide transformări se datoresc, în primul rînd, marei bogății oferită cu dărnicie de revărsarea „aurului negru". Tocmai de aceea, recunoscători petrolului-vrăjitor, oamenii locului i-au ridicat la Dubai un monument, probabil unic în lume, cu arcade din marmură roz, în mijlocul căruia arde o flacără eternă închinată binefăcătorului lor, adevărată „lampă a lui Aladin" care a deschis larg porțile prosperității, ale schimbărilor structurale pe meleagurile, altădată atît de paupere, din deșertul de la marginea Golfului cu ape de smarald...

PAPUA — NOUA GUINEE

Primul an al independenței

„Țara noastră intră într-o nouă eră, a dezvoltării independente și suverane" — sublinia, la 17 septembrie 1975, cu prilejul proclamării independenței, Michael Thomas Somare, primul premier al noului stat : Republica Papua — Noua Guinee. El observa, în același timp : „Acesta este doar începutul. Sarcina noastră este de a găsi calea care să răspundă intereselor poporului și, în același timp, să ne permită să ocupăm locul cuvenit în marea familie a națiunilor lumii". Cuvintele premierului Somare sintetizau, de fapt, conglomeratul de probleme cu care se afla confruntat încă de la naștere tînărul stat. Erau nu numai probleme ale națiunilor aflate la începutul dezvoltării lor independente : nivelul scăzut al economiei, dependența de capitalul și specialiștii străini, lipsa de cadre etc., ci și aspecte specifice ce se impuneau spre rezolvare conducerii noii republici.

Întins pe 475 000 km², teritoriul acesteia reprezintă, în realitate, suma teritoriului jumătății răsăritene a marii insule Noua Guinee și al altor cîtorva sute de insule din arhipelagurile Bismark, Solomon, Amiralității, Noii Irlande și Ducele de York. Pe acest teritoriu trăiesc aproximativ trei milioane de oameni, în marea lor majoritate melanesieni. Condițiile naturale — teritoriul insular, relieful greu accesibil în mare parte muntos sau mlăștinos, ca și stadiul tribal a unei importante părți a populației menținut mult timp — au împiedicat închegarea unei națiuni, au perpetuat izolarea comunităților de pe diversele insule, pînă în secolul nostru. Modul de viață tradițional s-a păstrat, astfel, în ciuda deselor schimbări de stăpînire din istoria teritoriului. În secolul al XVI-lea, exploratorii spanioli și portughezi descoperă marea insulă Noua Guinee ; trei secole mai tîrziu, olandezii își impun posesiunea asupra jumătății de vest a insulei (devenită ulterior provincia indoneziană Irianul de Vest). În 1884, Marea Britanie instituie un protectorat în partea de sud-est, pe care o numește Papuasia, și tot în aceeași perioadă, Germania anexează nord-estul. În 1906, protectoratul britanic e transferat Australiei căreia, după primul război mondial, Societatea Națiunilor îi încredințează și mandatul asupra fostului teritoriu german. Tutela australiană este confirmată în 1946, de către O.N.U.

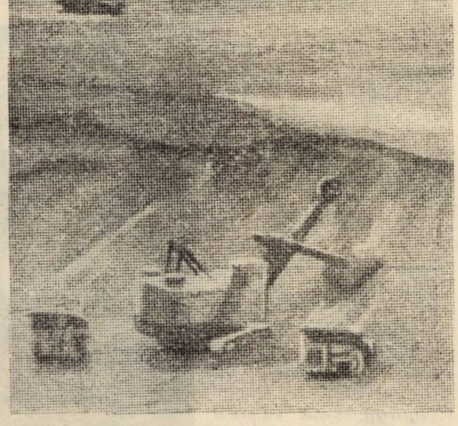

Exploatare cupriferă la Bougainville

Perioada modernă din istoria Papuei—Noua Guinee începe în 1964, prin demonstrațiile organizate în semn de protest împotriva politicii administrației tutelare. În decembrie 1973, Papua—Noua Guinee își proclamă autonomia, iar în septembrie 1975, independența.

În momentul obținerii independenței, se constata că, potențial, noul stat dispune de importante resurse. Zonele de litoral adăpostesc întinse plantații de hevea, cacao, sisal, arahide, trestie de zahăr, cafea, orez. În insula principală și în insula Bougainville, din arhipelagul Solomon, s-au descoperit însemnate zăcăminte de cupru ; zăcăminte de aur sînt exploatate, încă din 1926, în localitățile Wan și Bulolo din marea insulă. Există, de asemenea, un serios potențial hidrologic. Modul de dezvoltare, cu preponderență tribal, ca și exigențele tutelei coloniale au menținut, însă, economia țării la un nivel redus. Deși bogat în resurse, tînărul stat nu dispune deocamdată de mijloacele proprii necesare valorificării acestora. De aceea, a fost acceptat ajutorul Australiei care, pentru perioada actualului cincinal, început în 1973, a acordat credite de aproximativ 700 milioane dolari.

Totodată, din partea Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.), a fost obținut un ajutor în valoare de 5 milioane dolari, reprezentat de experți și consilieri, echipamente și burse.

Programul economic pe care și l-a propus guvernul de la Port Moresby, capitala Papuei—Noua Guinee, are în vedere, în special, crearea și dezvoltarea de cooperative și întreprinderi industriale, formarea de cadre, dezvoltarea învățămîntului profesional, agricol și de exploatare industrială a bogățiilor țării.

Se depun eforturi deosebite pentru realizarea unei dezvoltări armonioase, pentru atenuarea discrepanțelor create de saltul brusc de la nivelul tribal la cel al dezvoltării moderne. „Într-o țară cu un produs național total pe cap de locuitor de aproximativ trei ori mai mare decît cel al vecinei sale Indonezia — scria un reporter al ziarului austriac «Die Presse» — mai mult de trei sferturi din populație continuă să trăiască în condițiile unei economii de subzistență".

O altă preocupare — mărturisită de guvernul Somare, în momentul obținerii independenței, prin cuvintele : „să ocupăm locul cuvenit în marea familie a națiunilor lumii" — se realiza în octombrie 1975, cînd Papua—Noua Guinee devenea a 142-a țară membră a O.N.U. În conformitate cu dorința exprimată la data creării sale ca stat independent, Papua—Noua Guinee a desfășurat, în acest timp, o activitate externă dedicată dezvoltării de relații bune și de colaborare cu toate statele lumii. În acest context s-au înscris și raporturile dintre acest îndepărtat stat și țara noastră. O chezășie a dorinței celor două țări de a strînge legăturile lor de prietenie și cooperare a constituit-o hotărîrea luată, în mai 1976, de guvernele Republicii Socialiste România și Republicii Papua—Noua Guinee de a stabili relații diplomatice la nivel de ambasadă.

Liana Enescu

R. P. POLONĂ

Măsuri pentru dezvoltarea producției agricole

Corespondență din Varșovia de la Donca Ciobanu

Recenta plenară a Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Unit Polonez a fost consacrată problemelor dezvoltării agriculturii în lumina traducerii depline în viață a hotărîrilor celui de-al 7-lea Congres al comuniștilor. Participanții la plenară — alături de membrii Comitetului Central, au fost prezenți reprezentanți ai conducerii Partidului Țărănesc Unit, activiști de partid și de stat, oameni de știință și agricultori fruntași — au examinat referatul Biroului Politic prezentat de primul secretar, tovarășul Edward Gierek, precum și alte documente elaborate de Comitetul Central, care conțineau o amplă analiză a rezultatelor obținute în dezvoltarea agriculturii, a dificultăților ivite în urma condițiilor climaterice nefavorabile din ultimii ani, a măsurilor propuse în vederea asigurării dezvoltării dinamice a producției agrare în activitatea cincinalului.

Problemele agriculturii și, în general, ale economiei alimentare, s-au aflat în permanenta atenție a P.M.U.P., ele constituind obiectul dezbaterii unei plenare a C.C. care a avut loc cu doi ani în urmă, cînd a fost conturat un program complex de dezvoltare a economiei alimentare pînă în anul 1990. Actuala plenară a avut sarcina de a examina modul în care sînt îndeplinite prevederile programului amintit și de a stabili sarcinile concrete izvorîte din situația actuală a dezvoltării producției agrare, pentru creșterea livrărilor de produse alimentare pe piață.

După cum se releva în referatul Biroului Politic, în ultimii doi ani — ca urmare a condițiilor climaterice nefavorabile — nu s-a înregistrat creșterea producției planificate, iar recolta de cereale și de furaje a scăzut. Această situație a avut o influență asupra producției zootehnice, cu repercusiuni în aprovizionarea populației. Referindu-se la acest aspect, tovarășul Edward Gierek relata, la întîlnirea sa cu activul muncitoresc din centrul industrial Mielec, că „în 1975 producția agricolă globală, față de prevederile planului, a fost mai scăzută cu 33 miliarde zloți. În aceste condiții a fost necesară sporirea importului costisitor de grîne și o importantă limitare a exportului de produse agrare". În aprecierea primului secretar al C.C. al P.M.U.P., și în acest an se înregistrează o perioadă nefavorabilă pentru agricultură. Pentru a face față situației create, Polonia va fi obligată și în 1976 să importe cantități de cereale și furaje care, după cum s-a menționat la plenară, vor fi de peste 7 milioane tone.

Referatul-program al Biroului Politic, adoptat ca directivă de acțiune pentru toate instanțele, organizațiile și membrii de partid, definește complexul de măsuri ce urmează a fi aplicate în vederea depășirii greutăților amintite și asigurării creșterii producției agricole în actualul cincinal. Se stipulează, astfel, ca creșterea producției agricole să înregistreze un spor de 18—20 la sută față de 1975, spor ce solicită o deplină folosire a rezervelor existente în agricultură, precum și o creștere a fondurilor de investiții legate de intensificarea producției acestui sector. Astfel, fondurile pentru dezvoltarea agriculturii și altor domenii ale economiei alimentare se vor cifra în cincinalul actual la 560 miliarde zloți, fiind orientate mai ales în direcția mecanizării.

În cadrul plenarei, un accent deosebit s-a pus pe necesitatea îmbunătățirii gospodăririi pămîntului, ca sarcină-cheie ce condiționează succesul realizării tuturor țelurilor pe care și le propune agricultura. În acest sens, s-a trasat drept sarcină ca în fiecare comună și voievodat să fie elaborat un program de îmbunătățire a folosirii pămîntului.

O problemă aparte, larg dezbătută de plenară, a constituit-o folosirea deplină a cadrelor din agricultură, ridicarea calificării lor, creșterea productivității muncii în toate sferele legate de cultura pămîntului. Instituțiile de învățămînt superior și mediu de specialitate își vor spori capacitatea de școlarizare pentru pregătirea unui număr mai mare de specialiști necesari agriculturii. Noi sarcini au fost, de asemenea, trasate centrelor de cercetare ale Academiei poloneze de știință și institutelor de resort, chemate să-și concentreze mai eficient cercetările asupra celor mai importante teme ce decid progresul producției agrare.

Atît în documentele plenarei, cît și în luările de cuvînt, problemele dezvoltării agriculturii au fost complex analizate în interacțiunea lor organică cu alte ramuri ale economiei naționale, în primul rînd a industriilor grele și de mașini agricole, chimice și de construcții, de a căror activitate depind livrarea unui număr mai mare de mașini, de îngrășăminte chimice și minerale, de materiale de construcție și de alte mijloace de producție.

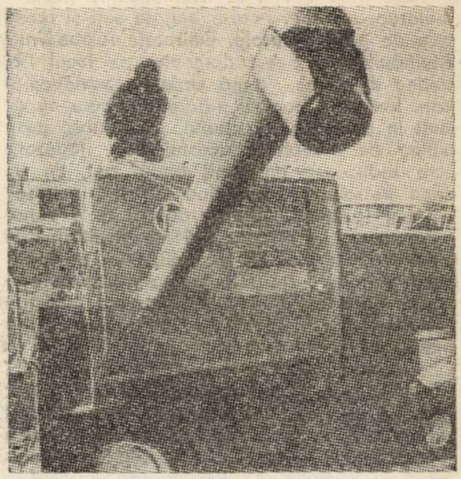

Pregătirea mașinilor agricole pentru lucrările de sezon la cooperativa Cercului agricol din Blonie, de lîngă Varșovia

Documentele plenarei accentuează în mod deosebit necesitatea dezvoltării economiei alimentare, de care depind depășirea greutăților trecătoare din aprovizionare, asigurarea echilibrului de piață. În acest sens, s-a subliniat necesitatea revizuirii structurii prețurilor, astfel încît să corespundă cerințelor economice și sociale ale etapei actuale de dezvoltare a Poloniei. Plenara a hotărît, la propunerea Biroului Politic, constituirea unor colective de partid și guvernamentale pe probleme, în scopul elaborării unor analize și concluzii complexe privitoare la principiile politicii prețurilor la principalele articole alimentare, la activizarea producției destinată pieței, rezervelor și posibilităților dezvoltării continue a agriculturii și economiei alimentare, programul de economii în întreaga economie națională, precum și la realizarea programului construcțiilor de locuințe.

Documentul final al plenarei, hotărîrea adoptată, exprimă convingerea C.C. al P.M.U.P. că sprijinul general al oamenilor muncii față de acțiunile trasate de plenară și traducerea lor consecventă în viață vor asigura consolidarea tendințelor pozitive din dezvoltarea țării și vor crea fundamentul îmbunătățirii continue a condițiilor de trai ale poporului.

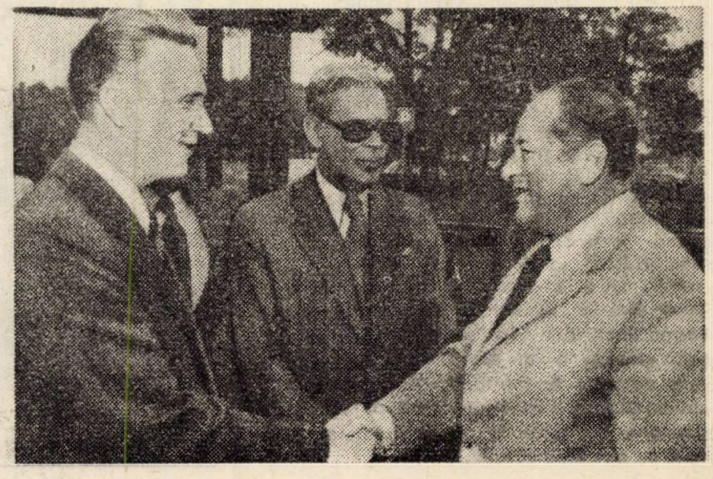

Cancelarul federal al Austriei, Bruno Kreisky (dreapta), și președintele Consiliului de miniștri al R. P. Ungare, Lázar Gyorgy, s-au întîlnit în apropierea lacului Balaton

Simboluri contemporane ale independenței mexicane

Daniel Cadena
director adjunct al ziarului „Diario de México"

În acea zi memorabilă — 15 septembrie 1810 — un grup de patrioți mexicani, conduși de preotul din Dolores, au început eroica bătălie a independenței țării lor, aflată sub dominația marii puteri care era pe atunci Spania. Istoria acelor zile îmbelșugate în fapte, care au dus în cele din urmă la eliberarea Mexicului, constituie o epopee în interiorul căreia dorința de libertate a unei țări s-a putut impune, prin însăși propria rațiune a existenței sale, în fața armelor cotropitoare ale uneia ce se număra pe atunci între cele mai mari forțe ale lumii.

Miguel Hidalgo, umilul preot care a lansat la Dolores (azi Hidalgo) prima chemare de libertate, apoi José Morelos, cel ce s-a îngrijit să dea țării prima sa constituție, și Vicente Guerrero, cel care a împlinit independența Mexicului, cel care, luptînd în regiunea muntoasă din sud, a dat, prin faptele sale patriotice, numele său acestor locuri — toți aceștia au fost eroii unei cauze ce trăia latent, fără a-și găsi vadul, în mintea și inima mexicanilor.

Cu ei începe Mexicul drumul său lung în căutarea independenței, mereu înconjurat de presiuni externe, care, direct sau indirect, prin instituții sau numai prin persoane, încercau să pună sub semnul întrebării drepturile sale legitime, suveranitatea sa. Așa se explică de ce istoria Mexicului, între 1810 și 1976 este istoria unui popor care a știut să rupă lanțurile intereselor străine, pe care le-a respins, făcîndu-și din aceasta rațiunea ființei sale.

Există o evidentă continuitate în politica mexicană de dezvoltare, fondată pe singurele baze legitime : autonomia politică și independența economică. Pentru că nu a fost ușor să mergi pe acest drum într-o lume plină de griji și neliniște, în care ambițiile unora creează uneori atmosfere de încordare, în timp ce se aud glasurile popoarelor care cer justiție socială universală.

Hidalgo, Morelos, Guerrero sînt inițiatorii libertății noastre politice, pe care a afirmat-o în bătălii bărbătești, contra puternicelor puteri străine, Benito Juarez.

Apoi, în 1938, un mexican ilustru, în adevăratul sens al cuvîntului, Lazaro Cardenas, a naționalizat, printr-o luptă deschisă pentru independența noastră economică, una din cele mai importante bogății ale țării : petrolul. Iar cei șase ani ai mandatului prezidențial al lui Luis Echeverria n-au însemnat altceva decît o întărire a efortului de consolidare a independenței economice și de afirmare a concepțiilor mexicane de solidaritate cu toate popoarele globului, care au fost, sau continuă să fie, victime ale subjugării imperialiste.

De aceea, acest 15 septembrie nu semnifică pentru mexicani numai sărbătorirea unei noi aniversări de la începutul independenței noastre, ci o recunoaștere a operei întreprinse de președintele Echeverria pentru continuitatea independenței economice a țării.

„Paseo de la Reforma" — una din marile artere ale capitalei. În imagine : monumentul ridicat în memoria eroilor independenței

Un loc aparte ocupă în aceste momente continuitatea politicii externe a Mexicului, pe care a sintetizat-o Benito Juarez în fraza sa nemuritoare : „Între oameni, ca și între popoare, respectul dreptului celuilalt înseamnă pacea". În opera președintelui Echeverria, acest concept și-a găsit cea mai bună expresie în inițiativa sa privind Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor.

Națiunea mexicană a fost, în secolul trecut, obiectul unor invazii și deposedări de teritorii. Pînă nu de mult, a fost teren de afirmare pentru ambiții capitaliste străine națiunii noastre, dornice să exploateze resursele noastre naturale. Naționalizarea bogăției petroliere — începutul modern al independenței economice — a fost combătută aspru de cei ce și-au simțit afectate interesele, iar scandalului ce a izbucnit i-a urmat o serie de presiuni, cărora am știut să le rezistăm, pentru că aveam aceeași dorință ca și românii, cînd au proclamat data de 23 august 1944 începutul eliberării României : „Poporul nostru înțelege să fie singurul stăpîn al destinelor sale". Frază de o valoare nemărginită, pe care nimeni dintre cei ce se simt cetățenii unei țări libere nu trebuie s-o uite.

Timp de 166 de ani a luptat fără încetare Mexicul, depășind episoade grele, pentru independența sa și fiecare nouă aniversare, cînd se comemorează „Chemarea" lui Hidalgo, reînnoiește încrederea și speranța în destinul său. Pentru că a fost victima unor nedreptăți, invazii și exploatări dureroase, înțelege situația altor națiuni, aflate încă sub presiunea economică și politică a puterilor mondiale, și către această lume a speranței, către „lumea a treia" a țărilor în curs de dezvoltare, își îndreaptă prietenia și simpatia sa.

Respingerea intervenției străine, care știrbește suveranitatea noastră, este parte din viața noastră națională. Repudiem amestecul străin în patria noastră și condamnăm asemenea fapte față de alte popoare. Neintervenția și respectul față de viața fiecărei țări au fost idei mexicane pe care le-am regăsit în foruri internaționale, iar Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor va fi în cele din urmă aprobată și de cei care acum o privesc cu ochi neînțelegători.

Am scris aceste rînduri gîndindu-mă la coincidențele noastre cu poporul român. Dacă geografic, România și Mexic sînt foarte departe, ideologic — în virtutea acelorași idealuri de libertate și independență — ele sînt foarte apropiate. Cu o îndreptățită mîndrie de mexican scriu aceste rînduri ce vor fi citite de prieteni români cu o emoție înțelegătoare, pentru că România, ca și Mexicul, își are propriii ei eroi căzuți pe lespezile patriei, pentru că România, în preajma centenarului independenței sale și la 32 de ani de la eliberarea sa de sub dominația fascistă, își clădește drumul său propriu către progres și își făurește o independență economică, după ce și-a consolidat suveranitatea sa politică și socială.

Iată de ce Mexicul și-a făcut simțite sentimentele sale de afecțiune față de România, atunci cînd președintele său, Nicolae Ceaușescu, ne-a vizitat țara. Iată de ce urmărim cu cald interes evenimentele românești, care azi cristalizează o națiune ce merge, sigură de ea însăși, pe drumul deschis al progresului. Ne bucurăm, ca de propria noastră țară, de gradul de dezvoltare al economiei, de ritmul înalt al industrializării. Nivelul atins de România în toate domeniile este cea mai bună dovadă a muncii unui popor, care nu numai că a știut să-și cîștige autonomia și libertatea sa politică și socială, dar care acum, într-o lume a păcii, își consolidează durabil independența sa economică. Cînd românii se vor gîndi la Mexic, am vrea să știe că sîntem o țară prietenă, care va fi întotdeauna alături de România, în toate momentele afirmării marilor principii contemporane ale respectării dreptului și suveranității popoarelor, a autodeterminării lor.

COSTA RICA

Proiecte și reforme

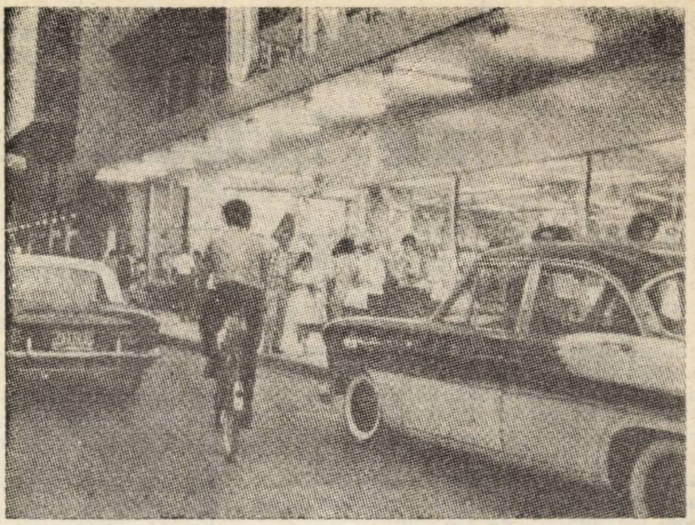

Imagine din San José

În cele două sfere esențiale ce definesc viața unei țări — politica și economia — Costa Rica este, în ultimul timp, la fel de plenar angajată. Se apropie anul electoral 1978, cînd scrutinul prezidențial va decide partidul de guvernămînt și reprezentantul acestuia în fruntea statului.

Pe plan economic, guvernul a aprobat un număr de 28 de proiecte pentru dezvoltarea țării. Costul total al acestora se ridică la 260 milioane de dolari, cele mai importante referindu-se la construirea unor uzine de producere a amoniacului, de hîrtie, ciment, motoare și transformatoare electrice. Sînt proiecte ce urmăresc diversificarea economiei, axată, prin tradiție, pe agricultură și, în special, pe cultura cafelei și bananelor. Vînzările anului în curs, în ceea ce privește cafeaua, au adus, de pildă, venituri în valoare de 120 de milioane de dolari. Pe de altă parte, valoarea exporturilor costaricane a crescut, în 1975, cu 10,8 la sută, tocmai datorită creșterii, pe piața mondială, a prețului bananelor. Cele două produse reprezintă principalele surse de venituri, acoperind aproape 75 la sută din volumul exporturilor. Totuși, ritmul de dezvoltare al ramurilor neagricole este, de mai mulți ani, de două ori mai mare decît cel înregistrat de agricultură. Resursele subsolului sînt, de altfel, generoase, oferind prelucrării : aur, argint, mangan, bauxită, petrol.

La fel ca și alte state latino-americane, Costa Rica a început realizarea unor reforme constituționale, care să creeze baza juridică pentru trecerea treptată în patrimoniul național a principalelor resurse naturale și întreprinderi economice. Puternicul trust „United Fruit", cu filiale în mai toate „republicile bananelor", cum erau denumite micile state ale Americii Centrale, a fost constrîns să-și majoreze redevențele datorate statului. Apoi, treptat, școlile, spitalele, căile ferate, sursele de energie electrică și plantațiile de cacao au fost trecute sub control național. În ultimii ani, o altă societate străină, „Northern Railways Co", a trebuit să renunțe la monopolul său de un secol asupra căilor ferate. Astfel, transporturile, apoi telefoanele, industria țigărilor și băuturilor au devenit proprietate de stat. Guvernul costarican a făcut, de asemenea, cunoscută hotărîrea de a naționaliza întreaga rețea de distribuire și vînzare a petrolului și derivatelor acestuia pe piața internă. Măsura a fost apreciată ca un nou pas pe calea stabilirii și consolidării unui control riguros al statului asupra economiei, în special în sectorul energetic. A fost înfruntată și o altă problemă ce preocupă statul costarican : mari suprafețe de teren, mai ales de pe coasta de vest a țării, din diverse insule și din peninsula Osa, erau exploatate de societăți bazate pe capital străin. Ca urmare, Parlamentul a aprobat moțiunea prezentată de grupul deputaților comuniști privind exproprierea terenurilor deținute de societatea străină „Osa Productos Forestales" (circa 53 000 de hectare terenuri agricole).

Angajat într-o vastă acțiune de propășire economică a țării, guvernul costarican a întărit participarea costaricană la organismele de cooperare continentală, ca sistemul economic latino-american (SELA) și Flota multinațională a Caraibilor (NAMUCAR), care contribuie nemijlocit la strîngerea raporturilor economice dintre statele din zonă. Poziția statului Costa Rica în regiune este cunoscută prin tradiția ei pacifistă, constructivă, în sprijinul soluțiilor negociate — ca, de pildă, în cazul controversatei probleme a Canalului Panama — și a dreptului fiecărui stat de a decide asupra relațiilor sale cu alte state. În viața sa internă, aceste precepte și-au găsit aplicarea într-una din caracteristicile insolite ale țării : de peste un sfert de veac, Costa Rica a renunțat la armată, înlocuind-o cu o gardă națională alcătuită din două mii de oameni și dedicînd jumătate din buget dezvoltării învățămîntului și culturii. Dacă în urmă cu trei decenii, jumătate din populație era analfabetă, astăzi neștiința de carte tinde să rămînă de domeniul trecutului. Fondată în 1843, Universitatea din San José se bucură de renume, generațiile de cadre pregătite aici transmițînd mai departe cunoștințele atît de necesare unei țări în curs de dezvoltare.

Universitățile românești se numără printre instituțiile ce contribuie la creșterea tinerelor cadre din Costa Rica. Peste 60 de studenți, beneficiind de burse oferite de statul român, urmează cursurile de specializare, așa cum remarcau oficialități costaricane aflate în vizită la București. Sînt numai o parte a rezultatelor pozitive ce-au decurs din acordurile încheiate între țările noastre.

Beneficiind de realizarea întîlnirilor la nivel înalt, de vizita la San José, în septembrie 1973, a președintelui Nicolae Ceaușescu, și de venirea la București, în aprilie 1974, a președintelui pe atunci în funcție, José Figueres, țările noastre își desfășoară bunele relații pe baze optime de afirmare, reprezentate de acorduri importante și, mai ales, de Tratatul de prietenie și colaborare. Exemplu de document creator între țări cu sisteme sociale diferite, tratatul româno-costarican a deschis cele mai largi perspective drumului comun spre pace și bunăstare, cunoaștere și apropiere. Țări în curs de dezvoltare, România și Costa Rica au acționat astfel în spiritul cerințelor noii ordini economice și politice mondiale, întemeiată pe echitate și egalitate.

V. Tudor

MADRID

Limitele legii pentru „reforma politică"

Ultimele detalii au fost puse la punct, vineri, 10 septembrie, într-o ședință matinală a cabinetului. Trei zile mai devreme, premierul Suarez a avut grijă să-i convoace pe 28 dintre cei mai importanți șefi și guvernatori militari pentru a le expune planul său politic. Joi, Adolfo Suarez i-a delegat pe patru dintre miniștrii cabinetului să ia legătura cu opoziția. În sfîrșit, vineri seara, primul ministru spaniol anunța, la posturile de televiziune, că poporul spaniol va alege, înainte de luna iunie 1977, prin vot universal, direct și secret, un parlament compus din două camere (Congresul Deputaților și Senatul), care va hotărî asupra unor reforme și, în special, asupra Constituției definitive a țării. Scopul acestui plan politic, limitat pentru moment la alegeri, este acela „de a da cuvîntul poporului spaniol" — a subliniat Adolfo Suarez. Consultarea va permite — potrivit premierului — recunoașterea „grupărilor politice". „Guvernul este convins — a indicat el — de faptul că instituțiile (franchiste — n. n.) vor înțelege necesitatea reformelor și vor aproba acest apel la popor care cere reformele și căruia ele trebuie să-i servească". „Marile probleme politice — a spus Suarez — pot fi rezolvate cu autoritatea pe care o dă reprezentativitatea electorală". Aceste probleme ar fi, în ordinea enumerată de Adolfo Suarez : instituționalizarea relațiilor în cadrul unității permanente a țării, reforma sindicală, reforma fiscală și relațiile guvernului cu Camerele legislative. Abordînd problema crizei economice, premierul a declarat că „situația reclamă o mai mare austeritate la toate nivelurile —

LA VALLETTA

Electoratul, în fața alternativei

Duminică, 22 august, cotidianul „Sunday of Malta" publica un amplu document semnat : partidul laburist. Era programul electoral pe care partidul condus de Dom Mintoff, din 1971 prim-ministru al Maltei, îl prezenta electoratului, chemat la urne pentru zilele de 17 și 18 septembrie. Ca și cu cinci ani în urmă, două sînt formațiunile politice care intră în competiție : partidul laburist și partidul naționalist.

Documentul laburist afirmă voința de transformare a Maltei într-o țară lipsită de baze militare străine (data limită fixată : 31 martie 1979), o țară nealiniată, care să construiască „în mod gradat" socialismul. Autogestiune muncitorească în industria de stat, economie mixtă (publică și privată), controlul maltezilor asupra comerțului și serviciilor publice (aflate încă în gestiunea străinilor), crearea unor noi locuri de muncă prin expansiunea sectorului industrial —sînt cîteva din punctele înscrise în programul partidului laburist.

Partidul lui Dom Mintoff va fi apreciat însă și după realizările celor cinci ani de conducere a treburilor țării.

„Malta mai întîi și înainte de orice". Aceasta a fost și este deviza lui Dominic Mintoff care, imediat după victoria în alegeri de la 13 iunie 1971 (28 de locuri — laburiștii contra 27 — naționaliștii), a procedat la o revizuire a politicii interne și externe a țării. Arestarea fostului ministru al sănătății, la locuința căruia s-au descoperit documente secrete guvernamentale, expulzarea din insulă a șefului naval al N.A.T.O., la vremea aceea amiralul Gino Birindelli, refuzul de a primi vizita unor unități navale ale Flotei a VI-a americane, denunțarea tratatului privind bazele militare britanice din țară — toate aceste măsuri luate în decurs de numai o săptămînă aveau să aducă, în iunie 1971, pe prima pagină a tuturor cotidienelor lumii, problema malteză.

Invadată de soare în vastitatea unei Mediterane intens monocrome, Malta, țară fără rîuri și căi ferate, trăiește de secole cu nostalgia independenței. Acest mic arhipelag (316 kmp), cu o populație de 323 000 de locuitori, format din insulele Malta, Gozo și Comino (cea de a patra, Filfola, nelocuită, este trecută cu vederea de atlasele geografice), poartă în el o parte din istoria Europei. Explicația o dă poziția geografică a arhipelagului, aflat la întretăierea drumurilor maritime dintre Europa și Africa. O poziție ce a determinat istoria plină de frămîntări și neliniști a unui popor aflat într-o neobosită căutare a adevăratei independențe. Poporul Maltei, al cărui temperament cineva îl caracteriza drept „un ciudat amestec de rezervă britanică și politețe latină, ambele pe un fond de sensibilitate arabă", a purtat prea multe secole pe umerii săi armele de luptă ale altora.

Pe vremea cruciaților, cărora Carol Quintul le-a dăruit într-o bună zi stînca malteză în schimbul unui șoim de vînătoare, ca și mai tîrziu, sub dominația britanică, întreaga economie a micii insule din Mediterana s-a bazat pe război. „Acum cincisprezece ani — se spune în documentul partidului laburist — raporturile dintre insulă și forțele armate britanice erau atît de strînse, încît 25 la sută din maltezi lucrau în sectorul militar ; peste o treime din venitul național și peste jumătate din schimburile comerciale cu exteriorul proveneau din existența bazelor militare britanice. Firește, consecințele indirecte ale unei asemenea politici își puneau amprenta asupra întregii economii malteze". Despre succesele înregistrate în acest domeniu de la venirea la conducerea țării a guvernului Mintoff vorbesc cifrele : procentul din venitul național datorat existenței pe teritoriul Maltei a bazelor militare britanice era în 1971 de 35 la sută ; în 1973 — 24 la sută ; 1974 — 17 la sută ; 1975 — 16 la sută. In același timp, numărul maltezilor care lucrează în diverse sectoare dependente de forțele armate britanice a scăzut de la 6 400 la 3 700.

Dar drumul unei reale independențe economice nu s-a dovedit ușor. Anul în care laburiștii au prezentat țării planul de dezvoltare pe perioada 1973—1980 avea să fie anul crizei mondiale de energie și materii prime, ale cărei repercusiuni s-au făcut simțite și în Malta. Guvernul afirmă că a reușit, totuși, să controleze spirala prețuri-salarii, grație unui „pact social" încheiat cu sindicatele. Inflația „importată" a fost controlată. Noi locuri de muncă au fost create. Creșterea somajului este caracterizată drept „ușoară". Pentru a o împiedica, guvernul a organizat cursuri de calificare și recalificare profesională, precum și un „corp de pionieri", folosit la lucrări publice, în așteptarea inserării membrilor săi în activități productive stabile.

Partidul naționalist care, în urmă cu cinci ani, a pierdut alegerile la limită, speră o reîntoarcere la putere. Programul său se adresează electoratului conservator, ostil opțiunilor democratice și independente ale premierului Mintoff.

Deocamdată însă, bilanțul ca, de altfel, și programul dezvoltării viitoare a țării, pe care Dom Mintoff și partidul său le-au prezentat electoratului, îi determină pe observatori să facă, cu prudență inerentă, pronosticuri favorabile partidului laburist.

Rodica Dumitrescu

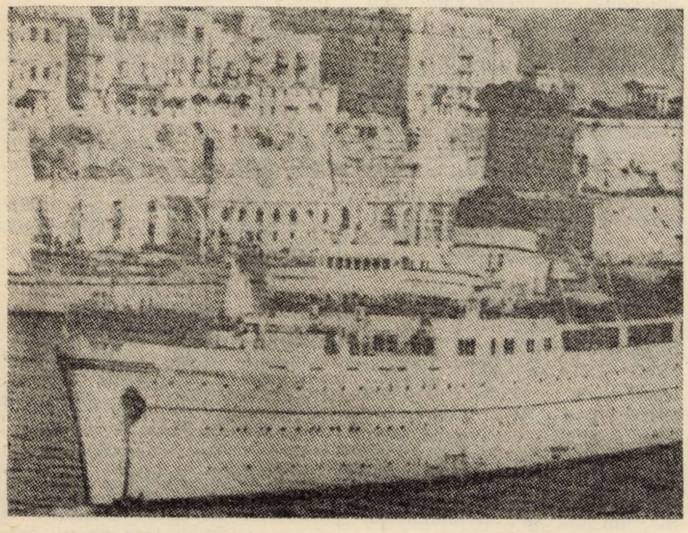

Vedere generală a portului La Valletta, aflat la întretăierea drumurilor maritime dintre Europa și Africa

private și publice — și un mai mare simț al responsabilității din partea patronatului și a muncitorilor".

Comentînd discursul, ziarul „El País" (independent) arăta că „analiza făcută de premier este justă", dar că „el n-a știut să dea și soluții". „Dacă discursul a plăcut prin tonul său, diferit de cel franchist, el însă n-a convins" — consideră „El País". La rîndul său, opoziția de stînga a primit cu rezerve discursul premierului Suarez. Comisia Executivă a Partidului Socialist Muncitoresc Spaniol (P.S.M.S.) a declarat, într-un comunicat, că guvernul Suarez a acționat „pentru a-și elabora proiectul, potrivit metodelor autocratice tradiționale ale regimului". „Deși șeful guvernului a declarat că a consultat unele partide politice, el n-a ascultat însă — arată comunicatul — exigențele opoziției democratice, care reclamă libertatea pentru toate organizațiile politice și pentru toate sindicatele". Armando Lopez Salinas, membru al C.C. al P.C. din Spania, a declarat că reforma anunțată este menită să mențină actualele structuri ale regimului. Enrico Tierno Galván, președintele Partidului Socialist Popular (P.S.P.), și-a exprimat opinia că opoziția ar fi trebuit să fie invitată la o colaborare. „Continuînd astfel — a spus el — riscăm să vedem țara separîndu-se în două blocuri și dînd înapoi în loc să avanseze".

Sîmbătă, 11 septembrie, guvernul de la Madrid a dat publicității „Legea pentru reforma politică", anunțată în ajun de premierul Suarez. Deși nici o clipă, în cursul alocuțiunii sale de douăzeci de minute, primul ministru spaniol n-a făcut aluzie la un posibil referendum popular pentru programul de reforme, surse oficiale au precizat că această consultare este implicit conținută în proiectele guvernului. Legea pentru reforma politică — se precizează — conține o dispoziție finală ce trebuie considerată drept „lege fundamentală". Or, potrivit constituției franchiste, orice modificare a legilor fundamentale trebuie supusă unui referendum popular, după ce Cortesurile s-au pronunțat în favoarea ei, cu o majoritate de două treimi.

1000+1

Pe celebrul Canal Grande, din Veneția, un hotărît protest al gondolierilor împotriva amestecului mafiei în sectorul turistic

Demonstrații în San Francisco, în semn de solidaritate cu mișcarea pentru pace a femeilor din Irlanda de Nord

Declarație

Președintele Makarios a declarat că guvernul său va fi de acord cu o propunere a O.N.U. privind noi convorbiri intercomunitare asupra viitorului insulei divizate, însă nu va accepta negocieri la care să participe Grecia și Turcia. Este primul comentariu al președintelui Makarios asupra apropiatelor convorbiri, ce vor avea loc la O.N.U., între Kurt Waldheim și reprezentanți oficiali ai comunităților pentru reluarea negocierilor. Ultima rundă a convorbirilor între cele două părți s-a desfășurat la Viena, în luna februarie, sub auspiciile O.N.U.

Nagoya (Japonia) : urmări ale teribilului taifun Fran, care a produs importante pagube materiale în diferite regiuni ale Japoniei. Clădiri distruse de tăria vîntului sau inundații, culturi agricole compromise, victime omenești etc — sînt cîteva date dintr-un tragic bilanț

Reprezentanță

În urma convorbirilor avute de ministrul adjunct al comerțului exterior cubanez cu secretarul de stat pentru problemele comerțului exterior portughez, Republica Cuba va deschide o reprezentanță comercială în Portugalia. Cu același prilej au fost încheiate o serie de operațiuni comerciale, în baza cărora Cuba va achiziționa 10 000 tone îngrășăminte din Portugalia și va trimite zahăr pentru a fi rafinat în întreprinderile portugheze.

Sistem

Încet și discret, dar cu perseverență, sistemul metric își croiește drum în Statele Unite. La sfîrșitul anului 1975, președintele Ford a semnat un text de lege, oficializînd adeziunea S.U.A. la „sistemul internațional de unități". Ici și colo, primele semne au început să se manifeste, noul sistem rămînînd încă, pentru americani, un domeniu puțin cunoscut. Pe o stradă din New York, de pildă, pot fi văzute termometre care indică temperatura în grade Fahrenheit, dar și în grade de Celsius. În 1977, comercianții de băuturi vor introduce litrul și jumătatea de litru, iar pe șosele panourile indicatoare vor înscrie distanțele atît în mile, cît și în kilometri. Desigur, milioane de americani ignoră încă ce este un metru sau un litru, dar, puțin cîte puțin, schimbările pătrund în viața cotidiană, mult mai rapid decît se spera cu un an în urmă.

Nerecomandabil

Potrivit agenției de știri a Arabiei Saudite, ministrul saudit al petrolului, șeicul Ahmed Zaky Yamani, consideră că în prezent nu este recomandabilă o majorare a prețului petrolului, fiindcă ea ar determina scăderea cererii și slăbirea OPEC.

Rotunjire

Comisia pentru forțele armate din Camera Reprezentanților a aprobat, recent, vînzarea, pentru „rotunjirea" bugetului american al apărării, de diamante industriale și metale prețioase — în valoare de 746,6 milioane dolari —, care vor fi scoase din stocurile Pentagonului constituite pentru fabricarea de armamente în caz de conflict. Comisia și-a dat acordul, nu însă fără cererea expresă a secretarului pentru apărare, Donald Rumsfeld. Vor fi puse în vînzare diamante (126,1 mil. dolari), argint (349,9 mil. dolari), cositor (250,6 mil. dolari), antimoniu (20 mil. dolari).

Poziție

„Șansele oferite de Actul final al C.S.C.E. în vederea realizării de progrese pe calea destinderii trebuie folosite" — subliniază, într-un articol publicat în „Frankfurter Rundschau", ministrul de externe al R.F.G., Hans-Dietrich Genscher. „Actul final oferă un cîmp larg pentru propuneri care se pot concretiza și care pot duce mai departe cooperarea îndeosebi pe plan economic, științific și tehnic, al mediului înconjurător, în domeniul umanitar și în alte domenii. Nici un stat participant nu poate ignora faptul că voința sa de destindere e măsurată tocmai prin ceea ce el face pentru aplicarea Actului final al C.S.C.E." Genscher conchide că pentru guvernul R.F.G. „nu există nici o alternativă valabilă la politico realistă de destindere. Această politică de destindere este un proces de perspectivă".

Acord

Anglia a semnat, la 6 septembrie, un acord în baza căruia va deveni primul stat posesor de arme nucleare care va permite controale internaționale pe scară largă asupra programului el pașnic de energie atomică. Acordul a fost semnat cu Agenția Internațională pentru Energia Atomică și reprezentanți ai Euratomului.

Seceta din această vară a antrenat măsuri de raționalizare a apei și la Neufchâteau, în provincia Luxemburg

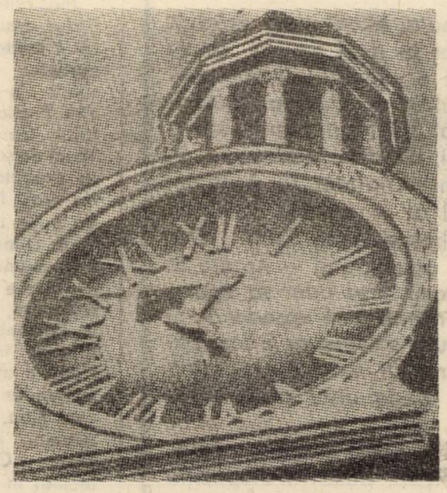

La un orologiu al tribunalului din Tennessee (SUA): depanatorul și-a folosit mîinile pentru a indica ora exactă

Ambasador

Cen Ciao-iuan, noul ambasador al R.P. Chineze în India, a sosit la 10 septembrie la New Delhi pentru a-și lua în primire postul. La sosire, Cen Ciao-iuan a declarat : „Sîntem fericiți să relevăm că normalizarea relațiilor chino-indiene a fost realizată datorită eforturilor conjugate ale celor două părți. Acest lucru este în interesul ambelor noastre popoare" – informează o telegramă a agenției „France Presse", din capitala Indiei.

Premii

Totalul premiilor Nobel pe anul în curs se ridică la suma de 681 000 coroane suedeze, față de 630 000 în 1975, a anunțat Fundația Nobel. Laureații pe 1976 vor fi desemnați oficial la 14 octombrie (medicină și științe economice) și la 18 octombrie (chimie și fizică). Datele de atribuire a premiilor pentru literatură și pace n-au fost încă fixate. Potrivit tradiției, premiile vor fi oficial remise laureaților la 10 decembrie, ziua aniversării morții lui Alfred Nobel.

Comandament

În comunicatul dat publicității după prima întrunire a Consiliului comun egipteano-sudanez de apărare se subliniază că cele două țări vor acționa în direcția standardizării instrucției militare și a armamentelor și a coordonării activității militare. Consiliul a adoptat hotărîrea cu privire la formarea comandamentului militar comun și a secretariatului general. Comandamentul comun va avea sarcina să adopte proiectul planului de colaborare militară între cele două țări, iar secretariatul general va controla înfăptuirea rezoluțiilor Consiliului și va pregăti ședințele periodice ale acestuia. Din secretariatul general vor face parte reprezentanți ai ministerelor afacerilor externe și apărării ale celor două țări.

Navetă

Președintele Gerald Ford a primit macheta „navetei" spațiale americane, cu puțin timp înainte de prezentarea oficială a primului exemplar. Primind modelul din mîinile dr. James Fletcher, administratorul N.A.S.A. președintele a anunțat că prima „navetă" spațială va fi botezată „Entreprise". Vehiculul spațial va fi prezentat, la 17 septembrie, la uzina societății „Rockwell International" din Palmdale (California) și va face primul său zbor orbital în 1979. Este o navă ce va putea fi reutilizată de o sută de ori și va putea transporta în spațiu pasageri și încărcături științifice, în special un laborator spațial ce va fi construit de un consorțiu occidental.

Primejdie

Stocurile de deșeuri radioactive acumulate în S.U.A. reprezintă, actualmente, un pericol pentru populație, apreciază un raport al Fundației Rockefeller. Mason Villrich, directorul pentru relații internaționale al fundației – redactorul raportului – subliniază că, după cel de-al doilea război mondial, S.U.A. au stocat circa 815 000 mc de deșeuri cu înaltă radioactivitate, de origine militară, și 2 000 mc provenind de la centralele atomoelectrice. Numai lîngă Hartford, precizează raportul, unde sînt stocate 70 la sută din deșeurile militare, au avut loc, pînă în prezent, 18 scurgeri provocînd pierderea de 1 500 mc de pulberi radioactive. Autorul raportului precizează că aceste scurgeri „n-au ucis sau rănit pe nimeni pînă în prezent", dar că ele vor continua să prezinte pericol „pentru încă sute de mii de ani".

Proiect

Guvernul Giulio Andreotti a prezentat Parlamentului un proiect de lege privind modificarea legilor referitoare la disciplina militară și atenuarea restricțiilor legate de activitățile civile în unele regiuni militare strategice. În proiectul de lege, forțele armate sînt caracterizate drept „emanația poporului italian" și li se ordonă ca „în orice împrejurare să rămînă de o parte de controversele politice". Personalului militar de carieră, inclusiv ofițerilor superiori, li se interzice înscrierea în vreun partid politic. Recruților li se va permite să participe la mitingurile și demonstrațiile politice, dar în haine civile.

Lămuriri

Purtătorul de cuvînt al Departamentului de Stat, F. Brown, a declarat că, recent, nave israeliene au deschis focul asupra indicatoarelor folosite în prospecțiunile petroliere din Golful Suez, instalate de navele americane de cercetări. Subsecretarul de stat al S.U.A. pentru problemele politice, Philip Habib, l-a convocat la Departamentul de Stat pe ambasadorul israelian, protestînd în legătură cu ordinul dat de Israel unei nave aparținînd societății „Aramco Oil Co." de a reveni în apele egiptene ale Golfului Suez. De cîteva săptămîni, între S.U.A. și Israel au loc convorbiri privind dreptul acestei societăți de a face prospecțiuni petroliere, în baza unei concesii acordate societății de Egipt, în 1964. Israelul pretinde controlul asupra jumătății vestice a Golfului care, se afirmă la Tel Aviv, este împărțit de linia de demarcație ce separă forțele egiptene și israeliene din Sinai. Brown a precizat că există în mod evident divergențe de păreri între S.U.A. și Israel privind drepturile acestuia în regiune.

Convorbiri

La Tokio, au avut loc convorbiri între partidele comunist și socialist la nivelul președinților comisiilor politice. Președintele Comisiei politice a P.C.J., Koichiro Ueda, a prezentat programul P.C.J. în problema puterii politice, dat publicității la 7 septembrie, care vizează formarea unui Front unit progresist și stabilirea unui guvern de coaliție democratică. La rîndul său, președintele Comisiei politice a P.S.J., Masao Hori, a expus programul P.S.J. privind preluarea puterii politice în două etape. În cursul convorbirilor, Ueda a apreciat că între P.C.J. și P.S.J. există puncte de acord în cea mai mare parte a problemelor. S-a căzut de acord ca președinții comisiilor politice ale P.C.J. și P.S.J. să se întîlnească săptămînal sau o dată la zece zile.

Sculptorul vest-german Peter Könitz odihnindu-se în propria-i sculptură, inspirată de mumia unui faraon egiptean

Administrator

Pentru coordonarea acțiunilor organizațiilor sindicale din Nigeria, printr-un Decret al guvernului militar federal a fost creat postul de administrator special. Administratorul special – se arată în decret – va reprezenta interesele tuturor organizațiilor din țară în fața guvernului. În atribuțiile acestuia intră, de asemenea, coordonarea tuturor problemelor legate de crearea în țară a unei centrale sindicale unice, din care vor face parte toate sindicatele existente în Nigeria.

„Un pod prea îndepărtat"

Cornelius Ryan, autor al cunoscutelor cărți „Ziua cea mai lungă" – 6 iunie 1944, ziua debarcării trupelor anglo-americane în Normandia – și „Ultima bătălie" – căderea Berlinului, 2 mai 1945 – a scris, înainte de a muri, un nou volum dedicat unor secvențe din timpul celui de-al doilea război mondial : „Un pod prea îndepărtat" *).

Se știe că Ryan a fost corespondent militar de presă american pe lîngă trupele ce au deschis al doilea front în apusul Europei. El a operat, deci, cu un material de viață cunoscut, prezentarea faptelor fiind vizuală, aproape cinematografică. Ca și „Ziua cea mai lungă", „Un pod prea îndepărtat" va face obiectul unei ecranizări, tema fiind un episod din timpul luptelor din Olanda și anume bătălia de la Arnhem – 17 septembrie 1944.

După debarcarea în Normandia, aliații s-au străduit să pună capăt războiului chiar în acel an. În acest scop, nu trebuia pierdută nici o șansă : trupele germane erau epuizate după bătăliile din Franța de nord și Belgia. A fost ideea mareșalului Montgomery de a organiza, în aceste împrejurări, un atac aeropurtat în spatele pozițiilor germane din Olanda, la Arnhem, pentru a crea un cap de pod al încercuirii acestora și al înaintării, acum nestingherite, spre Ruhr. Dar desfășurarea la fața locului a operațiunii – notate în cod „Market Garden" – eșuează. Așa cum va spune Cornelius Ryan, „germanii pierdeau mai repede decît puteau aliații să cîștige". Singura salvare ar fi fost sosirea promptă a trupelor terestre. Or, tocmai greutatea deplasării acestora generase ideea unui atac aeropurtat...

Vom reproduce, începînd din acest număr, fragmente din ultima carte a lui Ryan, puse la dispoziția noastre cu amabilitate de Editura politică, sub îngrijirea căreia se află, sub tipar, textul integral al volumului.

*) „A bridge too far", Cornelius Ryan, ed. „Simon and Schuster", New York, 1974

În Driel, un sat olandez milenar, oamenii ascultau cu încordare. Încă înainte de a se ivi zorile, după o noapte neliniștită, din case, prin obloanele închise, se zărea lumină. La început li se păruse că undeva, în orice caz nu în imediata apropiere, se petrecea ceva nedeslușit. Treptat, impresiile vagi începură să capete contur. Din depărtare venea un vuiet continuu, înăbușit.

Din locuința sa, situată pe Honingveldsestraat la nr. 12, în apropiere de fabrica de marmeladă și dulcețuri a familiei sale, tînăra Cora Saltussen telefonă unor prieteni din Arnhem. Nu-i venea să creadă cele ce-i spuneau niște martori oculari. Coloanele nu se îndreptau spre sud către frontul de vest. În acea dimineață cețoasă de 4 septembrie 1944, germanii și aceloții lor încercau să-și ia tălpășița din Olanda, servindu-se de orice mijloc de transport pe care îl aveau la îndemînă.

Luptele la care se așteptau cu toții, își zise Cora, nu vor mai avea loc pe meleagurile lor. Se înșela. Pentru neînsemnatul sătuleț Driel, rămas neatins pînă în acel moment, războiul abia începea.

■

La o sută de kilometri spre sud, în orașele și satele din apropierea frontierei belgiene, olandezii jubilau. Nu le venea să-și creadă ochilor văzîndu-i pe soldații armatelor lui Hitler, care, reveniți din bătăliile din Franța de nord și din Belgia, treceau epuizați prin dreptul ferestrelor lor. Înfrîngerea părea contagioasă ; împreună cu unitățile militare plecau mii de civili germani și de colaboraționiști olandezi. Pe data de 4 septembrie, mișcările armatei germane căpătaseră caracterul unei înfrîngeri: un exod frenetic care a atins punctul culminant pe data de 5 septembrie, zi care, ulterior, avea să fie cunoscută în istoria olandeză ca Dolle Dinsdag, „marțea nebună".

La 3 septembrie, englezii au ocupat orașul Bruxelles. În ziua următoare a căzut orașul Anvers. Acum, tancurile și trupele britanice erau la numai cîțiva kilometri de granița olandeză. Ca urmare a acestor victorii uluitoare, bătrîna regină Wilhelmina a vorbit Olandei într-o emisiune radiofonică de la Londra, afirmînd că eliberarea era iminentă. Ea a anunțat, de asemenea, că ginerele ei, Alteța sa regală prințul Bernhard, a fost numit comandant suprem al forțelor armate ale Țărilor de Jos și și-a asumat totodată conducerea tuturor grupurilor din mișcarea de rezistență.

Apoi a fost radiodifuzat un mesaj special al comandantului suprem al forțelor aliate, generalul Eisenhower, care confirma faptul că eliberarea era iminentă : „Clipa eliberării Țărilor de Jos, atît de mult așteptată, este foarte aproape", promitea el.

Gările erau invadate de civili înspăimîntați. Garniturile care plecau spre Germania erau ticsite. Din oră în oră, traficul creștea fără încetare. Germanii erau atît de nerăbdători să se salveze, încît în nopțile de 3 și 4 septembrie, soldații, neținînd seama de atacurile aeriene ale aliaților, instalară proiectoare la unele răscruci de drumuri, unde vehicule supraîncărcate înaintau cu viteză de melc, avînd toate farurile aprinse. Ofițerii păreau cu totul incapabili să țină trupele în frîu.

Entuziasmul olandezilor nu cunoștea margini. Drapelele naționale apărură din nou. Negustorii mai întreprinzători vindeau clientelei nerăbdătoare butoni portocalii și mari cantități de panglici de aceeași culoare. În satul Renkum, prăvălia locală fu pur și simplu asaltată de oameni, astfel că Johannes Snoek nu mai prididea să taie bucățile de panglică. Văzu cu stupoare că toți își făceau o fundă înainte de a ieși din prăvălie și și-o puneau mîndri în piept. Johannes, care făcea parte din mișcarea de rezistență, se gîndi că exagerau. Pentru a-și proteja consătenii de propriile lor excese, încetă să mai vîndă panglică.

Pentru olandezi, mișcările aliaților erau foarte clare și eliberarea nu putea să nu fie iminentă. Dar succesul operațiunilor depindea de rapiditatea cu care înaintau forțele britanice dinspre sud și în această privință șefii mișcării de rezistență nu erau deloc edificați. Nu reușeau să afle în mod cert pînă unde înaintaseră aliații.

Pretutindeni, bărbații și femeile din marea armată de partizani se pregăteau de luptă ; și în orașele și satele din sud, cei ce credeau că unele părți ale Olandei fuseseră deja eliberate, ieșiră pe străzi pentru a le spune bun-venit aliaților. Plutea un fel de nebunie în aer, cel puțin așa gîndea un călugăr carmelit, părintele Tiburtius Noordermeer, privind mulțimea cuprinsă de frenezie din Oss, un sat la sud-est de Nijmegen. Văzu oameni bătîndu-se unii pe alții pe umăr, în semn de felicitare. Comparîndu-i pe germanii demoralizați de pe străzi cu spectatorii olandezi care jubilau, își dădu seama de „frica îngrozitoare care domnea de o parte și de bucuria nebună, fără margini, care se manifesta de cealaltă parte". „Nimeni", își amintea flegmaticul preot olandez, „nu se comporta normal".

Pe măsură ce trecea timpul, mulți deveniră mai temători. În farmacia de pe strada principală din Oosterbeek, Karel de Wit era îngrijorat. Îi spuse soției, Johanna, care lucra cu el ca farmacistă, că nu înțelege de ce avioanele aliate nu bombardau coloanele germane. Și Frans Schulte, maior olandez în retragere, considera prematur entuziasmul general. În timp ce fratele și cumnata sa își exprimau bucuria în legătură cu ceea ce părea să fie înfrîngerea germană, Schulte, mai puțin convins, se mărgini să spună : „Situația se poate înrăutăți. Germanii sînt încă departe de a fi învinși. Dacă aliații vor încerca să treacă Rinul, credeți-mă că o să vedem o bătălie de mari proporții".

■

Măsurile drastice ordonate de Hitler erau în curs de realizare. La 4 septembrie, la Rastenburg, cartierul general al führerului, situat în inima pădurii Görlitz din Prusia orientală, feldmareșalul Gerd von Rundstedt, în vîrstă de șaizeci și nouă de ani, se pregătea să plece pe frontul de vest. Nu se așteptase cîtuși de puțin că i se va încredința o nouă comandă.

Rechemat pe neașteptate după ce fusese obligat să treacă în retragere, von Rundstedt se afla la Rastenburg, de patru zile. La 2 iulie, în urmă cu două luni, Hitler îl demisese din funcția de comandant șef al frontului de vest (sau, cum era cunoscut în termeni militari germani, O. B. West — Oberbefehlshaber West) tocmai în momentul în care von Rundstedt, care nu pierduse nici o bătălie, încerca să surmonteze consecințele debarcării aliaților în Normandia.

Führerul și cel mai valoros soldat al Germaniei nu au căzut niciodată de acord asupra modului optim de a face față acelei amenințări. Înainte de debarcare, von Rundstedt ceruse întăriri și informase, în termeni categorici O.K.W.-ul (Ober Komando der Wehrmacht [1]) – în fruntea căruia se afla Hitler), că aliații occidentali, grație superiorității lor în oameni, armament și avioane, puteau „să debarce oriunde vroiau". Nu este așa, declarase Hitler. Zidul Atlanticului, fortificații de coastă în parte terminate, care, după cum se lăuda Hitler, se întindeau pe o lungime de peste 5 000 km, de la Kirkenes (la granița dintre Norvegia și Finlanda, pînă în Pirinei, la granița dintre Franța și Spania), vor face ca „acest front să fie inexpugnabil, oricine va fi inamicul". Von Rundstedt știa foarte bine că fortificațiile erau mai mult propagandă decît realitate. El caracteriza zidul Atlanticului cu un singur cuvînt : „Escrocherie".

Și legendarul feldmareșal Erwin Rommel, celebru prin victo-

[1]) Înaltul comandament al forțelor armate germane

Generalul Eisenhower și mareșalul Montgomery

riile repurtate în deșerturile Africii de Nord, în primii ani ai războiului, desemnat de Hitler la comanda Grupului de armate „B", subordonat lui von Rundstedt, era uluit de încrederea führerului. După opinia lui, lucrările de apărare de pe coastă erau „un basm născocit în Wolkenkuckucksheim (casa cucului din nori) a lui Hitler". Poate că pentru prima oară aristocraticul și tradiționalistul von Rundstedt și mai tînărul și ambițiosul Rommel erau de aceeași părere asupra unui lucru. Într-o altă privință, însă, nu erau deloc de acord. Neputînd să uite înfrîngerea zdrobitoare suferită de Afrika Korps la El Alamein, în 1942, în fața englezului Montgomery, și știind foarte bine ce putea să însemne o invazie aliată, Rommel susținea că inamicul trebuie să fie oprit pe plajă. Von Rundstedt nu împărtășea opinia colaboratorului său mai tînăr — pe care îl poreclise ironic „mareșalul Bubi" ; după părerea sa, trupele aliate trebuiau să fie nimicite după debarcare. Hitler îl susținea pe Rommel. Dar în Ziua-Z, în ciuda improvizațiilor strălucite ale lui Rommel, în cîteva ore trupele aliate au spart zidul „inexpugnabil".

În zilele cumplite care au urmat, trupele lui von Rundstedt, copleșite de aliați, care dețineau o supremație aeriană aproape totală deasupra cîmpului de luptă din Normandia, și țintuite locului de ordinul lui Hitler „este interzisă retragerea" („Fiecare să lupte și să moară acolo unde se găsește"), cedară, extenuate, pretutindeni. Disperat, feldmareșalul încerca să astupe breșele, dar, deși oamenii săi luptau și contraatacau cu îndîrjire, nu mai exista nici o îndoială asupra rezultatului final. Von Rundstedt nu reușea nici „să-i arunce pe invadatori în mare", nici să-i „nimicească" (cuvintele aparțineau lui Hitler).

În noaptea de 1 iulie, cînd bătălia din Normandia a atins punctul culminant, feldmareșalul Wilhelm Keitel, șeful statului major al lui Hitler, îi telefona lui von Rundstedt și îl întreba descurajat : „Ce-i de făcut ?" Cu francheța sa caracteristică, von Rundstedt îi răspunse tăios : „Să terminați războiul, dobitocilor. Ce altceva puteți face ?" La auzul acestor cuvinte, reacția lui Hitler a fost surprinzător de blîndă : „Bătrînul și-a pierdut calmul și nu mai este în stare să domine situația. Va trebui să se retragă". Douăzeci și patru de ore mai tîrziu, într-un bilet scris cu mîna sa, Hitler îl informă politicos pe von Rundstedt că, „avînd în vedere starea sănătății dv. și greutățile crescînde de ce ne așteaptă în viitorul apropiat", era pus în disponibilitate.

Din analiza situației operative reieșea clar că, în est, Armata Roșie menținea un front de peste 1 500 km, din Finlanda, în nord, pînă la Vistula în Polonia și, de aici, pînă în Iugoslavia. De fapt, tancurile sovietice ajunseseră la granițele Prusiei orientale, la numai 150 km de cartierul general al führerului.

Von Rundstedt vedea că pe frontul de vest previziunile sale cele mai pesimiste se adeveriseră. Diviziile erau distruse una după alta și întregul front german se rostogolea înapoi fără speranța unei posibile reveniri. Cîteva unități din ariergardă, deși încercuite și izolate, mențineau încă în mîinile lor porturi de importanță vitală ca Dunkerque, Calais, Boulogne, Le Hâvre, Brest, Lorient și Saint Nazaire, și îi constrîngeau pe aliați să transporte alimentele, muniția, carburanții tocmai de pe plajele îndepărtate unde avusese loc debarcarea. Acum însă, datorită cuceririi neașteptate a Anvers-ului, aliații dispuneau de unul din porturile cele mai bune din Europa și, prin urmare, puteau rezolva problema aprovizionării tehnico-materiale. Situația era disperată și înfrîngerea inevitabilă. În după-amiaza de 4 septembrie, în timp ce se îndrepta către comandamentul său instalat lîngă Koblenz, von Rundstedt nu vedea nici o posibilitate de a-i împiedica pe aliați să pătrundă în Germania, traversînd Rinul, și să pună capăt războiului în cîteva săptămîni.

■

În aceeași zi, la Wannsee, lîngă Berlin, fondatorul forțelor aeropurtate germane, general-colonelul Kurt Student, în vîrstă de cincizeci și patru de ani, a ieșit din starea de inerție la care fusese condamnat timp de trei ani îndelungați.

Într-o scurtă convorbire telefonică, general-colonelul Alfred Jodl, șeful direcției operațiuni din statul major al lui Hitler, îi dădu ordin să organizeze fără întîrziere o armată pe care führerul o numise „Armata 1 de parașutiști". În timp ce asculta încremenit, Student nu putu să nu se gîndească că „era o titulatură destul de răsunătoare pentru o forță care nu exista".

Cu toate acestea, Jodl îi explică lui Student că era nevoie urgentă de oamenii săi pe frontul de vest. Lor le revenea misiunea de „a astupa o breșă enormă" între Anvers și zona Liège-Maastricht, „apărînd o poziție de-a lungul Canalului Albert". Ca urmare, Student trebuia să trimită în cea mai mare grabă trupele sale spre Olanda și Belgia ; armamentul, tehnica de luptă și echipamentul urmau să le primească la „stațiile de aprovizionare de la destinație".

Telefonul primit de la Jodl și informațiile pe care reușise să le culeagă el însuși îl îngrijorau profund pe Student. Se părea că grupul lui de veterani — Regimentul 6 de parașutiști, plus încă un batalion, însumînd în total circa 3 000 de oameni — constituiau unica rezervă instruită, gata de luptă, din întreaga Germanie. Situația i se părea disperată.

Feldmareșalul Walter Model, comandant-șef al frontului de vest, încerca înnebunit să astupe breșa de la est de Anvers și să oprească retragerea dezordonată din Belgia în Olanda. Nu aflase încă de numirea lui von Rundstedt în locul său. Acum, trupele sale erau atît de dezorganizate, încît nu mai reușea să le stăpînească.

Aproape lipsit de mijloace de transmisiuni, constrîns să se bazeze în primul rînd pe radio, Model putea doar să se mîngîie cu speranța că ordinul său de zi va ajunge la trupe. În confuzia care domnea, feldmareșalul nu cunoștea cu certitudine nici măcar care erau ultimele poziții ocupate de unitățile sale dezorganizate și decimate și nu știa nici cît de departe înaintaseră tancurile și trupele aliaților. Unde era așa-numitul „Schwerpunkt" (direcția de efort) al ofensivei aliate : în nord, în zona de acțiune a englezilor și americanilor, care se îndreptau spre „linia Siegfried" și de aici, peste Rin, spre Ruhr ? Sau în fișia puternicei Armate a 3-a americane a lui Patton, care se îndrepta spre Saar, linia Siegfried și, peste Rin, spre Frankfurt ?

Dilema lui Model era consecința unei situații care survenise cu vreo două luni în urmă, cînd Hitler îl destituise pe von Rundstedt și îl înlocuise în pripă cu von Kluge.

Von Kluge, un comandant de front cu experiență, și-a preluat funcția la 4 iulie. A deținut-o 44 de zile. Exact așa cum a prezis von Rundstedt, aliații au atacat. „Întregul front de vest a fost rupt", i-a comunicat von Kluge lui Hitler.

Copleșit de valul aliat care se revărsa asupra Franței, von Kluge se văzu, ca și von Rundstedt înaintea lui, cu mîinile legate de ordinul insistent al lui Hitler „este interzisă retragerea". În Franța, armatele germane erau încercuite și nu mai lipsea mult să fie nimicite. Exact în această perioadă, o altă convulsie zgudui cel de-al treilea Reich : un atentat nereușit la viața lui Hitler.

În timpul uneia din interminabilele ședințe de la cartierul general al führerului, o bombă cu mecanism de ceasornic, ascunsă într-o servietă și pusă de colonelul Klaus von Stauffenberg sub o masă în apropiere de Hitler, a explodat provocînd moartea și rănirea multora din cei prezenți. Führerul a scăpat doar cu cîteva răni ușoare. Deși numai o mică elită de ofițeri superiori era implicată în complot, răzbunarea lui Hitler a fost feroce. Toți cei care aveau legături cu complotiștii sau cu familiile lor au fost arestați ; și mulți, vinovați sau nu, după o judecată sumară, au fost executați [2]). Circa 5 000 de persoane și-au pierdut viața.

Hitler nu avea cîtuși de puțin intenția să cedeze victoria aliaților, cu toate că cel de-al treilea Reich, care, după cum se lăuda el, ar fi trebuit să dăinuie o mie de ani, era acum subminat și pe punctul de a se prăbuși. Pe toate fronturile, Hitler făcea încercări disperate de a amîna înfrîngerea.

■

Retragerea precipitată a germanilor din Olanda devenise mai lentă, dar deocamdată puțini dintre olandezi, care jubilau, sesizară această schimbare. De la frontiera belgiană, spre nord către Arnhem, șoselele erau încă foarte aglomerate, dar ritmul mișcării se modificase. Olandezii știau că trupele lui Montgomery ocupaseră Anvers-ul. Prin urmare, în mod cert, și Olanda avea să fie eliberată în cîteva ore. La Nijmegen, aproximativ 18 km mai la sud, poliția militară germană bara drumurile care duceau spre granița germană. Mai la sud, la Eindhoven, la mai puțin de 18 km de frontiera belgiană, retragerea aproape încetase. Și mai descurajantă pentru olandezii dotați cu spirit de observație a fost descoperirea că soseau întăriri din Germania. La Tilburg, Eindhoven, Helmond și Weert, oamenii văzură contingente de trupe proaspete, aduse cu trenul. Debarcate rapid și încolonate imediat, ele erau trimise spre granița belgiană. Nu era vorba de soldați obișnuiți ai Wehrmacht-ului. Erau oameni rutinați, bine echipați și disciplinați, iar căștile lor caracteristice și salopetele de camuflaj trădau imediat parașutiști germani veterani.

---

[2]) Încă o dată, Hitler a profitat de cel mai în vîrstă dintre generalii săi, von Rundstedt, numindu-l președinte al „tribunalului de onoare".

(Va urma)

Rinascita
ROMA

LABURIŞTII ŞI CRIZA ECONOMICĂ

PENTRU prima oară englezii s-au bucurat de o vară demnă de acest nume. Dar, paralel cu valul excepţional de căldură, climatul politic al ţării pare să evolueze în continuare sub semnul depresiunii ; apăsarea problemelor economice restrînge perspectiva „remediilor" imediate, necesare sau de dorit, ce ar trebui aduse situaţiei interne, reducînd şi mai mult preocuparea pentru marile probleme internaţionale şi lăsînd uneori să scape dimensiunea de ansamblu a neajunsurilor interne în îmbinarea lor pe plan mondial şi prin analogie cu alte situaţii vest-europene.

Se întăreşte impresia că actualul guvern englez se resimte de pe urma strategiei restrictive impuse de centrele politico-financiare externe, limitîndu-se să-şi modeleze politica în funcţie de structurile social-economice naţionale. În acest moment, iese în evidenţă incapacitatea de a pune în valoare o ipoteză concretă de alternativă care să servească la reechilibrarea contradicţiilor crescînde, la pregătirea unei relansări mai puţin precare şi la cucerirea unei sfere mai largi de consens.

Problema globală a „crizei", din 1974 pînă astăzi, a înregistrat cîţiva indici generali de stabilitate statistică şi instituţională (scăderea ratei inflaţiei la 14 la sută, reducerea deficitului extern, continuitatea administraţiei laburiste în măsura în care reuşeşte să-şi asigure cooperarea sindicatelor). Totodată, au fost confirmate şi motivele de îndoială referitor la caracterul efectiv al relansării economice anunţate, care pare să se sprijine pe intensificarea proceselor de muncă, mai mult decît pe creşterea cantitativă şi calitativă a investiţiilor.

Nu demult s-a aflat despre „răcirea relaţiilor" dintre organizaţia industriaşilor şi guvern în legătură cu creşterea (900 milioane lire sterline) a cotelor de asigurare pe care urmează să le dea patronatul, creştere propusă de ministrul finanţelor Healey drept contraparte la reducerea, drastică şi controversată, cu peste un miliard lire sterline, a cheltuielilor publice pe 1977—1978. Confederaţia industriaşilor (C.B.I.) a ripostat ameninţînd cu ceea ce unii observatori numesc „greva capitalului", adică cu retragerea colaborării la proiectata instituire a unui fond naţional de investiţii care, după cum se ştie, este una dintre clauzele fundamentale ale aşanumitului „contract social" (împreună cu „acordurile de producţie", participare şi democraţie industrială). Aceste „acorduri de producţie" întrunesc, de peste doi ani, „înţelegerea" tot mai greu de realizat a sindicatelor faţă de intenţiile de consolidare economică ale guvernului laburist. Declaraţia de intenţii (blocarea creşterilor de salarii la 4,5 la sută) a reprezentanţilor oamenilor muncii şi puterii executive a fost reînnoită, recent, pentru încă trei ani, perioadă pe care documentul o denumeşte „de tranziţie", fără a ascunde eventuala intensificare a dificultăţilor pe planul nivelului de trai (a cărui scădere este tacit acceptată drept ceva inevitabil) şi angajărilor, chiar în momentul în care reafirmă ca indispensabilă necesitatea creării unui milion de noi locuri de muncă pentru a remedia o înrăutăţire îngrijorătoare. Numărul şomerilor a ajuns la 1 463 000 în iulie, înregistrînd o creştere de 131 000 faţă de luna anterioară. Este nivelul cel mai înalt din întreaga perioadă postbelică. Procentul naţional de 6,3 la sută atinge vîrfuri de 11,7 la sută în Irlanda de Nord, 8 la sută în Ţara Galilor şi de 7,7 la sută în Scoţia.

Dennis Healey consideră că poate prevedea o cifră a creşterii economice de 5 la sută anual pînă în 1980, dar, la obiecţiile autorizate ale diferitelor instituţii şi grupuri de cercetare independente — cu privire la posibilitatea reabsorbirii şomajului şi la condiţiile în care se va putea asigura, eventual, de lucru în anumite sectoare privilegiate pe seama altora —, s-a ajuns să se emită acum îndoieli de către O.E.C.D., în legătură cu însăşi capacitatea de dezvoltare a economiei britanice şi cu ţelurile exagerat de optimiste ale ministrului finanţelor.

În ciuda încurajărilor permanente din partea sindicatelor, momentul este grav şi nu poate decît să accentueze nemulţumirea acelor lideri sindicali, care, ca secretarul sindicatului din transporturi, Jack Jones, s-au străduit să cimenteze în jurul echipei laburiste solidaritatea unei mişcări în rîndurile căreia se amestecă, în mod contradictoriu, oboseala cu răbdarea. În schimbul adeziunii lor la planul guvernamental, vîrfurile sindicale nu au trecut, deocamdată, dincolo de cîteva garanţii cu privire la menţinerea preţurilor unor produse alimentare de primă necesitate, o vagă promisiune de consultare asupra eventualelor măsuri ce urmează a fi adoptate pentru frînarea „penetraţiei străine" în zonele cele mai vulnerabile ale pieţei engleze. Asupra celorlalte obiective, discuţia rămîne deschisă şi nu va fi deloc uşor, în actualele împrejurări, să se dea o expresie concretă apărării locurilor de muncă, problemă considerată de mişcarea sindicală ca sarcină prioritară a sa.

Reafirmarea sprijinului faţă de guvern din partea reprezentanţilor sindicali a contribuit, pînă acum, la neutralizarea aspectelor celor mai vătămătoare, dar mai este încă un pas mare de făcut pentru a se ajunge la elaborarea a ceva nou şi mai avansat, pentru o intervenţie organică şi coerentă în situaţia economico-socială sau chiar, pentru a declanşa un proces de depăşire a aspectelor bine cunoscute, în care laburiştii sacrifică de obicei relaţiile dintre partid şi sindicat pe altarul „fidelităţii faţă de împuternicirile date guvernului", în spaţiul instituţional fixat prin sistemul celor două partide.

Pînă la ce punct este valabilă şi poate fi invocată „loialitatea" T.U.C., pentru ca acesta să facă front în jurul reprezentanţilor săi guvernamentali în momentele de criză împotriva „adversarului" conservator, dacă această opoziţie nu poate fi susţinută, punct cu punct, de o reală diferenţă programatică între cele două partide mai mari ? Asupra acestui domeniu, în Anglia, cercurile socialiste şi democratice cele mai avansate şi mai consecvente atrag atenţia observatorului străin, indicînd diferenţele mici care despart un efort guvernamental de altul, cînd scopul fundamental este — ca acum — un program de ţinere în frîu, un nou regim de „austeritate" în scopul „redobîndirii încrederii creditorilor străini", sau pentru a salva lira sterlină care, oricum, şi-a pierdut 38 la sută din valoarea sa, de cînd Marea Britanie a instituit fluctuaţia.

Şi din acest punct de vedere, deci, discuţia în curs nu va putea să nu fie relansată în forurile congreselor (sindicatele, la Brighton, la începutul lui septembrie, partidul laburist în octombrie), cînd va fi din nou analizat „programul pe 1976" şi vor fi reînnoite promisiunile, vor fi scoase în evidenţă realizările, se vor face auzite justificările şi garanţiile. Criza, se afirmă, poate şi chiar trebuie să ofere prilejul pentru o relansare a producţiei mai serioase, pentru cucerirea unui sprijin mai larg în rîndul majorităţii populaţiei.

Pe baza unei simple aritmetici parlamentare şi a situaţiei de fapt pe plan electoral, s-ar putea reda în cîteva cuvinte atmosfera actuală din Anglia constatînd că, dacă guvernul laburist este slab (minoritar în Camera Comunelor, după ultima ieşire a doi reprezentanţi scoţieni, James Sillars şi John Roberson, „revoltaţi" şi ei de reducerea investiţiilor sociale), nici opoziţia conservatoare nu are speranţe mai bune de a-şi asigura o majoritate durabilă la următoarele alegeri (anticipate sau nu) şi, cu atît mai puţin, de a oferi un guvern stabil în faţa previzibilei relansări a mişcării revendicative.

Astfel, impasul este real şi ridică serioase probleme de responsabilitate în faţa păturii politice engleze, în căutarea unui program de renaştere a naţiunii cu care să se prezinte la întîlnirea cu anii '80 şi să depăşească cu succes pragul apatiei latente a opiniei publice, al rupturii crescînde şi periculoase sub semnul separatismelor regionale (aspiraţiile la independenţă ale Scoţiei, iredentismul şi haosul din Ulster, nemulţumirile din Ţara Galilor). Deci, nici ceea ce a mai rămas din această vară lungă nu va fi liniştit, în ciuda previziunilor care indică „timp frumos".

Antonio Bronda

LE NOUVEL
OBSERVATEUR
PARIS

AFRICA DE SUD: O ULTIMĂ REDUTĂ COLONIALISTĂ

DUPĂ cel de-al doilea război mondial, revoluţia africană, sau mai simplu decolonizarea, a emancipat aproximativ 200 milioane de oameni. 28 de state s-au eliberat prin forţa armelor sau puterea cuvîntului. Dar acest formidabil val de eliberare s-a lovit, în 1960, de un obstacol ce părea de netrecut : acela pe

care-l ridicase în sudul Ecuatorului, Africa, aflată sub dominația albilor. În spatele acestui baraj — un adevărat zid constituit dintr-o rețea de acorduri economice internaționale, din convenții militare, strategii politice și manevre locale —, guvernele minoritare albe organizau contrarevoluția.

Amintiți-vă : încercînd să oprească mișcarea de eliberare la frontierele Angolei și Rhodesiei de nord, contrarevoluția albă contribuia la instaurarea unui adevărat haos în bazinul congolez. La 11 iulie 1960, a șasea provincie a Zairului de azi, cea mai bogată, situată pe înaltele platouri bogate în zăcăminte de fier, s-a separat de restul țării. Finanțat și înarmat de Uniunea Minieră din Katanga de Sus, un conducător politic local, provenit din populația luanda, Moise Chombe, a proclamat „independența". Era asistat de un conducător bayede, Godfroy Munongo, nepot al împăratului Msiri, care pînă în 1891 se opusese victorios oricărei penetrații albe. Patrice Lumumba era transferat la Katanga și asasinat de un mercenar belgian, la 17 ianuarie 1961, din ordinul lui Munongo.

În Angola, insurecția care a izbucnit în 1961 a fost înăbușită de armata colonială portugheză. În Mozambic, conducătorul și fondatorul FRELIMO, Mondlane, era asasinat în biroul său în apropiere de Dar Es Salaam. În Rhodesia de nord, șeful minorității albe, Roy Welensky, a impus menținerea Federației cu Rhodesia de sud. Chiar și Națiunile Unite au cedat în fața contrarevoluției albe : la 28 august, căștile albastre etiopiene, ghaneze au intrat în Elisabethville, unde au fost masacrate de mercenari. Dag Hammarskjöld a trebuit să accepte să poarte negocieri umilitoare în vederea încheierii unui armistițiu. Avionul său s-a zdrobit, în mod misterios, în savana de la Ndola, oraș de frontieră situat între Katanga și Rhodesia de nord.

Au trecut 15 ani. Din procesul istoric o nouă forță a luat brusc naștere : aceea a eliberării popoarelor negre din Africa australă. Să fie aceasta pentru Africa de Sud, aflată sub dominația albă, începutul sfîrșitului ? Un lucru este sigur și anume că revolta tineretului african se produce azi într-o țară care nu mai este protejată de vastele colonii de altădată. Angola și Mozambicul s-au eliberat. Rhodesia de nord (Zambia) a devenit independentă ; conferința de la Victoria Falls a consacrat eșecul federației, iar Rhodesia de sud, guvernată de albi, intră în agonie. Înaltul comisar al Națiunilor Unite pentru Namibia, Sean McBride, a avertizat că menținerea dominației Pretoriei asupra Namibiei este, practic, imposibilă.

Contrarevoluția este zdrobită : strategia continentală a lui John Vorster este la pămînt ; mitul invincibilității armatei sud-africane știrbit (ea a suferit o înfrîngere indiscutabilă în Angola, pe linia Lobito-Caemba). Oliver Tambo, lider al Congresului Național African, interzis în Africa de Sud, declara unui ziarist de la „Nouvel Observateur" (v. „Lumea" 34/1976) : „Noi luptăm nu numai împotriva «apartheidului», dar și pentru a cuceri puterea". Și, mai ales, negrii s-au schimbat. La Sharpeville, în 1960, cînd poliția sud-africană a tras asupra manifestanților, masacrînd femei, bărbați, copii, mulțimea, îngrozită, a dat înapoi. În 1976, la Soweto, aceeași poliție utilizează aceleași metode, dar de data aceasta mulțimea, liceeni, muncitori, femei, șomeri (printre care nu puțini mi-

litanți ai ANC) continuă să avanseze cu pumnul ridicat, reluînd în cor cuvîntul de ordine al mișcării de eliberare : „Amandla" (putere), „Azanie" (numele bantu al Africii de Sud). După primul val de greve din 1973 (245 de greve la care au participat aproximativ 80 000 de muncitori), se pare că moartea nu mai sperie acest popor al umbrelor : de la jumătatea lunii iunie 1976, aproximativ 630 de persoane (cifră indicată de O.U.A.) au fost rănite sau ucise. În fața acestui popor ieșit din întuneric, certitudinile contrarevoluționarilor de acum 15 ani se transformă brusc în nesiguranță.

Absurdul sistem al politicii de apartheid, constînd în „dezvoltarea separată a raselor" — o discriminare politică, socială, economică, teritorială în profitul celor aproximativ 4 milioane de albi, din care 58 la sută sînt afrikaans, și în detrimentul a 19 milioane de africani, indieni, boșimani, metiși — nu este o ideologie sui-generis. Este chintesența, este autoreprezentarea cea mai desăvîrșită a aventurii coloniale. Rasismul este, în sensul hegelian al cuvîntului, răul universal concret. Sistemul apartheid l-am putea numi răul absolut. Nimic nu-l justifică sau, mai rău, nu-l scuză. Dar n-am înțelege nimic din masacrele de la Soweto, din sîngeroasa represiune desfășurată în townships-urile de la Capetown, dacă n-am cunoaște geneza istorică, deventrea socială a delirantului vis al afrikaanerilor.

Iată cîteva repere : 1652 — Compania olandeză din Indiile orientale fondează colonia Capului, pe care Jan Van Riebeeck, predicator, comerciant, mercenar, o conduce cu mînă de fier. 1688 — cu trei ani în urmă, regele Franței revocase Edictul din Nantes (edict de toleranță confesională). Burghezii bogați protestanți francezi fug cu averile spre Geneva, noul Ierusalim al lumii calviniste. În condițiile unei dureri de nedescris, familiile de hughenoți săraci emigrează cu miile peste mări. Un prim grup debarcă la Cap. 1814 — Echilibrul de forțe între flotele mondiale s-a schimbat. Harta cuceririlor coloniale, rețelele comerciale din Africa, Asia și America au suferit mutații decisive. De acum înainte, Anglia dictează legea ei. Pentru șase milioane de lire, Olanda cedează colonia Capului coroanei britanice. Între noii veniți și autohtonii olandezi (ei sînt numiți printr-un termen olandez arhaic „afrikaans"), tensiunea este permanentă, conflictul inevitabil. 1836 — Cei mai duri, cei ma săraci, cei mai ireductibili dintre „africanii" olandezi calviniști hotărăsc să continue căutarea noii lumi promise. Conduse de predicatori înarmați, șirurile lungi de care trase de boi, încărcate cu femei, copii, bătrîni, apărați de coloni înarmați, un cortegiu mizerabil, se înfundă încetul cu încetul în continent. 1838 — Dincolo de munții Dragon, noii exilați întîlnesc un adversar nou, armata populațiilor zuluse în drum spre sud. „Voortrekkers", avangardă a burilor, alt nume al afrikaanerilor, sînt opriți. Dar, puțin timp după aceea, în timpul bătăliei de la Blood River, ei îi masacrează pe soldații lui Dingaan, împăratul zulus.

Urmarea este cunoscută : pe acest teritoriu de 1,2 milioane de kilometri pătrați de munți, savane încîntătoare, văi, burii fondează trei noi state : Natal, Orange, Transkai.

Anglia anexează Natal în 1843. Populația zulusă se ascunde mai întîi, apoi se revoltă. În 1879, atacă, în Natal, armata britanică, care se va răzbuna cu furie. Burghezia colonială comerciantă organizează exploatarea metodică a muncitorului negru și a bogățiilor miniere și agricole pe care le ascunde solul. În 1890, Cecil Rhodes, prototip al aventurierului parvenit, condotier cinic al capitalismului, ia conducerea guvernului la Cap (colonie a coroanei).

În 1899, avusese loc războiul între două tipuri de civilizații albe, între două formule coloniale : una, a capitalismului comerciant, supus ideilor imperiului victorian; alta, născută din mesianismul calvinist, arhaic, rural, încăpățînat. Armatei coloniale britanice îi vor trebui aproape trei ani pentru a pune capăt rezistenței burilor. În 1910, Uniunea sud-africană — stat unitar din punct de vedere teritorial, dar

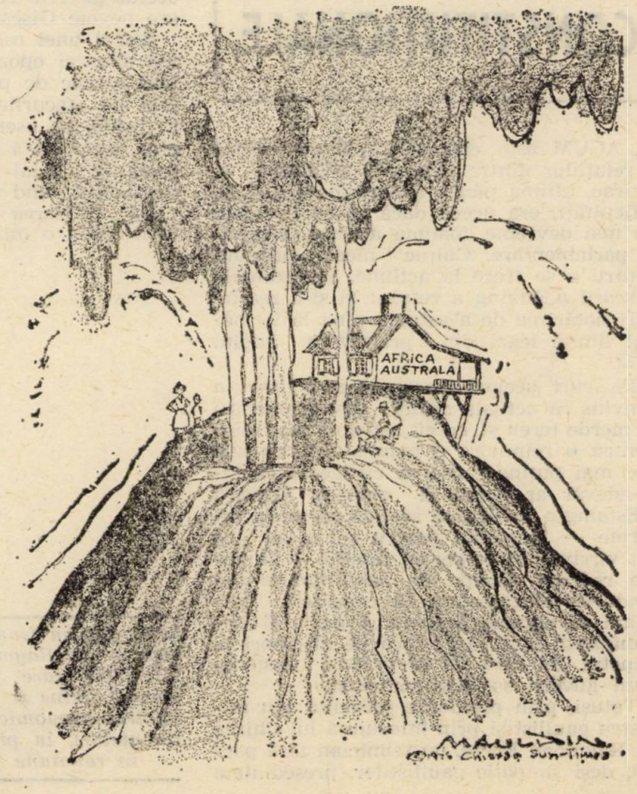

Erupția a început...

(Din **Chicago Sun Times**)

nu şi în ce priveşte părerile cetăţenilor săi —, este integrat imperiului britanic. Afrikaanerii vor aştepta, multă vreme, să-şi ia revanşa, care va veni abia în 1948, odată cu victoria în alegeri a Partidului Naţionalist, partidul afrikaanerilor. Între timp, ţara s-a schimbat total ; a devenit prima putere economică, financiară şi militară a continentului. Produsul naţional brut depăşeşte 15 miliarde de dolari, adică sfertul produsului naţional brut al tuturor ţărilor din continent ; industria sud-africană produce peste 40 la sută din bunurile industriale ale Africii ; peste 60 la sută din aurul lumii occidentale vine din Africa de Sud.

Astăzi, se confruntă două realităţi. Pe de o parte, descendenţii africani negri ai admirabilului imperiu zulus şi ai celorlalte popoare africane (xhosas, basuthos, swassi) prezente pe acest teritoriu se consideră singurii proprietari legitimi ai ţării. Pe de altă parte, afrikaanerii pretind aceeaşi legitimitate. Ei n-au, totuşi, dreptate, în mod obiectiv. Clasa conducătoare africană albă (al cărei nucleu dur este organizat în două societăţi secrete : Broederbond — ai cărei membri erau în mod deschis pro-naziştii în timpul războiului din 1939—1945 — şi Ossewabrandwag, organizaţie paramilitară) practică o politică inumană de dominaţie capitalistă, de prezenţă imperialistă şi de discriminare rasială instituţionalizată.

Responsabilitatea noastră, a vest-europenilor, este angajată. Ce ştim noi despre militanţii A.N.C., ai Congresului Panafrican, ai Partidului Comunist sud-african ? Ce ştim despre lupta lor ? Despre suferinţele prizonierilor lor — aproximativ 18 mii — între care sute de copii sub 14 ani, uitaţi în închisori ? Ce ştim noi despre subalimentaţie, boli care ucid în fiecare an mii de copii în bantustane ?

În ciuda represiunilor din townships-urile negre, sute de mii de luptători se nasc astăzi. Şi nici o forţă din lume, nici măcar bătrînii afrikaaners încăpăţînaţi ai Partidului Naţional, nu-i va mai putea lipsi mult timp de viaţa pe care şi-o doresc.

Jean Ziégler

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

FRANŢA: REMANIEREA GUVERNAMENTALĂ ŞI PREVEDERILE CONSTITUŢIONALE

...ACUM este clar că problema critică a relaţiilor dintre Giscard d'Estaing şi Chirac, ultima picătură dintr-un noian de dificultăţi, era aceea dacă să se ţină sau nu mai devreme, toamna aceasta, alegerile parlamentare. Chirac făcea presiuni pentru a se trece la acţiune. Preşedintele Giscard d'Estaing a refuzat şi şi-a reafirmat hotărîrea de a aştepta pînă la termenul limită legal din primăvara anului 1978.

Pe scurt ,aceasta înseamnă că Chirac s-a convins că actuala coaliţie guvernamentală pierde teren şi, cu cît aşteaptă mai mult pentru o reînnoire a mandatului, cu atît are mai puţine şanse să cîştige, dacă într-adevăr ar putea să cîştige. Giscard d'Estaing a hotărît să susţină că unele reforme — îndeosebi pentru a-i ajuta pe cei vîrstnici şi pe cei cu familii — ar putea redresa situaţia de nemulţumire din rîndurile alegătorilor. El consideră totodată că situaţia economică poate fi îmbunătăţită fără să-i aducă pe alegători la punctul în care ei să prefere alegerea unui guvern socialist-comunist.

Totuşi, prin pierderea primului său ministru gaullist şi prin înlocuirea lui Chirac cu Raymond Barre, un tehnician fără partid, deşi simpatic gaulliştilor, preşedintele Giscard d'Estaing şi-a asumat răspunderea de a face ca Adunarea Naţională să-i aprobe măsurile şi să întocmească planul campaniei electorale.

Aceasta îl face să depindă de cei 173 de deputaţi gaullişti, cel mai numeros bloc din Adunarea Naţională, care cuprinde 490 de membri. Republicanii independenţi ai lui Giscard d'Estaing şi aliaţii lor centrişti deţin numai 120 de locuri. Chirac şi-a consolidat situaţia de lider al gaulliştilor şi nu este probabil ca prea mulţi dintre aceştia să-şi transfere devotamentul către preşedintele negaullist, care a avertizat că se împotriveşte „jocului de manevre partizane".

Nu este în interesul lui Chirac sau al gaulliştilor să intre în opoziţie făţişă cu Giscard d'Estaing, deşi un număr dintre gaullişti nu-şi ascund ostilitatea. Dar un sprijin pasiv şi apatic nu va da impresia acelui guvern viguros şi energic de care are nevoie Giscard d'Estaing.

Riscul unei cedări a victoriei în favoarea alianţei opoziţiei este cel mai important mijloc de presiune al preşedintelui faţă de atacurile din propria sa coaliţie. El poate, de asemenea, să controleze pîrghia importantă a desemnării candidaţilor sprijiniţi oficial de guvern, la viitoarea legislatură, cînd va sosi această dată.

Dar utilizarea acestor pîrghii importante necesită o mînă viguroasă şi puternică de care preşedintele nu a dat încă dovadă, în lupta politică. Mai mult încă, rolul pe care şi l-a asumat acum, de singur conducător naţional deasupra partidelor, căutînd sprijin pe o bază personală peste capul politicienilor de profesie, este un rol pe care l-a creat generalul de Gaulle. Nu este uşor să se repete această performanţă într-o Franţă acut dezbinată, recalcitrantă şi mai curînd indiferentă.

Opoziţia de stînga nu a fost niciodată atît de puternică sau atît de încrezătoare în victorie. Giscard d'Estaing a declarat că va rămîne în funcţie şi îşi va duce pînă la capăt mandatul, care expiră în 1981, chiar dacă stînga va cîştiga controlul în Parlament.

Dar Giscard d'Estaing a mai declarat, cînd a acceptat demisia lui Chirac, că ţara „nu poate să aibă doi conducători politici supremi" şi că, în nici o împrejurare, nu va abandona în mîinile unui prim-ministru autoritatea în ce priveşte hotărîrile majore.

Aceasta este dilema cea mai complicată cuprinsă în Constituţie. Ea poate deveni actuală dacă preşedintele nu-şi poate dovedi clar abilitatea de a rezolva dilema imediată a dominării unui Parlament în care el nu poate controla cel mai mare partid, direct sau indirect, prin intermediul unui prim-ministru gaullist.

Pentru prima oară în cea de-a V-a Republică, nu numai preşedintele, ci şi primul ministru nu sînt gaullişti. De aceea, ei trebuie să-şi construiască o bază de putere politică proprie.

Constituţia însăşi, adevărata organizare a puterii în cea de-a V-a Republică, este aceea care face sarcina lui Giscard d'Estaing atît de dificilă. Generalul de Gaulle a instituit, pentru scopurile sale proprii, un sistem care se află la jumătatea drumului între modelul parlamentar vest-european şi modelul prezidenţial al Statelor Unite de separare a puterilor. Acest sistem prevede alegeri separate pentru puterea executivă şi pentru adunarea legislativă, la date diferite. Dar el nu prevede un mijloc de funcţionare a guvernului dacă cele două ramuri se află în mîini rivale sau nu se simpatizează reciproc.

Oricare ar fi motivul, pericolele instituţionale există în cea de-a V-a Republică. Giscard d'Estaing a căutat să le depăşească prin asumarea deplinei şi directei răspunderi politice.

În aceasta, mai curînd decît în orice schimbări previzibile ale politicii, constă importanţa noului guvern pe care el l-a stabilit.

Flora Lewis

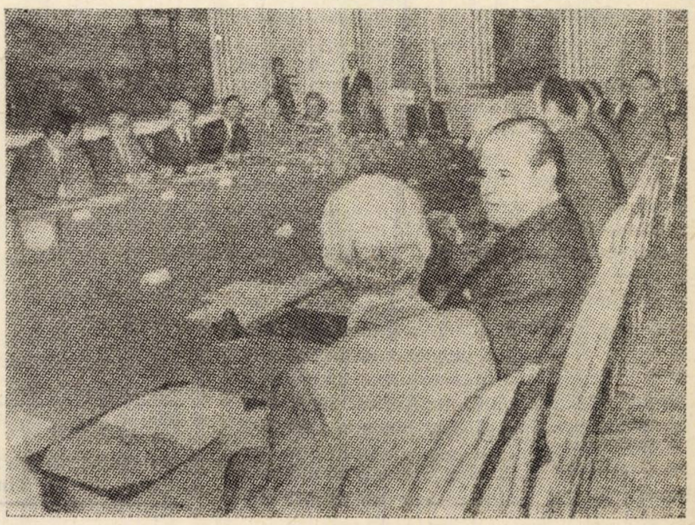

Noul guvern francez, condus de Raymond Barre (în care premierul deţine şi portofoliul economiei şi finanţelor), în prima sa reuniune

Newsweek

NEW YORK

„JUSTIFICĂRILE" COMERȚULUI CU ARME

COMERȚUL cu arme nu mai este acea întreprindere cu totul necontrolată, pe care Bernard Shaw o descria acum 70 de ani, cînd „negustorii de moarte" își răspîndeau marfa în întreaga lume fără nici un fel de restricții. Astăzi, acest comerț este controlat nu numai de particulari, ci și de guverne, care își consideră exportul de arme, după expresia lui Henry Kissinger, ca „un element fundamental în definirea de ansamblu a politicii externe". Totuși, comerțul cu arme este una din cele mai mari și mai prospere afaceri din lume. El este supus, acum, unor ascuțite critici, unele de esență morală.

De la 300 milioane dolari în 1952, comerțul internațional de arme a crescut la 20 miliarde dolari anul trecut. Cu aproape jumătate din această cifră, Statele Unite sînt cel mai mare furnizor din lume, expediind un adevărat arsenal de arme — de la vechile puști M 1 pînă la avioanele supersonice de luptă — în zeci de țări, „partea leului" revenind Orientului Apropiat. Recent, S.U.A. au anunțat o sporire a vînzărilor în Africa. Datorită faptului că războaiele consumă arme foarte repede, numeroase țări doresc să-și formeze stocuri masive ; și țările bogate în petrol nu au nici o dificultate în a face cele mai bune achiziții. Vînzările de arme în străinătate reprezintă 7 la sută din exporturile americane, și aduc venituri importante unor firme ca McDonnel Douglas, Grumman, Lockheed, Northrop și alți mari furnizori.

În S.U.A., criticile la adresa acestui gen de comerț sînt din ce în ce mai accentuate. Într-un recent raport, Comitetul senatorial pentru relații externe a avertizat că programul de vînzări militare se află „în afara controlului". La începutul acestui an, Congresul a votat legea cu privire la controlul exportului de arme, care-i dă dreptul, într-un interval de trei zile, să-și opună veto-ul oricărei vînzări de peste 25 milioane dolari și interzice vînzările de arme țărilor care violează drepturile omului sau să fie transferate arme americane către alte țări, fără aprobarea S.U.A. Chiar și în cercurile militare se fac auzite critici.

Este semnificativ că vînzările de arme apar ca o problemă importantă și în campania prezidențială. Jimmy Carter a făgăduit să încerce să reducă traficul de arme. „Putem, oare, să afirmăm că apărăm pacea și în același timp să fim cei mai mari furnizori de arme de război din lume ?", a întrebat Carter într-o cuvîntare la Asociația de politică externă, în iunie. „Nu putem fi și una și alta".

Dar astăzi, a controla vînzările de arme este un lucru mai complicat decît oricînd. În anii '50 și '60, Statele Unite expediau arme aliaților săi, potrivit programului de ajutor extern. Pe atunci, propunerile erau mai atent studiate de Congres. Dar în prezent, mai mult de 90 la sută din „transferurile de echipament de apărare" ale țării sînt vînzări achitate direct de clientul străin. Vînzările militare au devenit, astfel, o modalitate neimpozabilă de a compensa imensele cheltuieli pentru import de petrol și o cale ușoară de a furniza contracte firmelor producătoare de echipament militar, fără ca Pentagonul să fie nevoit să aibă cheltuieli suplimentare.

Cu vremea, responsabilitățile au fost transferate din Congres la Departamentul de Stat. O țară-client se adresează acestuia din urmă, care hotărăște dacă afacerea este sau nu în interesul S.U.A. Dacă este, Pentagonul acționează ca un agent comercial, negociind cu un producător american în numele clientului său străin.

În viziunea criticilor, mai multe probleme trebuie examinate. Multe din armele vîndute de S.U.A. sînt atît de complexe, încît trebuie însoțite de echipe considerabile de tehnicieni. Apoi, deși Statele Unite nu vînd arme nucleare altor țări, potrivit amiralului Laracque, ele au vîndut sau cedat mai mult de 18 000 rachete, nave și avioane capabile să transporte asemenea arme. Mai departe. Vînzările de arme dau posibilitatea Statelor Unite să mențină baze militare în străinătate și să influențeze conducătorii țărilor respective. „Aceste vînzări — arată William P. Clements jr., secretar adjunct la Departamentul apărării, — promovează o importantă legătură cu țările străine. Guvernele acestora sînt recunoscătoare și dezvoltă relații puternice cu noi".

S.U.A. își motivează vînzările atît politic, cît și economic. Unii economiști argumentează că o totală oprire a lor ar ridica șomajul cu 0,3 puncte. De asemenea, presiuni vin din partea firmelor producătoare de echipament militar, dependente de export. „Grumman", de pildă, prevede că 15 la sută din vînzările sale din acest an se vor face în străinătate.

Vînzările de arme ar reduce, de asemenea, propriile cheltuieli de apărare. Comenzile din străinătate înseamnă o producție mai mare și aceasta face ca fiecare avion sau tanc care iese de pe banda de montaj să fie mai ieftin. Potrivit Biroului congresional pentru buget, 8 miliarde de vînzări de arme în străinătate înlesnește o reducere de 560 milioane în nota de plată a Pentagonului.

Numeroși critici propun, însă, o serie de reforme. „Criteriul meu pentru transferul de arme ar fi numai existența unui interes direct privind securitatea S.U.A.", spune fostul asistent al secretarului apărării, Paul Warnke, acum unul din consilierii lui Jimmy Carter. Alții propun un plafon anual pentru vînzările de arme — ceea ce Congresul nu a reușit să facă anul acesta. Chiar dacă plafonul este foarte înalt (Congresul viza 9 miliarde), „el va obliga Administrația să fixeze o serie de priorități", afirmă Anne Cahan, cercetător la Harvard.

Asemenea reforme pot îmbunătăți controlul, dar ele nu vor putea face prea mult pentru a limita, sau chiar opri comerțul cu arme. Războaiele izbucnesc cu o uimitoare frecvență — în ultimii 30 de ani au fost 119 conflicte armate, angajînd 69 țări. Întrebarea este : Oare vînzările de arme de miliarde de dolari constituie cel mai bun drum către pacea mondială ?

PROFIL

KAISONE PHOMVIHANE

secretar general al C.C. al Partidului Popular Revoluționar Laoțian, primul ministru al Guvernului Republicii Democrate Populare Laos

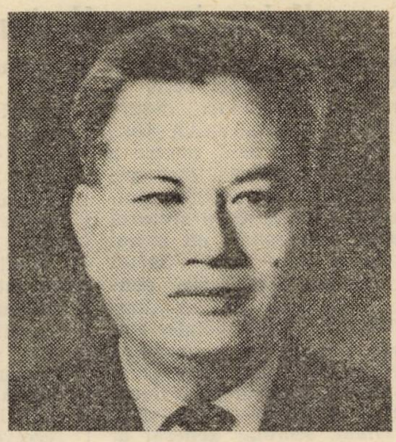

Kaisone Phomvihane s-a născut la 13 decembrie 1920, la Ban Na Seng, Moung Khanthaboury, în provincia laoțiană Savannakhet, într-o familie de funcționari. A urmat studiile Facultății de Drept din cadrul Universității din Hanoi. În 1942, a luat parte la mișcarea studențească împotriva colonialiștilor francezi și a ocupanților japonezi.

În august 1945, a participat la eliberarea localității Savannakhet. În 1946, este ales responsabil cu mobilizarea rezidenților laoțieni din Vietnam la lupta împotriva francezilor. Un an mai tîrziu, în 1947, devine responsabilul mișcării de rezistență din regiunea de nord-est a Laosului. În 1949, întemeiază unitățile armate denumite „Rasavong" — una din componentele armatei populare, devenite mai tîrziu Armata de Eliberare a poporului laoțian. În 1950, este numit ministrul apărării în guvernul laoțian de rezistență.

În 1955, este ales secretar general al Partidului Popular Revoluționar Laoțian și, în același timp, comandant-șef al Armatei de Eliberare a poporului laoțian. În 1958, Kaisone Phomvihane a fost trimis la Vientiane pentru a conduce procesul revoluționar în desfășurare ; la jumătatea anului 1959 a fost rechemat la baza de la Sam Neua — baza rezistenței laoțiene. În continuare va face parte din conducerea luptei de eliberare națională, fiind unul din organizatorii Frontului Patriotic Laoțian (F.P.L.). În 1959, a fost ales vicepreședinte al F.P.L.

În 1972, a fost reales, de către al II-lea congres al P.P.R.L., în funcția de secretar general al partidului. A luat parte activă la conducerea și îndrumarea luptei de eliberare națională pînă la victoria din februarie 1973 — data încheierii Acordului de pace și înțelegere națională. După aceea, s-a dedicat conducerii luptei revoluționare în noile condiții de pace, luptă îndreptată spre abolirea vechiului regim monarhic și instalarea în Laos a regimului republican, democratic și popular.

La 2 decembrie 1975, Kaisone Phomvihane a fost numit prim-ministru al guvernului R. D. P. Laos.

POSTA REDACȚIEI

Universitatea Națiunilor Unite

Marin Petrescu, București. Revista noastră a scris în mai multe rînduri despre Universitatea Națiunilor Unite. De această dată, pentru a răspunde întrebării dv., spicuim cîteva fragmente dintr-un articol pe care rectorul acestei universități cu sediul la Tokio, profesorul James M. Hester, l-a scris pentru buletinul „Informations UNESCO". „Universitatea Națiunilor Unite nu răspunde unei definiții clasice a acestui termen. Poartă acest nume pentru că, în vremea în care U Thant, secretar general al O.N.U., a propus proiectul, se credea că va fi o instituție de tip tradițional, cu un corp de profesori și studenți, lucrînd teme de domeniu internațional. Curînd, însă, s-a văzut că lumea avea, mai ales, nevoie de un centru care să facă legătura între instituțiile ce studiază, în diferite țări, aceleași probleme, întărindu-le capacitățile de cercetare și de formare. Spre deosebire de alte instituții ale O.N.U., Universitatea nu este girată de reprezentanți ai guvernelor, ci de personalități ale lumii universitare, numite individual. Finanțarea nu este realizată nici de O.N.U. și nici de UNESCO, ci prin contribuții voluntare, vărsate într-un fond de dotare, pe care Japonia l-a inaugurat printr-un dar de 100 milioane dolari. Actualmente, căutăm să obținem alte 400 milioane dolari, în așa fel încît să dispunem de un capital de 25—40 milioane dolari anual. Japonia s-a însărcinat, de asemenea, să construiască sediul Universității, la Tokio. A fost numit un Consiliu de conducere, compus din universitari și personalități din 24 de țări și, în toamna trecută, am început lucrul, cu trei comisii de experți însărcinate cu următoarele domenii : foametea în lume, dezvoltarea socială și umană, utilizarea și gestiunea resurselor naturale. În primul domeniu, experții au pus accentul pe problema conservării recoltelor, întrucît între 20 și 40 la sută din produsele recoltate nu sînt niciodată consumate de populație, ci asigură hrana șobolanilor sau putrezesc în depozite. Una din nevoile cele mai urgente este, prin urmare, de a ameliora tehnicile de conservare și metodele de distribuire. Alt subiect capital îl constituie nevoile alimentare de bază. Lumea nu este suficient informată asupra naturii alimentelor necesare populațiilor, potrivit regiunii în care trăiesc sau climatului. Sîntem pe cale de a stabili lista cu instituțiile ale căror activități în acest domeniu vor trebui întărite. Am reținut deja două : unul în Guatemala — care se ocupă cu nutriția ; un altul în India — specializat în conservarea alimentelor. Aceste institute sînt primele dintr-o rețea mondială de colaboratori care vor sta la baza activităților Universității O.N.U. Unul din obiectivele pe care le urmărim constă în identificarea instituțiilor care au reușit să obțină colaborarea specialiștilor în diferite discipline în rezolvarea unor probleme concrete și, astfel, să ajute populațiile să-și amelioreze condițiile de viață. Deci, scopul Universității Națiunilor Unite este acesta : a nu rămîne strict în domeniul teoretic, ci a promova aplicarea practică a cunoștințelor ca una din formele cele mai înalte ale realizărilor universitare".

Ion Popa, Bran. Nu există o organizație de genul celei despre care ne scrieți dv.

Gabriela Vlad, Constanța. Pentru moment nu dispunem de informații privind viața șefului de trib indian despre care ne întrebați. Vom încerca, însă, în viitor să dăm curs solicitării dv.

Radu Pîrjol, Rîmnicu Vîlcea. 1. La sfîrșitul convenției republicane, la Kansas City, Ronald Reagan anunțase că va desfășura, și el, o campanie de sprijinire a lui Gerald Ford. Deocamdată, Reagan a revenit la preocupările sale anterioare, radioul, și plănuiește să realizeze un program național de comentarii — cinci minute zilnic — care va debuta la 20 septembrie. Producătorul programului a anunțat, la începutul acestei luni, că 97 de stații de radio au semnat deja contracte pentru a transmite comentariile lui Reagan, că la sfîrșitul lui septembrie 220—280 stații de radio le vor transmite și că speră ca, la sfîrșitul anului, numărul lor să ajungă la 500. Este cunoscut faptul că, în Statele Unite, în afara marilor companii (naționale) de radio și televiziune, există foarte multe stații regionale sau locale.

2. Starea de urgență declarată de Republica Irlanda pentru a combate activitățile teroriste (și în special ale Armatei Republicane Irlandeze) este prima din 1939. Despre stipulațiile legii votate de parlamentul de la Dublin am scris în nr. 36.

Dumitru Ionescu, Arad. Ne pare rău, dar nu dispunem de amănunte în legătură cu problema despre care ne întrebați.

Stana Brănești, Craiova. Noua navă vest-germană de cercetări „Poseidon", construită la șantierele navale din Bremerhaven, a fost dată în exploatare la 30 august a.c., în portul Kiel, fiind destinată studierii fenomenelor fizice, biologice și geologice din apele mărilor. Ministrul federal al cercetării științifice, Hans Matthöfer (în **fotografie**, în dreapta), și primul ministru al landului Schleswig-Holstein, Gerhard Stoltenberg, care au participat la festivitatea de la Kiel, au subliniat însemnătatea cercetării marine pentru viitorul umanității, arătînd că guvernul vest-german va aloca în acest scop, în perioada 1976—1979, circa 775 milioane mărci. Activitatea desfășurată de R.F.G., în domeniul respectiv, au arătat ei, se va concentra asupra problemelor privind poluarea, descoperirea de materii prime, precum și spre elucidarea unor chestiuni legate de folosirea mărilor și oceanelor ca surse de alimentație.

Vasile Apostol, Pitești. Este un fapt cert că nevoile de energie ale omului au fost asigurate de combustibili care s-au succedat în diversele perioade ale istoriei : lemnul, cărbunele, petrolul, gazele naturale, fisiunea nucleară. Perspective (alături de energia hidraulică, ce a fost și rămîne o sursă importantă) : energia de fuziune, energia solară, energia geotermică, energia vînturilor și a valurilor. Cu toate că, în diverse perioade, s-a vorbit de „crize" ale diferiților combustibili, în practică, aceștia nu par a se fi epuizat, ci doar rolul lor s-a schimbat în economia energetică mondială. Spre exemplu, Erik P. Eckholm, de la Institutul Worldwatch din Washington, susține că lemnul de ars rămîne sursa esențială de energie pentru mai mult de o treime din populația lumii, cu toate că, în multe regiuni, pădurile au scăzut ca întindere. Unii specialiști din S.U.A. au propus reutilizarea lemnului ca sursă de încălzit, prin amenajări forestiere care, în decurs de 20 de ani, să satisfacă mari cereri de lemn. Propunerii de reutilizare masivă a cărbunelui pentru încălzitul caselor i se opun experți care luptă împotriva poluării mediului înconjurător. În numeroase țări în care industria este dezvoltată, se pare că energia obținută prin fisiune nucleară va succeda petrolului și gazelor naturale. Agenția internațională pentru energia atomică a publicat, de altfel, un fel de manual („Steps to Nuclear Power" — Etape ale producerii energiei nucleare) în care sînt expuse succint măsurile necesare înaintea implantării primei centrale nucleare într-o țară. Nici una dintre celelalte tehnici posibile — energie solară, fisiune etc. — nu se află încă în stadiul de a fi exploatată la scară mare.

Ion Popescu, București. Apartheid — cuvînt afrikaans care înseamnă „separare" — este doctrina și acțiunea politică de discriminare rasială, promovată de guvernul rasist al Republicii Africa de Sud împotriva populației băștinașe de culoare.

Polixenia Popescu, București. Vă mulțumim pentru atenția cu care urmăriți revista noastră. După cum ați putut constata, în nr. 37, în cadrul acestei rubrici, am corectat erorile intervenite în numerele anterioare.

I. R. A.

Viorel Iolu, Slobozia, jud. Ialomița. Despre cauzele conflictului nord-irlandez și un scurt istoric al măsurilor adoptate în ultimii ani de guvernul britanic am scris pe larg în nr. 36 a.c. al revistei noastre. În legătură cu Armata Republicană Irlandeză (I.R.A.) vom răspunde, pe scurt, în acest număr, despre activitatea din ultimii ani, urmînd să prezentăm un istoric al formării acestei grupări într-un alt număr. După ce, în 1969, a izbucnit violent conflictul din Ulster, convenția specială a I.R.A. din decembrie 1969 — la care s-a recunoscut existența unor parlamente diferite la Belfast, Dublin și Londra și necesitatea participării, în anumite circumstanțe, la alegerile pentru ele — a marcat scindarea Armatei Republicane Irlandeze în două aripi. Hotărîrea însemna o radicală breșă între I.R.A. și politica Sinn Fein (ramura politică a organizației, un fel de partid, legal) întrucît de decenii candidații Sinn Fein erau fermi în a nu face parte și a nu lua parte la nici un parlament, altul decît cel al tuturor celor 32 de comitate (deci al unei Irlande unite). I.R.A. s-a scindat într-o aripă „oficială", mai moderată, și una „provizorie", care a continuat politica tradițională a Sinn Fein. În anii care au urmat, diferendele dintre ele s-au adîncit și, cu toate că scopul final este același — unirea Ulsterului cu Republica Irlanda, sub conducerea unui guvern socialist-democratic —, metodele de acțiune diferă foarte mult. În 1975, au avut loc chiar ciocniri armate între membrii celor două aripi. În 1971 a avut loc și o scindare corespunzătoare (oficială și provizorie) în cadrul Sinn Fein. Majoritatea acțiunilor aripii „provizorii" — care a fost răspunzătoare de majoritatea atentatelor din ultimii ani (din mai 1972 aripa „oficială" a declarat o încetare a focului) — sînt dezaprobate de cea mai mare parte a populației catolice din cele două părți ale Irlandei. Membri ai acestei facțiuni a I.R.A. au fost arestați nu numai în Ulster (în special în baza legii de internare fără judecată, din 1971, astăzi abrogată), ci și în Irlanda. Astfel, între mai 1972 și decembrie 1975, peste 900 persoane au apărut în fața lui Special Criminal Court, iar în octombrie trecut 671 persoane erau condamnate la închisoare pe viață, majoritatea pentru activități teroriste și atentate cu bombe. În ceea ce privește aripa „oficială", după 1972, membrii ei au recunoscut că nu există o perspectivă imediată pentru o Irlandă unită și declară că unitatea irlandeză înseamnă unitatea catolicilor și a protestanților în lupta pentru recucerirea Irlandei de către poporul ei și nu o simplă unitate teritorială sau o unitate a celor două establishmente conservatoare. Aripa „oficială" care s-a dezis de activitatea „provizoriilor" este apropiată de Partidul Comunist din Irlanda.

Filip Naumescu, Ploiești. În timpul recentului proces desfășurat la Nicosia, încheiat prin condamnarea la 20 de ani de închisoare a lui Nicolaos Sampson — care, din însărcinarea organizatorilor loviturii de stat din 15 iulie 1974, și-a asumat, opt zile, funcția de „președinte" al Ciprului — au ieșit la iveală noi amănunte în legătură cu evenimentele din 1974. Procurorul republicii a relevat, astfel, că Sampson a fost convocat la cartierul general al forțelor armate grecești, staționate în insula cipriotă, imediat după declanșarea loviturii de stat. Inițial, însă, el ar fi trebuit să obțină portofoliile apărării și de interne. Dar planurile inițiale ale complotiștilor ar fi fost dejucate de faptul că arhiepiscopul Makarios reușise să fugă din palatul prezidențial și să se refugieze la Paphos, în vestul țării. Lui Sampson i s-a oferit atunci postul de „președinte". Pe baza mărturiilor sale și a dovezilor înaintate justiției, la proces (care a durat trei luni), Sampson a fost acuzat de „colaborare directă cu autorii loviturii de stat". Fost deputat și proprietar al unui cotidian cipriot de orientare de dreapta, Nicolaos Sampson este singura persoană judecată și condamnată pentru participarea la evenimentele din iulie 1974, din Cipru. El era binecunoscut în insulă pentru simpatia nutrită față de organizația extremistă „E.O.K.A.—2", care își propunea înlăturarea arhiepiscopului Makarios din fruntea statului și alipirea Ciprului la Grecia.

Maria Andor, Oradea. Pentru prevenirea incendiilor din regiunea californiană, despre care ne scrieți, nu se iau măsuri de protecție cu totul deosebite. Nu găsim, prin urmare, justificat răspunsul detaliat solicitat.

Marian Vasile, București. După cum ați putut constata, Alain Bombard trăiește și colaborează, săptămînal, cu televiziunea franceză.

Viking II în acțiune

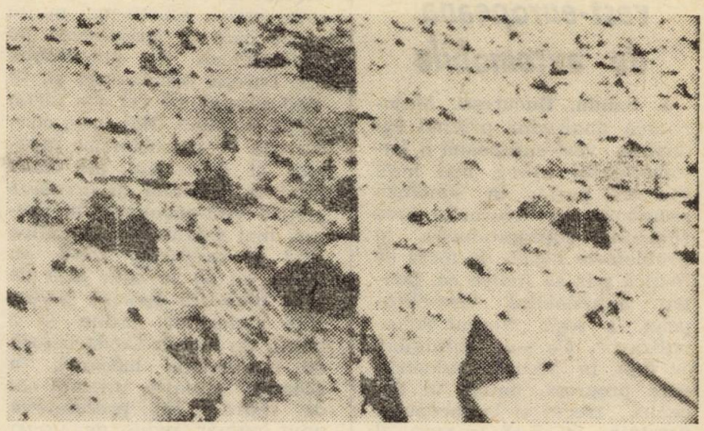

Ion Stancu, București. În timp ce Viking I a intrat într-o stare de „somnolență", Viking II, aflat, de la 3 septembrie, în Utopia Planitia, la 7 360 km sud-vest de regiunea Chryse, este în plină activitate. Specialiștii speră că, de data aceasta, vor obține informații pe care Viking I nu le-a furnizat (cum sînt cele privitoare la activitatea tectonică marțiană). Vestea că seismograful de pe Viking II — instrument blocat pe Viking I — funcționează a fost primită la Pasadena cu aplauze. Grație lui se va ști, pentru prima oară, dacă Marte este un corp ceresc „liniștit", ca Luna, sau activ, cum este Pămîntul. Descifrînd natura interioară marțiană, oamenii de știință vor putea determina mai bine istoria formării planetei și evoluției în ultimele $4^1/_2$ miliarde de ani. Aceste date vor fi importante pentru înțelegerea planetei în relația ei cu Pămîntul și cu restul sistemului solar. Primele imagini transmise de Viking II — la fel de clare ca și cele ale lui Viking I — i-au surprins sau, mai bine zis, i-au dezamăgit pe cei de la Pasadena. Potrivit fotografiilor orbitale, ei se așteptau ca Utopia Planitia să fie alcătuită din dune. În realitate este vorba de un teren presărat cu numeroase roci (cam cu o treime mai multe decît pe Chryse), de o mare varietate, înalte de pînă la 1 m. „Arată ca o pădure de pietre", a exclamat dr. Tim Mutch, șeful echipei însărcinate cu analiza fotografiilor. Geologul echipei, Alan Binder, este de părere că rocile răspîndite în jurul lui Viking II sugerează că sonda s-a așezat pe un vechi cîmp străbătut de urme de lavă. Fotografiile în culori — dominate tot de roșu (solul) și roz (cerul) — ar indica, printr-o serie de pete luminoase, existența unor săruri produse de evaporarea apei din așa-numitul „permafrost" (praf amestecat cu gheață). Aceste substanțe se găsesc în deșerturile terestre, în care odinioară se găsea apă. Presiunea din Utopia Planitia este ceva mai mare decît cea din Chryse (7,78 milibari, față de 7,15), ceea ce înseamnă că ea se află într-o depresiune mai joasă cu 1,3 km. Temperatura este de aproximativ 88 grade Celsius (mai puțin cu 4 grade decît cea indicată de Viking I). Oamenii de știință sînt, pînă acum, satisfăcuți de activitatea celui de-al doilea Viking (la 12 septembrie, el a început și operațiunile biologice). Cu o singură mare nemulțumire, ireparabilă deocamdată : ei nu pot privi dincolo de orizontul zonei, datorită imobilității sondei. „Mă simt — a declarat Elliot Morris, unul din membrii echipei de la Pasadena — ca un copil cu nasul lipit de vitrina unei cofetării".

Virgil Turcu, Drobeta-Turnu Severin. Am publicat un răspuns despre actualele și viitoarele mandate ale membrilor Pieței comune în parlamentul vest-european în nr. 35 a.c.

Tudor Mitrică, str. C. A. Rosetti, nr. 16, Turnu-Măgurele, jud. Teleorman, tel. 12866, vinde colecția revistei „Lumea" de la înființare pînă în 1976 ; **Ioan Munteanu, com. Racoviță, nr. 42—275, jud. Timiș**, vinde colecția revistei „Lumea" pe anii 1968—1975.

Dimitrie Dungeanu, Suceava; Mihai Nueleanu, com. Aninoasa, jud. Gorj. Articolul despre „afacerea Lockheed" publicat în nr. 37 credem că răspunde întrebărilor dumneavoastră.

POSTA REDACȚIEI

Industria vest-europeană de automobile

I. Sandu, București. Majoritatea analizelor privind industria vest-europeană a automobilului ajung, mai mult sau mai puțin, la concluzii asemănătoare : costurile prea ridicate, supraproducția și problemele legate de forța de muncă par să indice că, pentru automobilul vest-european, a sosit „timpul naționalizării". Ce s-a întîmplat, de fapt, în această industrie, care progresa, anual, în deceniul trecut și la începutul acestuia, cu 7—8 la sută și care ajunsese, în 1973, să realizeze 11,3 milioane vehicule ? Se știe că, pentru constructorii de automobile, anul 1974 — cînd economia intra în recesiune — a fost unul dintre cei mai grei : o scădere cu 14,2 la sută a numărului de vehicule construite, față de anul precedent (și înmatriculările au scăzut, în același an, cu 15,2 la sută). „Volkswagen — scrie Chris Redman în revista «30 jours d'Europe» — plătea prețul unei dependențe prea mari față de un singur model (Coccinelle — broscuța) și înregistra o pierdere de peste 300 milioane dolari. Citroën a pierdut 230 milioane dolari în 1974 și jumătate din această sumă în 1975. Renault a pierdut, anul trecut, aproximativ 70 milioane dolari, la fel ca Ford — R.F.G., British Leyland, Chrysler — Anglia și Innocenti—Italia. Producătorii care nu au putut recurge la fondurile statului sau la ajutorul unei firme asociate au cunoscut vremuri grele. Firmele Aston Martin și Jensen din Marea Britanie, precum și Maserati din Italia s-au găsit în incapacitate de a-și acoperi pierderile. D.A.F. din Olanda a fost înghițită de Volvo (Suedia), în timp ce Innocenti, filială a lui British Leyland în Italia, a trebuit să-și închidă porțile. Constructorii mai importanți au avut, de asemenea, probleme: British Leyland și Chrysler—Anglia au primit ajutor de la guvern, în timp ce, în Franța, Peugeot și Citroën făceau primii pași spre o asociere în care intra și statul". Deși nu au fost masive, concedierile au înregistrat un procent important, cele mai numeroase fiind în R.F.G. și Belgia (General Motors — Belgia a bătut recordul, în 1974, cu o reducere a forței de muncă de 21,4 la sută !). Sfîrșitul lui 1975 a fost marcat de unele semne încurajatoare pentru o parte din firmele constructoare de automobile, dar puțini sînt cei care speră într-o revenire la nivelul de producție de dinaintea crizei. Există mai multe cauze care îi neliniștesc pe constructorii de automobile din Europa occidentală și, în mod special, pe cei din țările Pieței comune. Mai întîi, concurența constructorilor japonezi și americani, ale căror produse continuă să invadeze piețele vest-europene, la prețuri mai scăzute. În al doilea rînd — prețurile, care au sporit cu 40 la sută față de 1974 (datorită sporirii prețurilor materiilor prime și a mîinii de lucru). Constructorii de automobile încearcă, în această situație, diferite căi de ieșire : fie prezentarea unui număr redus de tipuri de mașini (cu multiple calități), fie modernizarea mașinilor, fie diversificarea producției. Cei mai mulți din C.E.E. susțin că singurul mod de a răspunde dificultăților ar fi o cooperare prin raționalizare.

Anca Preda, Brașov. Pe lîngă cele aproximativ 25 000 de victime, sutele de mii de persoane lăsate fără adăpost, pagubele imense, localități întregi distruse, cutremurul din luna februarie din Guatemala a distrus și nenumărate opere de artă foarte valoroase, din epocile colonială și precolumbiană. Hector Arena, însărcinat al UNESCO cu conservarea tezaurelor artistice ale regiunii, declara că patrimoniul artistic al Guatemalei este unul dintre cele mai bogate din America Latină, întrucît, alături de vechi așezări cunoscute, precum Tikal (cel mai important centru al culturii maya), în țară se află numeroase edificii ale epocii coloniale. Spre exemplu, orașul Antigua (capitală, între 1542 și 1773, cînd, în urma unui cutremur, a fost părăsită și s-a fondat noua capitală — Guatemala) posedă cel mai mare număr de biserici vechi, din secolul al XVI-lea. Cu concursul UNESCO, autoritățile din Guatemala au luat o serie de măsuri de urgență pentru salvarea operelor de artă : scoaterea dintre ruine sau din edificiile pe cale să se prăbușească a lucrărilor de artă, acoperirea lor cu material impermeabil și adăpostirea lor în depozite construite special ș.a.

Nini Botezatu, str. Tudor Vladimirescu nr. 321, 5478 Moinești, dorește **să cumpere** nr. 28 al revistei. După cum ați aflat din alte răspunsuri, redacția nu dispune de un stoc pentru satisfacerea unor asemenea cereri.

N. Dinu, Fetești. Mitingul (de la Nagasaki) al celei de-a 22-a Conferințe mondiale împotriva bombelor atomice și cu hidrogen s-a desfășurat la 8—9 august. La încheierea sa, participanții au adoptat un document prin care își exprimă hotărîrea de a pune imediat în practică rezoluția Conferinței (Hiroshima, 6 august) chemînd la „acțiuni internaționale pentru completa interzicere a armelor nucleare". **În fotografie :** un aspect de la mitingul amintit.

Ioan Mache, București. 1. Timorul de est (fosta colonie portugheză) a fost declarată, oficial, de către Indonezia ca a 27-a provincie, la 17 august. Ultimii soldați portughezi au fost retrași luna trecută.

2. Pentru moment (și în următorii ani) nu există nici un plan de „colonizare" a Lunii. Oamenii de știință nu exclud, însă, posibilitatea ca, în secolul următor, pămîntenii să lucreze și să trăiască, în construcții special amenajate, pe Selena.

Valentin Danș, București, 1. În Franța, se menține într-adevăr, în cazuri excepționale, pedeapsa capitală — executată prin ghilotinare. Ultima execuție a avut loc în luna iulie anul acesta, ea ridicînd la 20 numărul execuțiilor capitale din Franța din ultimele două decenii.

2. După aprecierile F.A.O. (Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură), în 1976 recoltele de grîu, cereale secundare și orz vor fi bune. Producția totală de cereale este estimată la aproximativ 1 324 milioane tone, înregistrînd, deci, o creștere de 6 la sută, în raport cu 1975. Seceta a redus recoltele furajere din Europa occidentală, dar se consideră că această situație nu va avea repercusiuni asupra situației alimentare mondiale.

3. „Războiul meteorologic", a cărui interdicție a fost, de curînd, discutată de Comitetul O.N.U. pentru dezarmare, a fost definit ca un „ansamblu de procedee de uzaj militar permițînd, printr-o manipulare deliberată a proceselor naturale, modificarea dinamicii, compoziției, structurii Terrei, a litosferei, hidrosferei și atmosferei sale sau a spațiului extraatmosferic". Efectele acestor procedee sînt : „cutremurele de pămînt, tulburarea echilibrului ecologic al unor regiuni, modificări ale condițiilor atmosferice (nori, precipitații, cicloane), ale stării păturii de ozon sau ale ionosferei, ale condițiilor climatice sau ale curenților oceanici".

Constantin Gologan, Cluj-Napoca. Ne pare rău, dar răspunsul nostru este negativ.

LUMEA

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii nr. 1. Telefon 17 60 10 Internațional 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin ILEXIM — serviciul import-export presă — Calea Griviței nr. 64—66, P.O.B. 2001, telex 011226, București.

C.P.C.S.